

ישראל 2050
כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת

סקרי עמדות הציבור בנושא משבר האקלים

דפנה אבירס־ניצן | הילה שואף־קולביץ

המשרד להגנת הסביבה

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

סקרי עמדות הציבור בנושא משבר האקלים

דפנה אבירם-ניצן | הילה שואף-קולביץ

יוני 2021

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר ידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר בספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו"ל.

© כל הזכויות שמורות למכון הישראלי לדמוקרטיה (ע"ר), 2021
נדפס בישראל, תשפ"א/א/2021

תודות

תודה לפרופ' נתן זוסמן ולפרופ' קרנית פלוג על הייעוץ המקצועי ולצוות מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל ומדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה על הייעוץ המתודולוגי והעיבודים הסטטיסטיים. אנו מודות גם לצוות המשרד להגנת הסביבה ולארגון סומר מהמכון הישראלי לדמוקרטיה על הסיוע בניסוח שאלון הסקר.

עיבוד הנתונים: מרכז ויטרבי

עבודת השדה: חברת פאנלס פוליטיקס

ניסוח השאלון: דפנה אבירם-ניצן, הילה שואף-קולביץ וארז סומר, בפיקוח וליווי מקצועי של מרכז ויטרבי

המכון הישראלי לדמוקרטיה

המכון הישראלי לדמוקרטיה הוא מוסד עצמאי אי־מפלגתי, מחקרי ויישומי, הפועל בזירה הציבורית הישראלית בתחומי הממשל, הכלכלה והחברה. יעדיו הם חיזוק התשתית הערכית והמוסדית של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, שיפור התפקוד של מבני הממשל והמשק, גיבוש דרכים להתמודדות עם אתגרי הביטחון מתוך שמירה על הערכים הדמוקרטיים וטיפוח שותפות ומכנה משותף אזרחי בחברה הישראלית רבת הפנים.

לצורך מימוש יעדים אלו חוקרי המכון שוקדים על מחקרים המניחים תשתית רעיונית ומעשית לדמוקרטיה הישראלית. בעקבותיהם מגובשות המלצות מעשיות לשיפור התפקוד של המשטר במדינת ישראל ולטיפוח חזון ארוך טווח של תרבות דמוקרטית נכונה לחברה הישראלית ולמגוון הזהויות שבה. המכון שם לו למטרה לקדם בישראל שיח ציבורי מבוסס ידע בנושאים שעל סדר היום הלאומי, ליזום רפורמות מבניות, פוליטיות וכלכליות ולשמש גוף מייעץ למקבלי ההחלטות ולציבור הרחב.

המכון הישראלי לדמוקרטיה הוא זוכה פרס ישראל לשנת תשס"ט על מפעל חיים – תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.

תוכן העניינים

חלק א. מודעות הציבור הישראלי לנושא משבר האקלים

9	עיקרי הממצאים
13	רקע ומתודולוגיה
14	פרק 1. מודעות למשבר האקלים
27	פרק 2. עד כמה אתה מוטרד ממשבר האקלים?
42	פרק 3. על מי מוטלת האחריות לפעול להפחתת זיהום האוויר?
56	פרק 4. נכונות למעורבות אישית
64	פרק 5. נכונות לשאת בנטל כספי
78	פרק 6. ייעוד הכנסות המדינה ממס פחמן
91	נספח: שאלון סקר מודעות הציבור לנושא משבר האקלים

חלק ב. רתימת הציבור לפעולה – מיפוי חסמים והעדפות

103	עיקרי הממצאים
105	רקע ומתודולוגיה
106	פרק 1. התקנת פאנלים סולריים על גג הבית
110	פרק 2. התאמת הבית/בניין לתקן ירוק
114	פרק 3. הפחתת הנסיעה ברכב פרטי, מעבר לתחבורה ציבורית/מקיימת/רכב חשמלי
122	פרק 4. תפיסות ועמדות לגבי צדק ואי־שוויון
126	פרק 5. עמדות בנושאי סביבה ובחירות לכנסת
	נספח: שאלון סקר עמדות ומוכנות הציבור לפעול למען הפחתת פליטות מזהמות
129	

חלק א

מודעות הציבור הישראלי לנושא משבר האקלים

נובמבר 2020

עיקרי הממצאים

מהסקר עולה שרוב הציבור בישראל מודע לסכנות שבהתחממות הגלובלית, מוטרד מכך וסבור כי על ממשלת ישראל להיערך בהתאם. רוב הציבור רואה בחברות הגז/הנפט, בתחנות הכוח ובתעשייה כולה האחראיות העיקריות לפעול לצמצום זיהום האוויר בישראל. אחריהן נתפסת הממשלה כאחראית לפעול לצמצום זיהום האוויר בישראל.

הציבור מודע גם לאחריותו האישית לפעול להפחתת זיהום האוויר ואף מביע נכונות לקחת חלק במהלך ההפחתת פליטות ולפעול להשגתו, לפחות כאשר מדובר בפגיעה מינורית יחסית בנוחות. נוסף על כך, נראה שהציבור בישראל גם בשל למדי לשאת בנטל הכספי הכרוך בהפחתת פליטות מזהמות מתוך מטרה ליהנות מיתרונותיה (בעיקר חיסכון בהוצאות האנרגיה). נכונות זו לשאת בנטל הכספי של המהלך מאפיינת גם את הציבור החרדי והערבי.

ואולם למרות המודעות הרבה לסכנות שבשינויי האקלים והאחריות הגבוהה המוטלת על הממשלה לטפל באתגרי ההתחממות הגלובלית ולהיערך למשבר האקלים, נושאי האקלים ואיכות הסביבה אינם שיקול מרכזי בהצבעת הציבור לכנסת או לרשויות המקומיות. ממצאים אלו מצביעים על האתגר שמוטל על הגופים, הציבוריים והאזרחיים, המובילים בישראל את המהלך של מעבר למשק דל פחמן בכל הנוגע להתהליך של שיתוף הציבור. שכן, כל עוד נבחר הציבור לא ישלמו מחיר פוליטי על הזנחת הטיפול בסוגיות הללו, הדבר לא יקבל את תשומת ליבם כמתבקש לנוכח גודל האיום שטומן בחובו משבר האקלים לאנושות כולה ולאוכלוסיות החלשות בפרט.

מודעות למשבר האקלים

- רוב הציבור (75%) מסכים שיש קשר בין פליטות מזהמות ושינויי האקלים, ושיעור דומה סבור כי על ממשלת ישראל להיערך לקראת התחממות גלובלית. כמחצית מסכימים מאוד עם קביעה זו.
- בדומה, רוב הציבור (72%) סבור שהאנושות בסכנה בשל שינויי האקלים וההתחממות הגלובלית, ויותר ממחצית (54%) סבורים כי המשבר הבא יהיה משבר האקלים.
- בקרב החרדים אומנם קיים רוב (65%) הסבור כי ישנו קשר בין פליטות מזהמות לשינויי אקלים, אולם שיעור המסכימים עם כך נמוך בהשוואה ליתר קבוצות האוכלוסייה. כמחצית מהחרדים סבורים כי האנושות בסכנה בעקבות שינויי האקלים וכי על ממשלת ישראל להיערך לקראת משבר האקלים.

- שיעור הסבורים שעל ממשלת ישראל להיערך לקראת משבר האקלים עולה עם הגיל, עם רמת ההכנסה למשק בית ועם ההשכלה. מגמה דומה מתקבלת גם ביתר ההיבטים הקשורים למודעות לשינויי האקלים.
- שיעור הסבורים כי על ממשלת ישראל להיערך לקראת התחממות גלובלית בולט במיוחד בקרב תושבי מחוז חיפה והצפון ובקרב המגדירים את עצמם שמאל פוליטי.

עד כמה אתה מוטרד ממשבר האקלים?

- רוב הציבור (70%) מוטרד מריבוי מחלות ומגפות על רקע משבר האקלים (70%), מהעלייה בזיהום האוויר (63%), מפגיעה במצבן הכלכלי של האוכלוסיות החלשות בעולם בעקבות משבר האקלים, מהרס כדור הארץ כסביבת מחיה (60%-61%) וממחסור במשאבי טבע וחומרי גלם טבעיים (56%).
- שיעור הערבים המוטרדים מהעלייה בזיהום האוויר גבוה במיוחד: 72%, לעומת 64% מהיהודים הלא-חרדים ו-38% בלבד מהחרדים.
- במחוז חיפה מוטרדים משמעותית יותר משאר האוכלוסייה ממחלות ומגפות (82%), מהעלייה בזיהום האוויר (80%) ומפגיעה במצבן הכלכלי של האוכלוסיות החלשות בעולם בעקבות משבר האקלים (79%). גם במחוז צפון שיעור המוטרדים מכלל האוכלוסייה בסוגיות אלו מעט גבוה יותר.

על מי האחריות להפחתת זיהום אוויר?

- רוב הציבור (81%) רואה בחברות הגז/הנפט ובתחנות הכוח האחריות המרכזיות לפעול לצמצום זיהום האוויר בישראל וכן בתעשייה הישראלית כולה (76%).
- אחריהן נתפסת הממשלה כאחראית במידה רבה עד רבה מאוד לפעול לצמצום זיהום האוויר בישראל, בדגש על אחריות משרדי האנרגיה, התחבורה והמשרד להגנת הסביבה (73% מהציבור ייחסו להם אחריות רבה עד רבה מאוד).
- הציבור מודע גם לאחריותו האישית לפעול להפחתת זיהום האוויר: כ-60% מטילים את האחריות על הנוסעים ברכב פרטי וכ-58% על הציבור עצמו - כל אחד באופן אישי.

נכונות למעורבות אישית

- הציבור הביע נכונות גבוהה להפריד פסולת למחזור באופן קבוע אם פחי המחזור יהיו ליד הבית (77%). ואולם אם הפחים יהיו מרוחקים מהבית, שיעור הנכונות יורד במידה ניכרת אך נותר מעל למחצית (53%). נכונות המגזר הערבי למחזור, גם במצב שבו הפחים רחוקים מהבית, בולטת לחיוב (67%), לעומת נכונות נמוכה בקרב האוכלוסייה החרדית במצב זה (29%). הנכונות להפריד פסולת למחזור עולה עם הגיל.
- הציבור מביע נכונות גבוהה (61%) גם לוותר על שימוש בכלים חד־פעמיים, אולם שיעור זה פוחת משמעותית ל-37% בקרב האוכלוסייה החרדית. שיעור המוכנים לכך עולה עם הגיל ועם הגידול בהכנסה.
- נכונות הציבור לצמצם את הנסיעה ברכב פרטי כדי להקטין זיהום אוויר, גם במחיר של פגיעה בנוחות הנסיעה ומשכה, נמוכה יחסית (45%); הציבור הערבי מעט יותר בשל לכך (55%), לעומת יהודים לא־חרדים (45%) וחרדים – אצלם שיעור המתנגדים לכך (49%) עולה על שיעור המסכימים (26%). שיעור המוכנים לצמצם את היקף הנסיעה ברכב פרטי עולה עם הגיל.
- מנגד, הציבור הביע חוסר הסכמה להטלת אגרת גודש בסך 30 ש"ח על המגיעים ברכב פרטי למרכזי ערים גדולות או לכבישים מרכזיים בשעות העומס.
- בדומה, הציבור הביע חוסר הסכמה גם למעבר לתשלום עבור פינוי אשפה לפי כמות הפסולת שכל משק בית משליך ולא כתשלום קבוע בארנונה כפי שנהוג כיום.
- למרות ממצאי הסקר, נושא האקלים ואיכות הסביבה אינו שיקול מרכזי בהצבעת הציבור לכנסת או לרשויות המקומיות: רק 30% ו-33% (בהתאמה) מביאים בחשבון שיקולי סביבה בהצבעתם.

נכונות לשאת בנטל כספי

- הציבור בישראל מפגין נכונות גבוהה לשאת בנטל להפחתת פליטות מזהמות – רוב הנשאלים בסקר (73%) מוכנים לשלם על התקנת פאנל סולרי על גג ביתם כדי ליהנות מהוזלה קבועה בחשבון החשמל (הנכונות לכך עולה עם רמת ההכנסה של משק בית). כשני שלישים מוכנים לרכוש רכב מזהם פחות כדי להקטין פליטות מזהמות וכדי ליהנות מעלויות אנרגיה מופחתות (הקטנת הוצאות דלק) גם במחיר של ייקור הרכבים.

- יותר ממחצית מהציבור מסכימים כי יש להטיל מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק כדי לעודד מעבר לצריכת מוצרים מזהמים פחות, גם אם הדבר יביא לייקור במחירי המוצרים לצרכן הסופי. שיעור דומה (52%-53%) מוכנים להוציא יותר על דיור (שכ"ד או מחיר הדירה) כדי לגור בבית שנבנה לפי תקן בנייה ירוקה והוא חסכוני בהוצאות חשמל ומים. כמחצית מהציבור אף מוכנים לשלם יותר מיסי עירייה כדי להוסיף הצללה ופארקים במקום מגוריהם. רק 44% תומכים בהטלת מס על יצרני החשמל (מס זיהום) כדי להאיץ מעבר לאנרגיה נקייה, במקרה של עלייה במחירי החשמל עקב כך.
- טווח ההתייקרויות שציינו המשיבים שמוכנים לשאת בנטל הכספי הכרוך בהפחתת פליטות מזהמות עומד על 9%-12%. נכונות זו משקפת את הלך הרוח בציבור, אבל יש להתייחס לשיעורי ההתייקרות שהצרכנים היו מוכנים לספוג בזהירות, מאחר שלרוב יש פער בין הצהרה בסקר לבין המציאות בפועל - כאשר צרכנים ייאלצו בפועל לשלם יותר עבור דירה בסטנדרט ירוק או עבור מוצרים ושירותים "ירוקים".

ייעוד הכנסות המדינה ממס פחמן

- רוב הציבור (75%) מעדיפים שההכנסות ממס פחמן יופנו להנחה בחשבון החשמל ו/או המים למשקי הבית וכן לסיוע כספי למשקי בית לעבור לצריכת אנרגיה ירוקה וחסכונית יותר (אנרגיה סולרית, בידוד הבית, רכישת רכב "ירוק" יותר).
- הציבור גם תומך במדיניות המתמקדת באוכלוסייה החלשה ובהפניית כספי המיסוי על פליטות מזהמות להפחתת המיסוי לבעלי ההכנסות הנמוכות (72%).
- הציבור תומך גם בהפניית ההכנסות ממיסים למימון פרויקטי תשתית סביביתיים (69%); שיעור דומה תומך בסיוע לפיתוח תעשיות חדשות בתחומים הירוקים כדי להבטיח תעסוקה עתידית, וכן בהפחתת מיסים רוחבית ואחידה לכולם, למשל הפחתת המע"מ (67% ו-68%, בהתאמה).
- שיעור נמוך יחסית ליתר החלופות שהוצגו (62%) תומכים בהפניית כספי המיסוי על פליטות מזהמות לתשלום מענקים/סובסידיות לעידוד השקעה של פירמות לפיתוח טכנולוגיות נקיות או לתשלום תמריצים לפירמות להתייעל בצריכת משאבים ולעבור לאנרגיה נקייה (60%).

רקע ומתודולוגיה

סקר זה נערך כחלק מפרויקט "ישראל 2050: כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת", פרויקט רחב היקף שהמכון הישראלי לדמוקרטיה מוביל בשיתוף עם המשרד להגנת הסביבה וארבעה משרדי ממשלה אחרים (משרד הכלכלה, האנרגיה, התחבורה ומינהל התכנון). הפרויקט עוסק בהיערכות המשק הישראלי להפחתת פליטות פחמן ובפיתוח תוכנית אסטרטגית ויעדי מדיניות לשנת 2050 שישראל מחויבת להגיש לאו"ם עד סוף 2020.

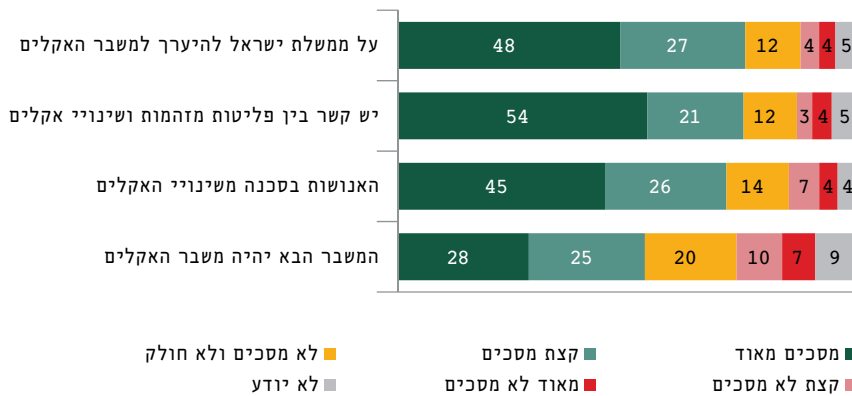
הפרויקט המשותף כולל עבודה אינטנסיבית של צוותי עבודה מארבעת משרדי הממשלה, המובילים כל אחד את היעדים שבתחום אחריותו, וכן שני צוותי עבודה חיצוניים: צוות מקרו, העוסק בנייתוח השפעות מקרו-כלכליות של צעדי מדיניות להפחתת פליטות, וצוות "העין החברתית", העוסק בנייתוח של השפעות צעדי מדיניות להפחתת פליטות על החברה הישראלית בכללותה, ובפרט על אוכלוסיות פגיעות, וכן בשיתוף הציבור הישראלי והחברה האזרחית בתהליך בניית האסטרטגיה של המשק הישראלי.

סקר זה נעשה על ידי המכון הישראלי לדמוקרטיה במסגרת הפעילות של צוות "העין החברתית", כחלק מדוח רחב שנכתב בידי צוות המכון בנושא "מעבר צודק לכלכלה דלת פחמן בישראל". הדוח פורסם להתייחסות הציבור בדצמבר 2020 והוצג בחלקו בכנס אלי הורביץ לכלכלה וחברה 2020. מטרת הסקר היא בחינה של מוכנות הציבור הישראלי לתהליך של הפחתת הפליטות בכמה רבדים: מודעות למשבר האקלים על מגוון הסכנות שהוא מביא עימו; מודעות לגורמים אשר בידיהם האחריות להובלת שינוי (בתוכם גם הציבור הישראלי עצמו); נכונות לקבלת אחריות אישית ונשיאה בנטל הכספי שהמהלך עשוי להוליד בשלבים הראשונים; והעדפות בדבר שימוש בכספי המיסים שייגבו כחלק מהאסטרטגיה להפחתת פליטות, כגון מיסי פחמן על צריכת אנרגיה מזהמת אשר מטרתם לתמחר את העלות החיצונית השלילית של פעילות זו למשק.

סקר אקלים 2020 מבוסס על מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית, וכולל סה"כ 1,009 משיבים. הסקר נערך באופן מקוון בתאריכים 8-14 בנובמבר 2020. רואיינו בו 842 איש ואישה בשפה העברית ו-167 איש ואישה בשפה הערבית, שהם מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם היא $\pm 3.15\%$ ברמת ביטחון של 95% (יהודים $\pm 3.4\%$; ערבים $\pm 7.7\%$). עבודת השדה בוצעה על ידי מכון סמית בהנהלת רפי סמית.¹

פרק 1 מודעות למשבר האקלים

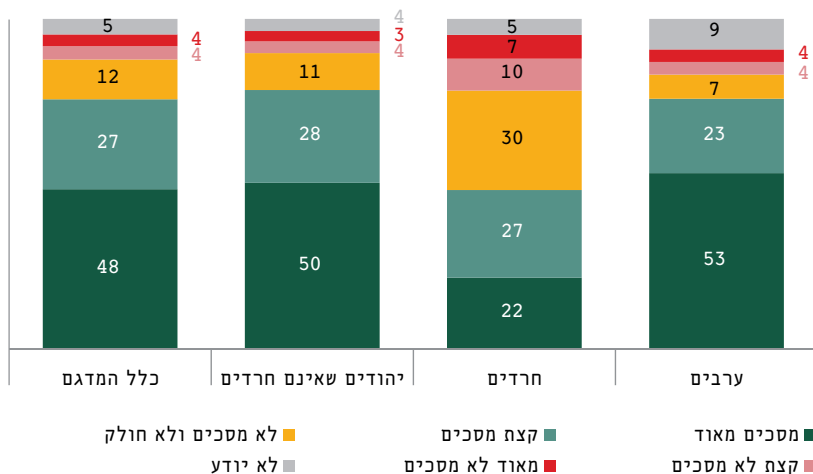
מודעות למשבר האקלים,
כלל המדגם (%)

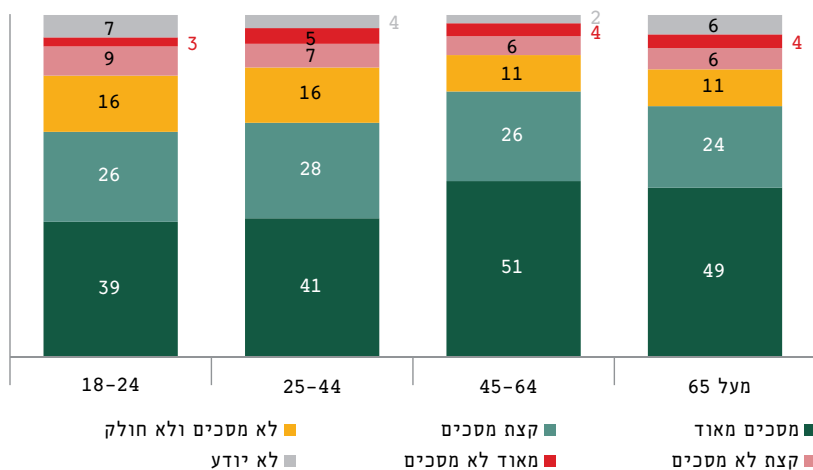
1.1 על ממשלת ישראל לדאוג להיערך לקראת התחממות גלובלית

רוב המשיבים (76%) סבורים כי על ממשלת ישראל לדאוג להיערך לקראת התחממות גלובלית, מהם 49% מסכימים מאוד עם קביעה זו. לעומתם רק 8% ציינו כי אינם מסכימים עם כך, וכ-5% לא יודעים. מאזן הנטו של המסכימים בניכוי הלא-מסכימים עם האמירה חיובי ועומד על 68%. חריגים בעמדתם בהקשר זה הם המשיבים החרדים: פחות ממחציתם (49%) סבורים שעל הממשלה להיערך לקראת התחממות גלובלית ורק 22% מסכימים מאוד.

על ממשלת ישראל לדאוג להיערך לקראת התחממות גלובלית,
לפי מגזר ורמת דתיות (%)

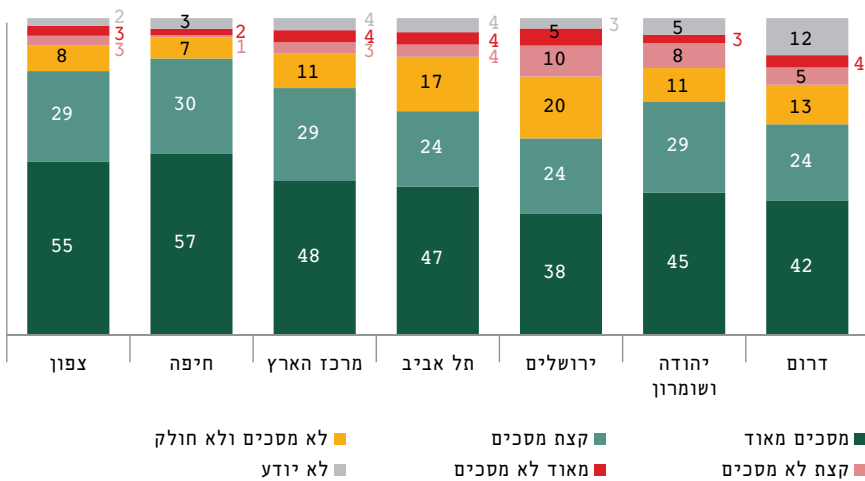

על ממשלת ישראל לדאוג להיערך לקראת התחממות גלובלית,
לפי קבוצת גיל (%)

שיעור הסבורים שעל ממשלת ישראל להיערך להתחממות גלובלית עולה בהדרגה עם הגיל, מ-65% מהצעירים (18-24) ל-69% בגילאי האמצע (25-44), ועד לשיא של 77% בגילאים המבוגרים (45-64). מגמה זו נבלמת עם הכניסה לגיל השלישי, שאז יורד מעט שיעור הסבורים שעל הממשלה להיערך למשבר האקלים, אבל שיעור זה נותר גבוה (73%) בהשוואה לצעירים ולגילאי האמצע.

על ממשלת ישראל לדאוג להיערך לקראת התחממות גלובלית, לפי מחוז מגורים (%)

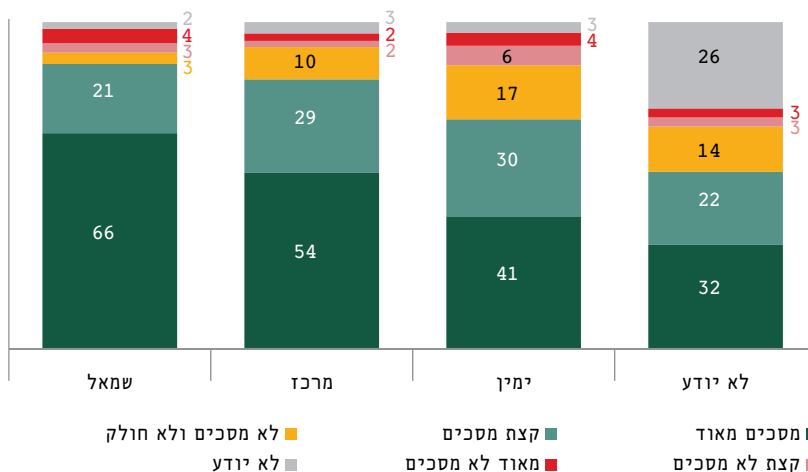

שיעור הסבורים שעל הממשלה להיערך למשבר האקלים הוא גבוה בכל רמות ההכנסה, אבל הולך ועולה עם העלייה בהכנסה: מ-61% בקרב משקי הבית בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר (מתחת ל-5,000 ש"ח לחודש), ל-77% בקרב משקי בית בעלי הכנסה של 5,000-24,999 ש"ח לחודש, ועד לשיעור שיא של 87% הסבורים שעל הממשלה לפעול בנושא בקרב משקי בית בעלי רמת הכנסה גבוהה של מעל 25,000 ש"ח לחודש. באופן דומה בעלי השכלה על-תיכונית (אקדמית או אחרת) נוטים יותר להסכים כי על הממשלה להיערך לקראת התחממות גלובלית (79%), לעומת 63% ממסיימי 12 שנות לימוד או פחות.

שיעור גבוה במיוחד מהמשיבים במחוז חיפה (87%) והצפון (84%) סבורים כי על ממשלת ישראל להיערך לקראת התחממות גלובלית, לעומת כ-77% במחוז מרכז, 74% ביהודה ושומרון, 71% במחוז תל אביב, 66% במחוז דרום ו-62% במחוז ירושלים.

**על ממשלת ישראל לדאוג להיערך לקראת התחממות גלובלית,
לפי הגדרה פוליטית (%)**

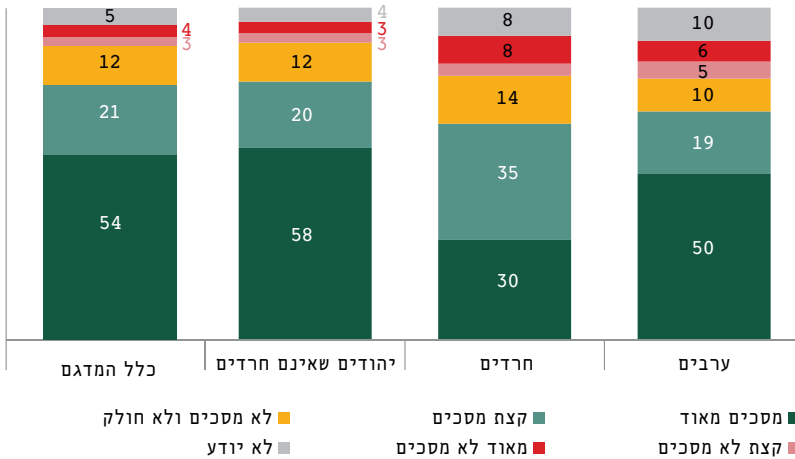

כמו כן, שיעור גבוה במיוחד מהמשיבים המגדירים את עצמם שמאל פוליטי תומכים בהיערכות הממשלה להתחממות גלובלית (87%), לעומת משיבים מהמרכז הפוליטי (83%) ומהימין הפוליטי (71%). רק 54% מהמשיבים שאינם יודעים היכן למקם את עצמם על הקשת הפוליטית תומכים בהיערכות ממשלתית בנושא.

1.2 יש קשר בין פליטות מזהמות ושינויי אקלים

רוב גדול מהמשיבים לסקר (75%) סבורים כי יש קשר בין פליטות מזהמות ושינויי אקלים, מהם 54% אשר מסכימים מאוד עם קביעה זו. לעומתם רק 7% ציינו כי אינם מסכימים עם קביעה זו, וכ-5% לא יודעים. מאזן הנטו של המסכימים בניכוי הלא-מסכימים חיובי ועומד על 68%.

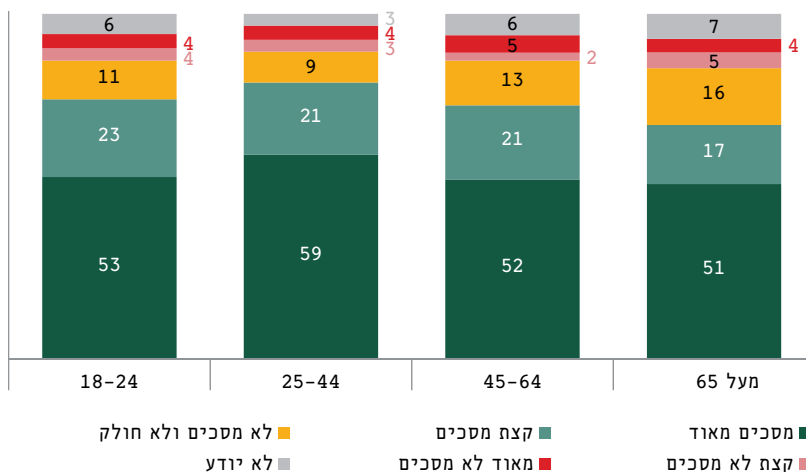
**יש קשר בין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים,
לפי מגזר ורמת דחיות (%)**

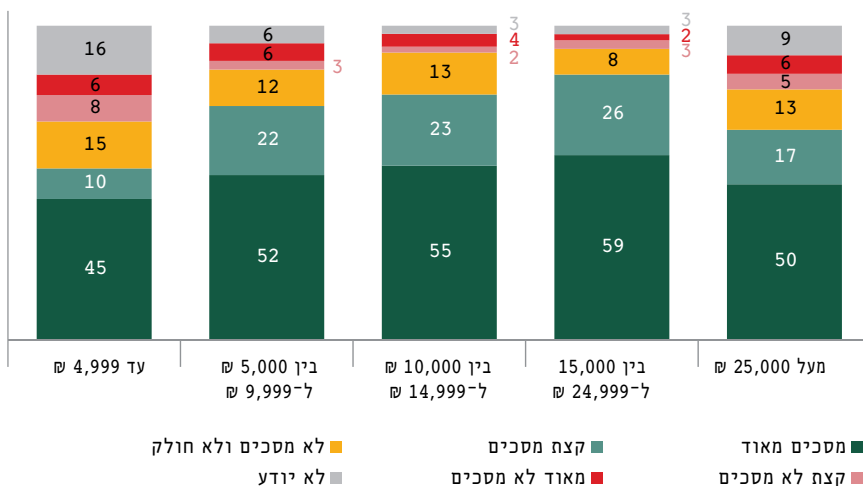
בפילוח לפי מגזרי אוכלוסייה נמצא כי שיעור החרדים הסבורים כי ישנו קשר בין פליטות מזהמות לשינויי אקלים נמוך יחסית - 65%, לעומת כ-78% בקרב יהודים שאינם חרדים (חילונים, דתיים ומסורתיים), ו-69% בקרב המשיבים הערבים. הפער בולט גם במידת ההסכמה עם האמירה: רק 30% מהחרדים מסכימים מאוד שיש קשר בין פליטות לבין שינויי אקלים, לעומת 50% מהמשיבים הערבים ו-58% מהמשיבים היהודים הלא-חרדים.

המשיבים בגילים 25-44 מגלים מודעות גבוהה יותר לקשר שבין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים: כ-80% מהם מסכימים עם האמירה בדבר קשר זה. לעומתם, שיעור הצעירים בני 18-24 הסבורים כי קיים קשר כזה עומד על כ-76%, שיעור בני 45-64 - כ-73%, ושיעור בני ה-65 ומעלה - 68%.

**יש קשר בין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים,
לפי קבוצת גיל (%)**

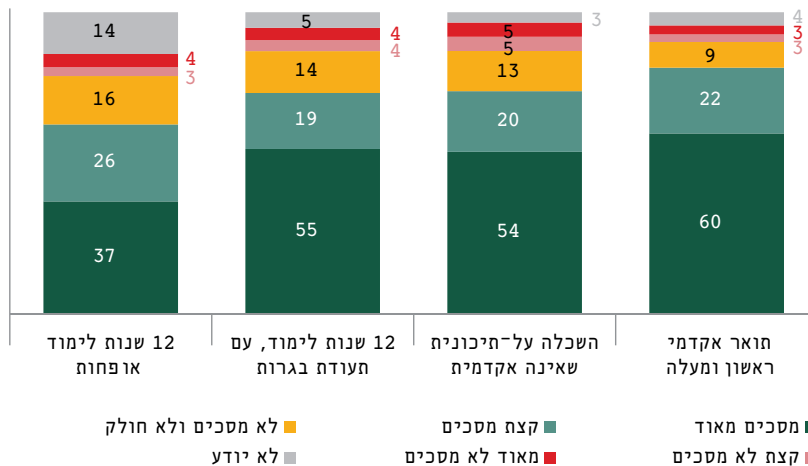

**יש קשר בין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים,
לפי הכנסת משק הבית (בש"ח ברוטו, טרום-קורונה; %)**

בפילוח לפי הכנסות משק הבית נמצא שיעור גבוה יחסית של המסכימים כי יש קשר בין פליטות לשינויי אקלים (85%) בקרב משקי בית בעלי הכנסות של 15,000–25,000 ש"ח לחודש. לעומתם, דווקא בשני הקצוות נמצא שיעור מסכימים נמוך יחסית עם אמירה זו: 55% ברמות ההכנסה הנמוכות (מתחת ל-5,000 ש"ח לחודש למשק בית), ו-67% בקרב ההכנסות הגבוהות (מעל 25,000 ש"ח לחודש למשק בית). בקבוצות האחרונות גם נמצא שיעור גבוה של משיבים שלא ידעו מה עמדתם בנושא – 16% ו-9% (בהתאמה), לעומת 3%-6% בשאר הקבוצות. נמצא קשר חיובי בין רמת ההשכלה של המשיבים להסכמתם כי יש קשר בין פליטות מזהמות ומשבר האקלים. כך, 82% מבעלי תואר ראשון ומעלה מסכימים עם האמירה, לעומת 74% מבעלי השכלה על-תיכונית שאינה אקדמית או השכלה תיכונית (תעודת בגרות) בלבד, ו-63% מבעלי 12 שנות לימוד (ללא בגרות) או פחות.

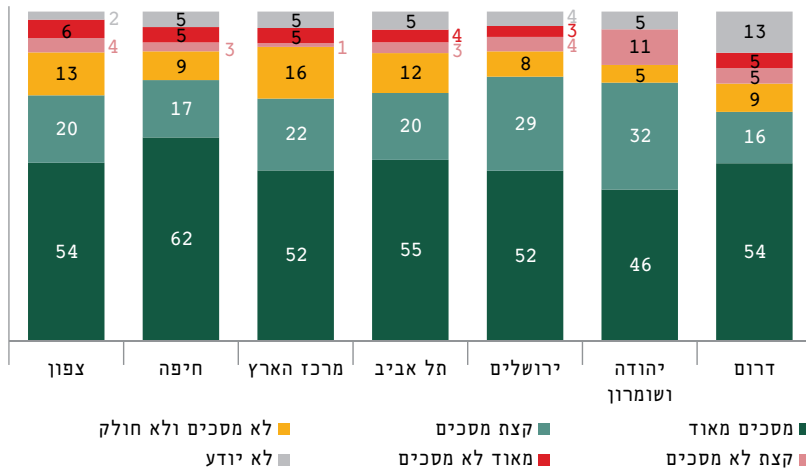
יש קשר בין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים, לפי רמת השכלה (%)

בירושלים ובחיפה השיעור הגבוה ביותר של משיבים שסבורים כי יש קשר בין פליטות מזהמות ושינויי אקלים – 81% ו-79% מסכימים, בהתאמה. אחריהם ביהודה ושומרון ובתל אביב שיעורי ההסכמה הם של 78% ו-75%, בהתאמה. במחוז צפון ובמחוז מרכז שיעור ההסכמה נמוך יותר

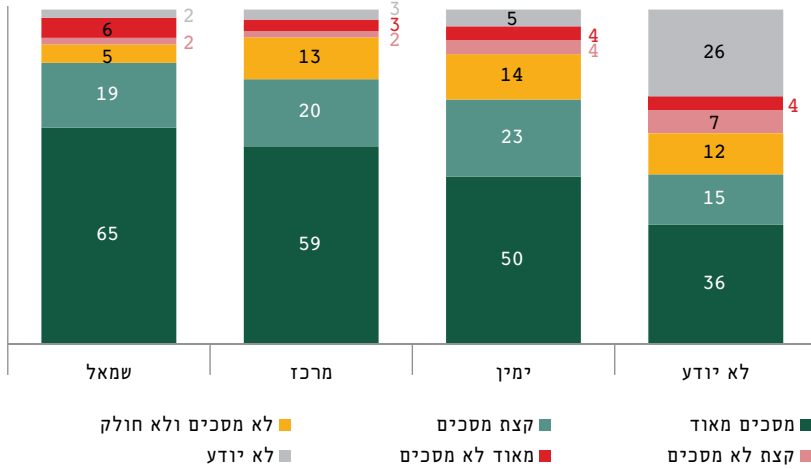
(74%), ואילו במחוז דרום שיעורי ההסכמה הנמוכים ביותר (70%), ובמחוז זה 13% מהמשיבים לא ידעו לומר מה עמדתם בנושא, לעומת 2%-5% בלבד מהמשיבים בשאר הארץ.

**יש קשר בין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים,
לפי מחוז מגורים (%)**

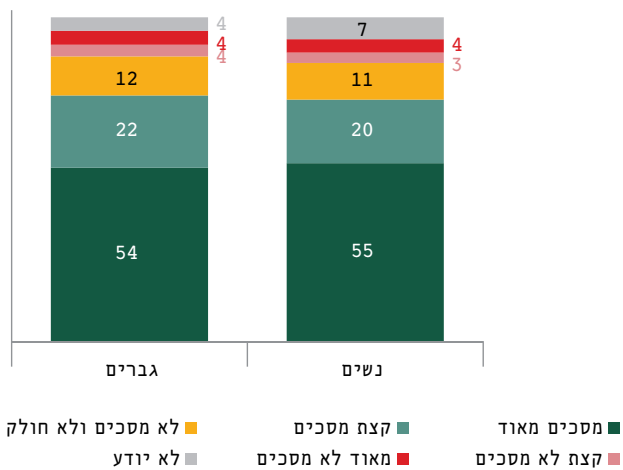

84% מהמשיבים המגדירים את עצמם שמאל פוליטי סבורים כי אכן יש קשר בין פליטות מזהמות ושינויי אקלים, לעומת 79% מהמשיבים המגדירים את עצמם מרכז ו-73% מהמגדירים את עצמם ימין. השיעור הנמוך ביותר של מסכימים (51%) נמצא בקרב משיבים שלא ידעו להגדיר את מיקומם על הקשת הפוליטית. בקרב קבוצה זו היה גם שיעור גבוה במיוחד (26%) של משיבים שלא ידעו מה דעתם בנושא לעומת יתר הקבוצות (2%-5%). לא נמצא הבדל משמעותי בין גברים לנשים בשיעור ההסכמה לגבי הקשר שבין פליטות מזהמות לשינויי אקלים.

**יש קשר בין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים,
לפי הגדרה פוליטית (%)**

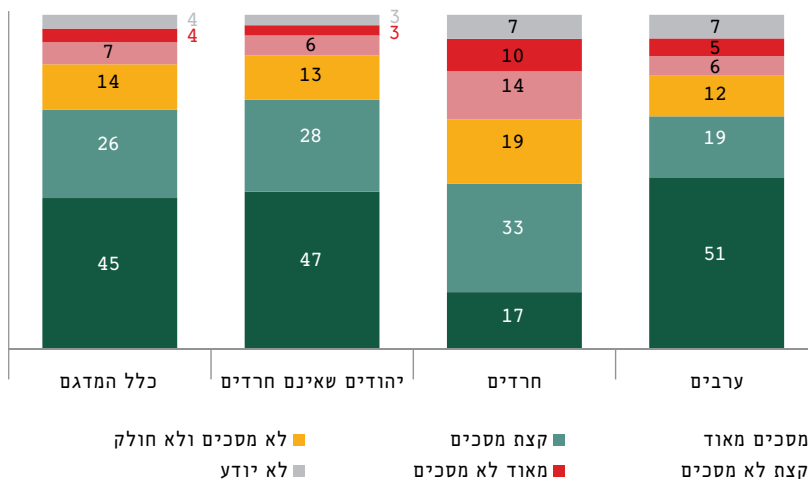
**יש קשר בין פליטות אוויר מזהמות ושינויי אקלים,
לפי מגדר (%)**

1.3 האנושות בסכנה משינויי האקלים וההתחממות הגלובלית

72% מכלל המשיבים במדגם סבורים כי האנושות בסכנה בשל שינויי האקלים וההתחממות הגלובלית, מהם 45% מסכימים עם כך מאוד. מנגד, רק 11% לא מסכימים עם קביעה זו וכ-4% לא יודעים. מאזן הנטו של המסכימים בניכוי הלא־מסכימים עם האמירה הוא 61%. גם בהקשר זה התמיכה בקרב המשיבים החרדים נמוכה יותר יחסית: כמחציתם סבורים כי האנושות בסכנה משינויי האקלים וההתחממות הגלובלית, לעומת 75% מהיהודים הלא־חרדים וכ-70% מהערבים.

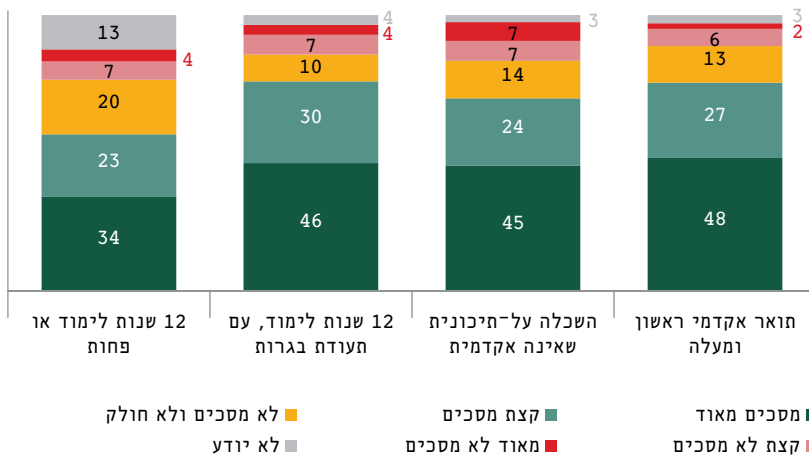
האנושות בסכנה משינויי האקלים וההתחממות הגלובלית,
לפי מגזר ורמת דתיות (%)

שיעור הסבורים כי האנושות אכן נמצאת בסכנה משינויי אקלים הולך ועולה עם הגיל: מ-65% בקרב הצעירים (גילים 18-24), ו-69% בקרב גילאי האמצע (25-44), עד לשיעור שיא של 77% מהמבוגרים בגילים 45-64. מגמה זו נבלמת בגיל השלישי (+65), שבו שיעור הסבורים שהאנושות נמצאת בסכנה משינויי האקלים יורד במקצת ל-73%. נציין שלמרות הירידה שיעור המסכימים בקרב בני הגיל השלישי נותר גבוה בהשוואה לצעירים ולגילאי הביניים.

שיעורי ההסכמה שהאנושות בסכנה משינויי אקלים עולים עם רמת ההשכלה של המשיבים. בקרב משיבים עם 12 שנות לימוד ומטה רק 57% מסכימים וכ-13% לא ידעו מה עמדתם בנושא. לעומת זאת, 75% מבעלי תואר ראשון ומעלה מסכימים עם האמירה, ורק 3% לא ידעו מה עמדתם.

**האנושות בסכנה משינויי האקלים וההתחממות הגלובלית,
לפי רמת השכלה (%)**

נמצא קשר חיובי בין רמת ההכנסה של משק הבית לבין שיעור המסכימים עם הקביעה שהאנושות נמצאת בסכנה משינויי אקלים. כך, שיעורי ההסכמה הולכים ועולים - מ-56% בקרב משקי בית עם הכנסה נמוכה (עד 5,000 ש"ח לחודש), 73% ברמות הכנסה של 5,000-14,999 ש"ח לחודש, ו-77% ברמות הכנסה של 15,000-25,000 ש"ח לחודש, עד לשיא של 79% ברמות הכנסה גבוהות של 25,000-39,999 ש"ח לחודש.

בפילוח למחוזות התוצאות מצביעות על מודעות גבוהה יותר למשבר האקלים בקרב משיבים המתגוררים בצפון, ובפרט במחוז חיפה. 84% מהמשיבים במחוז חיפה ו-73% במחוז צפון סבורים כי האנושות בסכנה משינויי האקלים. לעומת זאת, במחוז דרום ובמחוז ירושלים נצפו השיעורים הנמוכים ביותר של משיבים המסכימים עם האמירה: 62% ו-61%, בהתאמה.

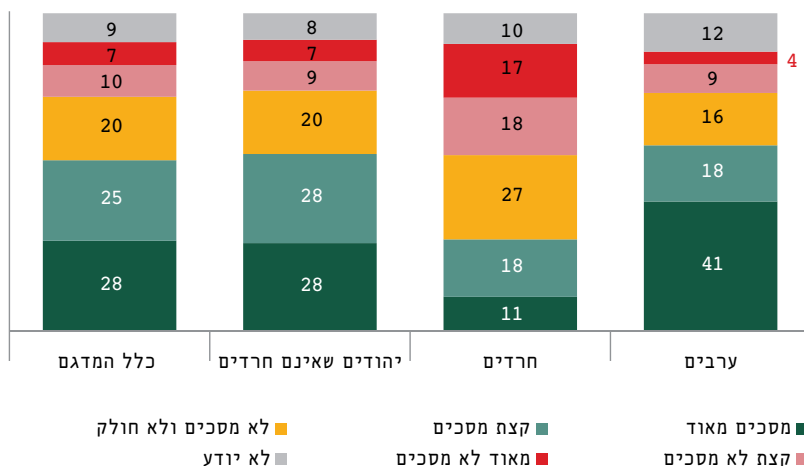

גם במקרה זה ניכרים שיעורי הסכמה גבוהים יותר בקרב משיבים מן השמאל הפוליטי (85%), לעומת המשיבים מן המרכז הפוליטי (79%) או הימין (66%). התמיכה הנמוכה ביותר היא בקרב משיבים שאינם מגדירים את עצמם פוליטית (42%).

1.4 המשבר הבא יהיה משבר האקלים כתוצאה מההתחממות הגלובלית

מעט יותר ממחצית מהמשיבים לסקר (54%) סבורים כי המשבר הבא יהיה משבר האקלים כתוצאה מההתחממות הגלובלית, מהם 28% מסכימים מאוד עם קביעה זו, לעומת כ-17% שאינם סבורים כי משבר האקלים יהיה המשבר הבא וכ-9% שלא יודעים. מאזן הנטו של המסכימים בניכוי הלא-מסכימים הוא 37%.

המשבר הבא יהיה משבר האקלים בשל ההתחממות הגלובלית, לפי מגזר ורמת דתיות (%)

הציבור החרדי אינו חושש כי משבר האקלים יהיה המשבר הגדול הבא. בעוד שיעור גבוה מהמשיבים הערבים (59%) ומהמשיבים היהודים הלא-חרדים (56%) סבורים כי המשבר הבא יהיה משבר האקלים, רק 29% מהחרדים מסכימים עם אמירה זו.

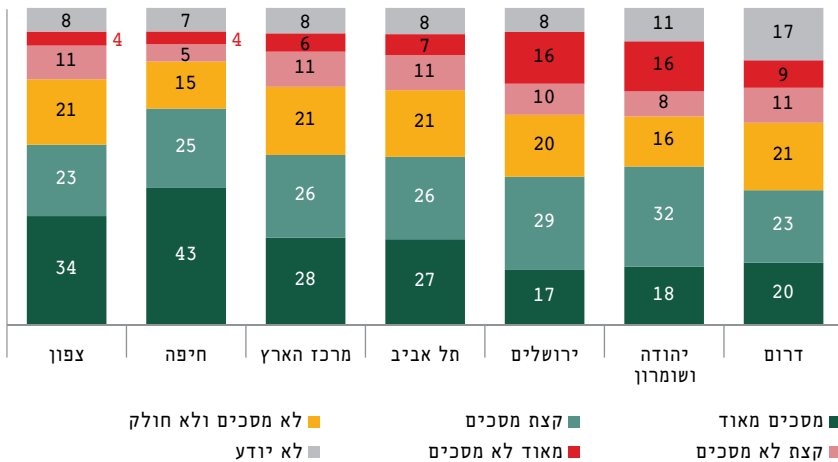
שיעור הסבורים כי המשבר הבא יהיה משבר האקלים עולה עם הגיל: מ־39% בקרב הצעירים (גילים 18-24), 52% בקרב גילאי האמצע (25-44), ועד לשיא של כ־61% הסבורים כך בקרב המבוגרים מעל לגיל 45.

שיעור הסבורים כי המשבר הבא יהיה משבר האקלים עולה גם עם הגידול בהכנסה: מ־36% בקרב משקי בית עם הכנסה נמוכה (עד 5,000 ש"ח לחודש), 56% בקרב משקי בית עם הכנסה של 5,000-24,999 ש"ח לחודש, ועד לשיעור שיא של 68% בקרב משקי בית בעלי הכנסות של מעל 25,000 ש"ח לחודש.

גם בסעיף זה נראו שיעורי הסכמה גבוהים של תושבי מחוז חיפה (68%), לעומת 57% במחוז צפון, כ־54% במחוז מרכז ובתל אביב ו־43%-50% במחוזות דרום, ירושלים ויהודה ושומרון.

שיעור הגברים הסבורים כי משבר האקלים צפוי להיות המשבר הבא גבוה (57%) בהשוואה לשיעור הנשים (51%) המסכימות עם האמירה. כמו כן, יותר משיבים מן השמאל הפוליטי מסכימים עם האמירה (68%), לעומת המגדירים את עצמם ימין פוליטי (43%).

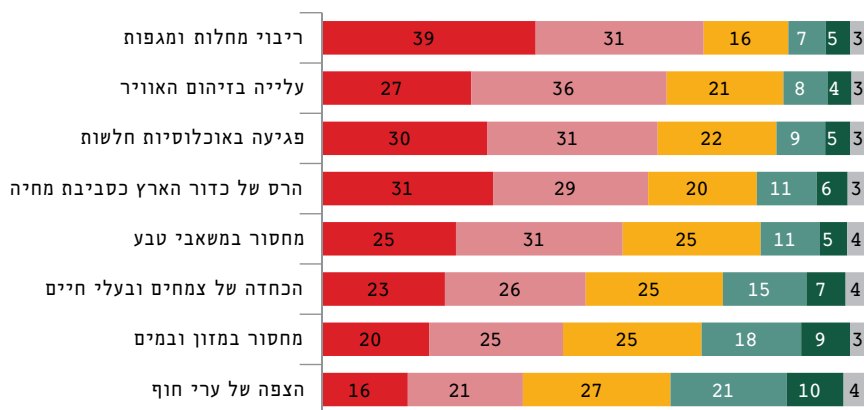
**המשבר הבא יהיה משבר האקלים בשל ההתחממות הגלובלית,
לפי מחוז מגורים (%)**

פרק 2

עד כמה אתה מוטרד ממשבר האקלים?

עד כמה אתה מוטרד מכל אחד מהתרחישים הבאים?
 כלל המדגם (%)

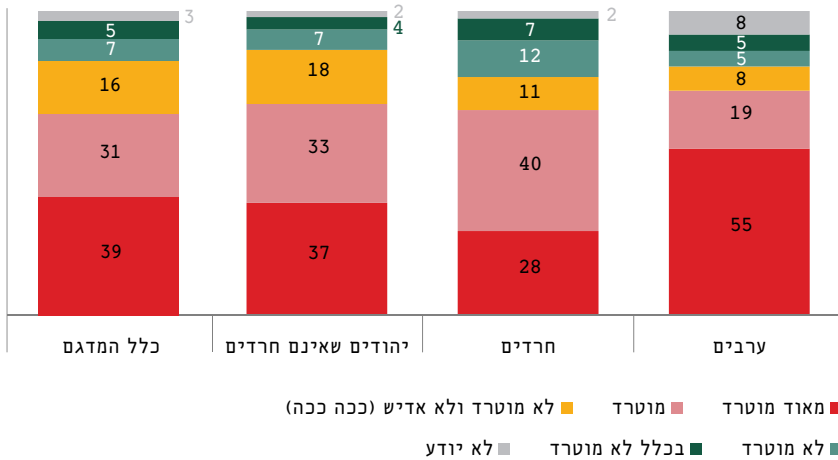

■ מאוד מוטרד
 ■ מוטרד
 ■ לא מוטרד ולא אדיש (ככה ככה)
 ■ לא מוטרד בכלל לא מוטרד
 ■ לא יודע

2.1. עד כמה אתה מוטרד מריבוי מחלות ומגפות?

נראה כי מגפת הקורונה השפיעה על תפיסות וחששות הציבור. כ-70% מהמשיבים מוטרדים מריבוי מחלות ומגפות על רקע משבר האקלים, לעומת 12% שאינם מוטרדים. מדובר במאזן נטו גבוה של 58% מוטרדים בניכוי הלא-מוטרדים.

**עד כמה אתה מוטרד מריבוי מחלות ומגפות?
על פי מגזר ורמת דתיות (%)**

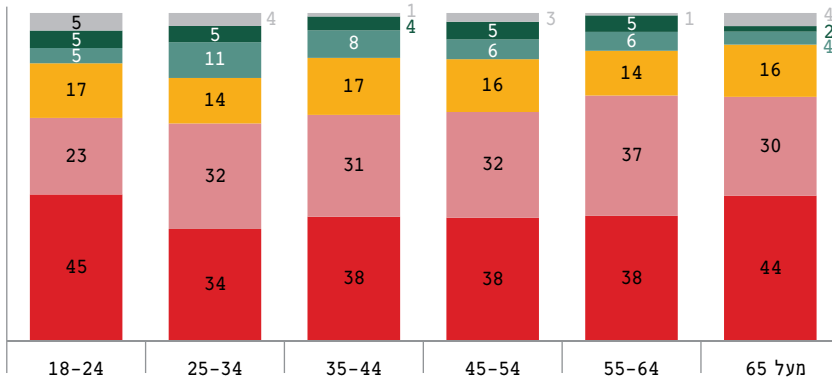

ריבוי מחלות ומגפות בעקבות שינויי אקלים מטריד את כלל קבוצות האוכלוסייה בשיעור דומה (יחסית לסכנות אחרות הצפויות בעקבות שינויי האקלים שעליהן נשאלו משיבי הסקר). 74% מהמשיבים הערבים ענו כי הם מוטרדים מהנושא (מהם 55% מוטרדים מאוד), לעומת 70% מהיהודים הלא-חרדים ו-68% מהמשיבים החרדים.

שלא במפתיע, שיעור המוטרדים ממחלות ומגפות גבוה יותר בגיל המבוגר: כ-75% מהמבוגרים, בגילים 55 ומעלה, מוטרדים מכך, לעומת כ-68% מהצעירים יחסית (גילים 18-54).

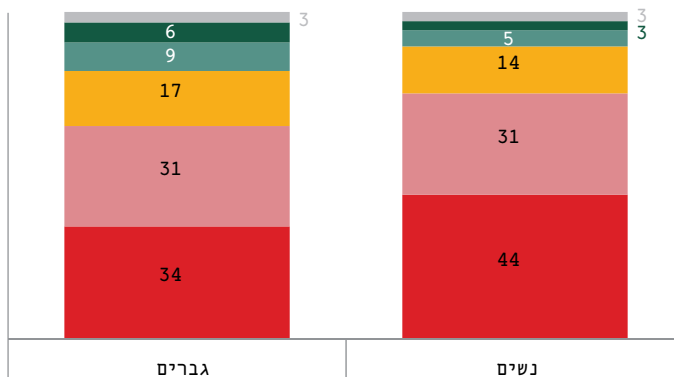
שיעור המוטרדים מעט גבוה יותר בקרב בעלי השכלה על-תיכונית (73%), לעומת בעלי השכלה תיכונית בלבד (66%). גם נשים מוטרדות יותר מסוגיה זו (75%), לעומת גברים (65%). מחוזות המגורים שבהם משיבים היו מוטרדים יותר ממחלות ומגפות הם חיפה (82%), צפון (76%) וירושלים (72%), לעומת מחוז מרכז (67%), תל אביב (65%), דרום (64%) ויהודה ושומרון (60%).

**האם אתה מוטרד מריבוי מחלות ומגפות?
לפי קבוצת גיל (%)**

■ מאוד מוטרד   ■ מוטרד   ■ לא מוטרד ולא אדיש (ככה ככה)   ■ לא מוטרד   ■ לא יודע

**האם אתה מוטרד מריבוי מחלות ומגפות?
לפי מגדר (%)**

■ מאוד מוטרד   ■ מוטרד   ■ לא מוטרד ולא אדיש (ככה ככה)   ■ לא מוטרד   ■ לא יודע

2.2. עד כמה אתה מוטרד מעלייה בזיהום אוויר?

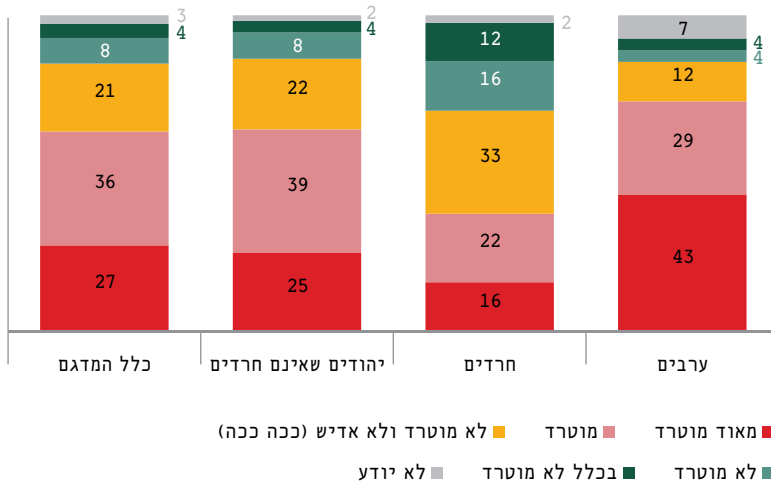
63% מהמשיבים מוטרדים מהעלייה בזיהום האוויר, מהם 27% שציינו כי הם מוטרדים מאוד לעומת 12% שאינם מוטרדים - מאזן נטו של 51% מוטרדים בניכוי הלא־מוטרדים מהתופעה. שיעור המשיבים הערבים שמוטרדים מהעלייה בזיהום האוויר גבוה במיוחד ועומד על 72%, לעומת 64% מהיהודים הלא־חרדים ו־38% בלבד מהחרדים.

גם בהקשר זה עולה שיעור המוטרדים עם הגיל - מכ־58% מהצעירים (18-34), 62% בגילאי 35-54, ועד ל־72% בקרב המבוגרים בני 55 ומעלה.

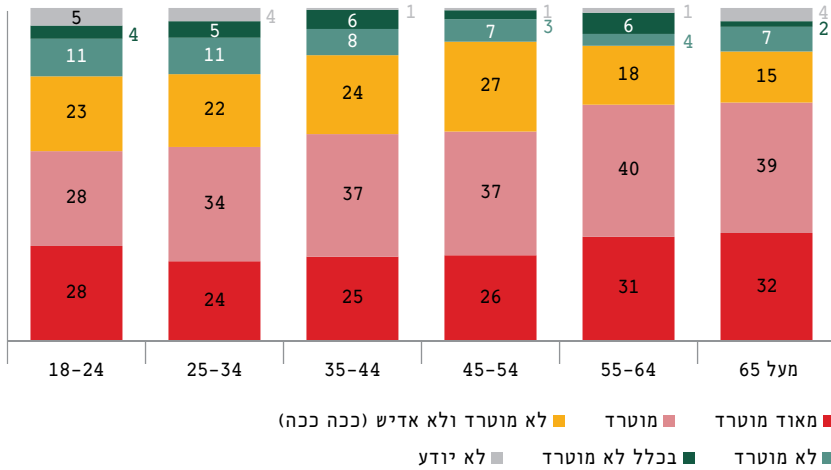
במחוז חיפה שיעור גבוה של מוטרדים מהסכנה שבעלייה בזיהום אוויר (80%), עם מאזן נטו של 74% מוטרדים בניכוי הלא־מוטרדים. בשאר המחוזות שיעור זה עומד על 52%-64%. לא ניכרים פערים בשיעור המוטרדים לפי רמת השכלה או לפי מגדר.

עד כמה אתה מוטרד מעלייה בזיהום אוויר?

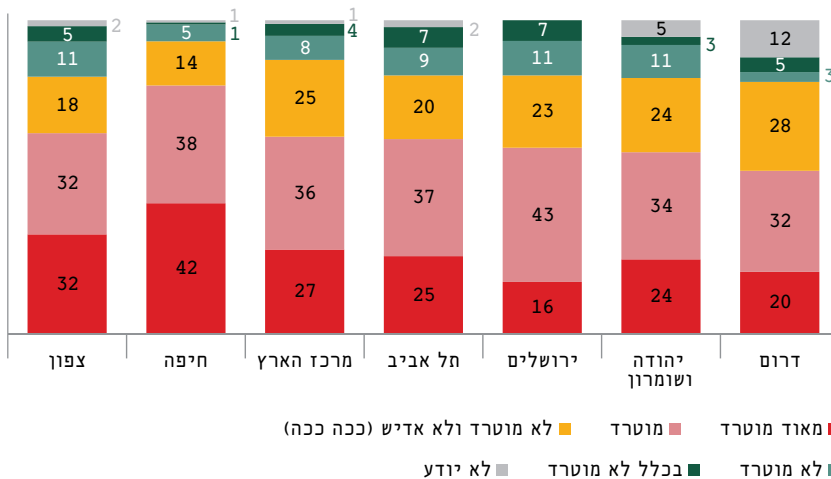
לפי מגזר ורמת דתיות (%)

**עד כמה אתה מוטרד מעלייה בזיהום האוויר?
לפי קבוצת גיל (%)**

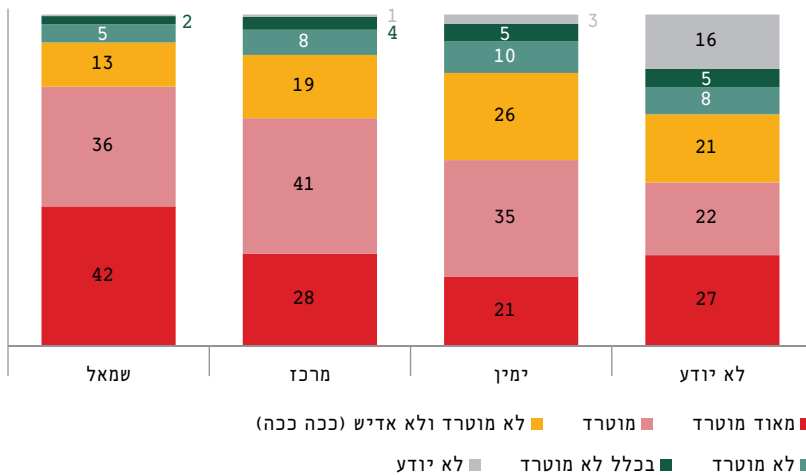

**עד כמה אתה מוטרד מעלייה בזיהום האוויר?
לפי מחוז מגורים (%)**

78% מהמשיבים מהשמאל הפוליטי מוטרדים מעלייה בזיהום אוויר, לעומת 70% מהמרכז הפוליטי, 56% מהימין הפוליטי, ו-49% מהמשיבים שאינם מוגדרים פוליטית.

**עד כמה אתה מוטרד מעלייה בזיהום האוויר?
לפי הגדרה פוליטית (%)**

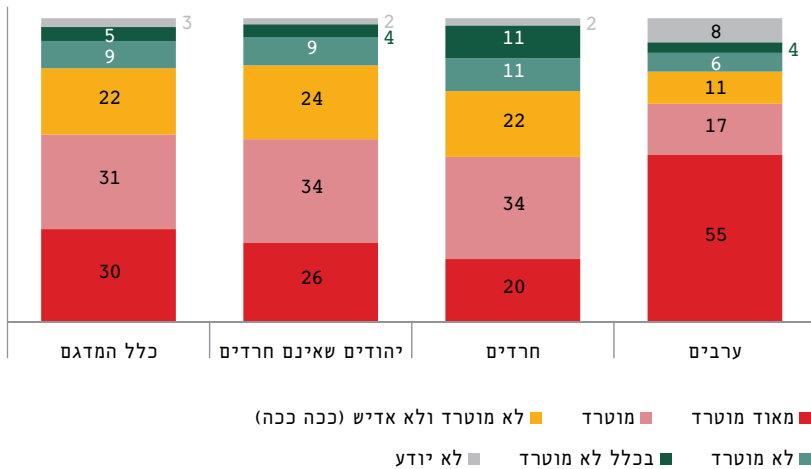

2.3. עד כמה אתה מוטרד מפגיעה במצבן הכלכלי של האוכלוסיות החלשות בעולם?

62% מהמשתתפים בסקר מוטרדים מפגיעה במצבן הכלכלי של האוכלוסיות החלשות בעולם בעקבות משבר האקלים, לעומת 14% שאינם מוטרדים. מאזן נטו של 47% מוטרדים בניכוי שיעור הלא-מוטרדים. בקרב משיבים ערבים שיעור זה גבוה יותר ועומד על 72%, לעומת 60% בקרב יהודים לא-חרדים ו-54% בקרב חרדים.

**עד כמה אתה מוטרד מפגיעה במצבן הכלכלי של האוכלוסיות החלשות בעולם?
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

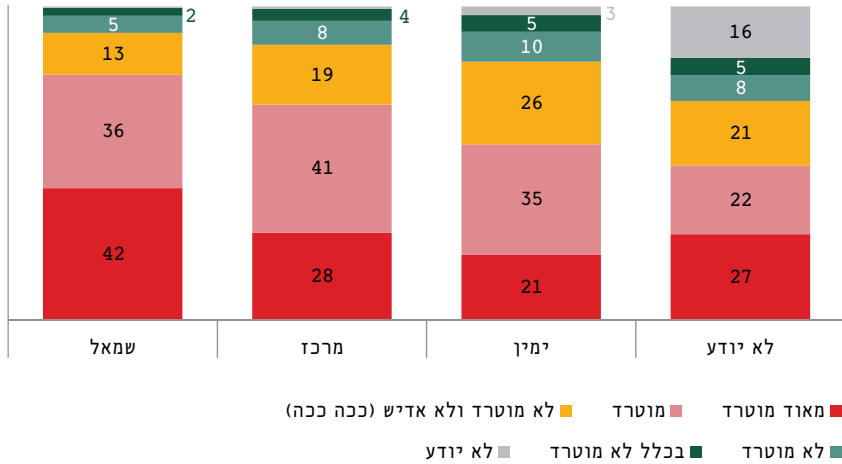

השונות בתשובות על פי הכנסות משקי הבית נמוכה, מלבד במקרה של בעלי הכנסות של 5,000-10,000 ש"ח לחודש, אשר מוטרדים יותר מהסוגיה, עם 71% מוטרדים לעומת 56%-61% בשאר רמות ההכנסה. אין הבדלים משמעותיים בשיעור המוטרדים ברמות ההשכלה השונות.

בדומה לסעיפים קודמים, בפילוח למחוזות במחוז חיפה שיעור מוטרדים גבוה במיוחד של 79% מהמשיבים, לעומת 59%-65% בשאר המחוזות (השיעור הנמוך ביותר של מוטרדים הוא במחוז דרום).

נשים מוטרדות יותר (66%) מפגיעה במצבן הכלכלי של אוכלוסיות חלשות לעומת גברים (58%). כמו כן, שיעור גבוה יחסית (78%) מהמדגמים את עצמם שמאל פוליטי מוטרדים מהסוגיה, לעומת 69% ו-56% ממשיבים מהמרכז ומהימין, בהתאמה.

**עד כמה אתה מוטרד מפגיעה במצבן הכלכלי של האוכלוסיות החלשות בעולם?
לפי הגדרה פוליטית (%)**

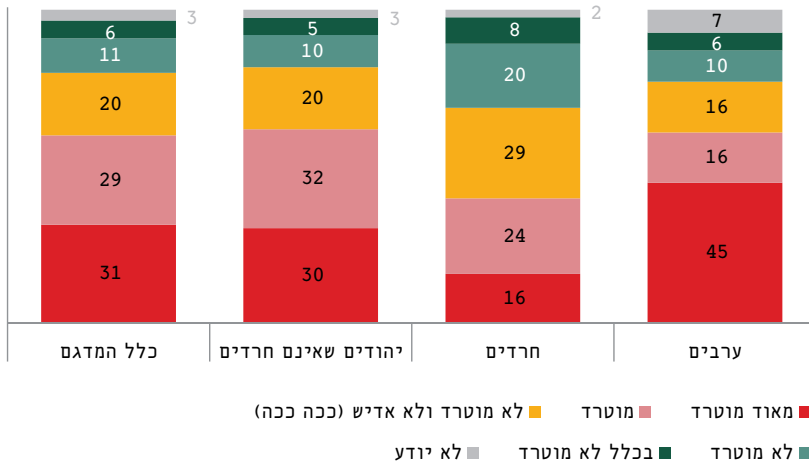

2.4. עד כמה אתה מוטרד מהרס של כדור הארץ כטביבת מחיה?

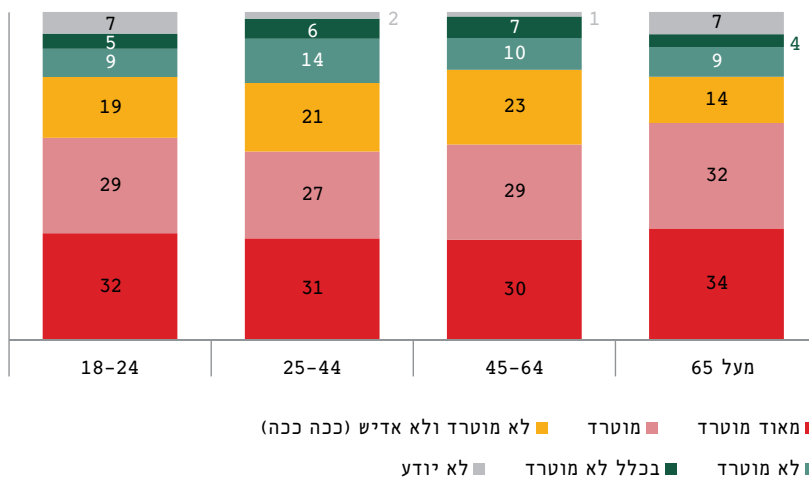
60% מהמשיבים לסקר מוטרדים מהרס של כדור הארץ כטביבת מחיה, לעומת 17% שאינם מוטרדים מכך (מאזן נטו של 43%). באופן בולט, שיעור החרדים שמוטרדים מכך נמוך משמעותית - רק 40% מהם מוטרדים.

מנגד, שיעור המבוגרים, בני 65 ומעלה, המוטרדים מן הנושא גבוה מהממוצע (66%). שיעור גבוה במיוחד של מוטרדים נמצא בחיפה (76%) ובקרוב השמאל הפוליטי (71%), לעומת 56% בקרב הימין הפוליטי ו-47% בקרב מי שאינם מגדירים את עצמם על הקשת הפוליטית.

**עד כמה אתה מוטרד מהרס של כדור הארץ כסביבת מחיה?
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

**עד כמה אתה מוטרד מהרס של כדור הארץ כסביבת מחיה?
לפי קבוצת גיל (%)**

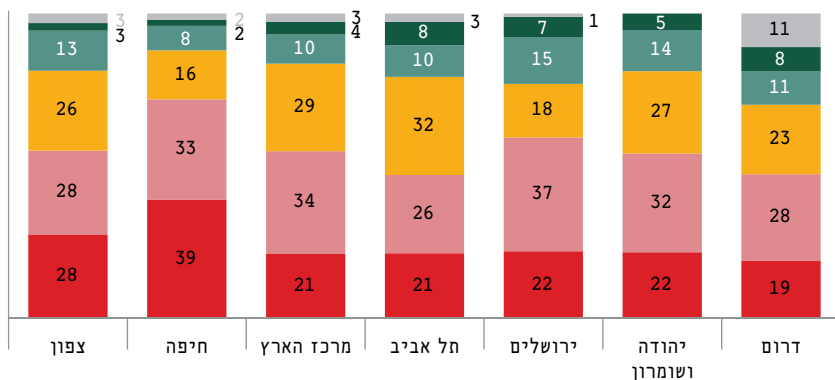

2.5. עד כמה אתה מוטרד ממחסור במשאבי טבע וחומרי גלם טבעיים?

56% מוטרדים ממחסור במשאבי טבע וחומרי גלם טבעיים, לעומת 16% שאינם מוטרדים (מאזן נטו של 40% מוטרדים בניכוי הלא־מוטרדים).

שעור המוטרדים ממחסור במשאבי טבע וחומרי גלם טבעיים במחוז חיפה גבוה באופן בולט (72%) (מאזן נטו 62%), בהשוואה ליתר המחוזות (47%-59%, עם מאזן נטו 28%-41%).

**עד כמה אתה מוטרד ממחסור במשאבי טבע וחומרי גלם טבעיים?
לפי מחוז מגורים (%)**

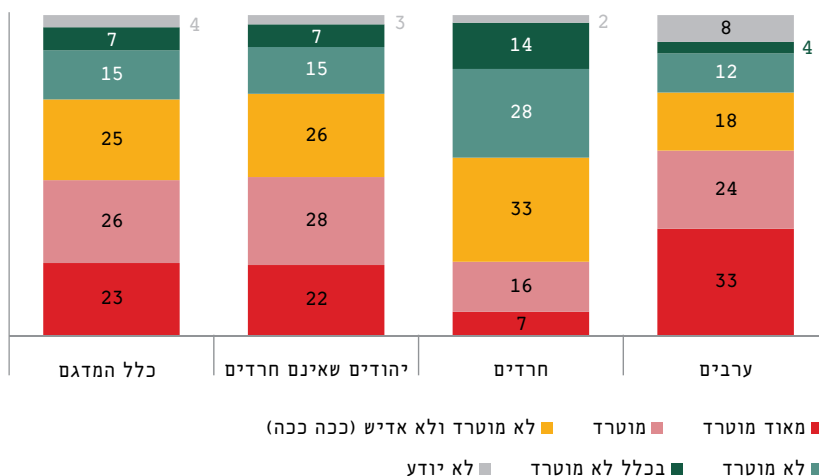

■ מאוד מוטרד ■ מוטרד ■ לא מוטרד ולא אדיש (ככה ככה) ■ לא מוטרד ■ בכלל לא מוטרד ■ לא יודע

2.6. עד כמה אתה מוטרד מהכחדה של מיני צמחים ובעלי חיים?

קצת פחות ממחצית מהמשיבים (49%) מוטרדים מהכחדה של מיני צמחים ובעלי חיים, לעומת 22% שלא מוטרדים מכך (מאזן נטו של 27%). בקרב המשיבים הערבים שיעור זה גבוה יותר ועומד על 57%.

**עד כמה אתה מוטרד מהכחדה של מיני צמחים ובעלי חיים?
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

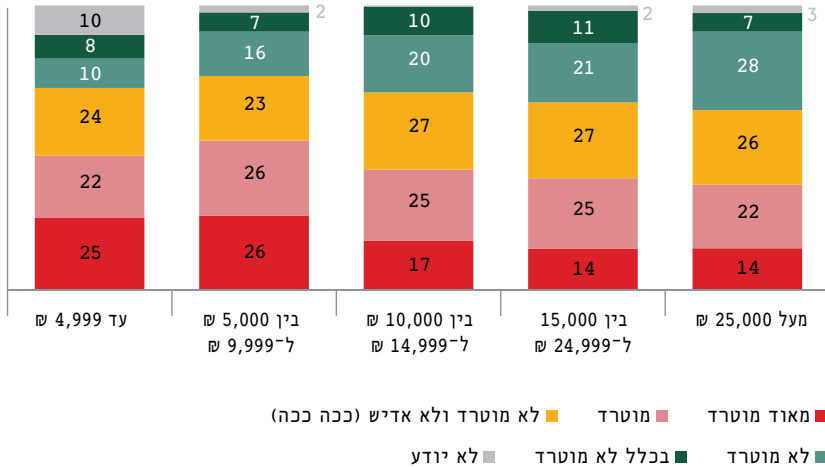

2.7. עד כמה אתה מוטרד ממחסור במזון ובמים?

רק 45% מוטרדים ממחסור במזון ובמים, לעומת 27% שלא מוטרדים מכך (מאזן נטו של 18% יותר מוטרדים לעומת הלא-מוטרדים מהתופעה). שיעור המבוגרים, בני 45 ומעלה, המוטרדים מכך גבוה מעט יותר (47%) משיעור הצעירים (43%).

כצפוי, שיעור המוטרדים ממחסור במזון ובמים יורד עם העלייה ברמת ההכנסה של משק הבית – ממחצית ממשקי בית בעלי הכנסה נמוכה מ-10,000 ש"ח לחודש, 42% ברמת הכנסה של 10,000-14,999 ש"ח לחודש, ו-39% ברמת הכנסה של מעל 15,000 ש"ח לחודש.

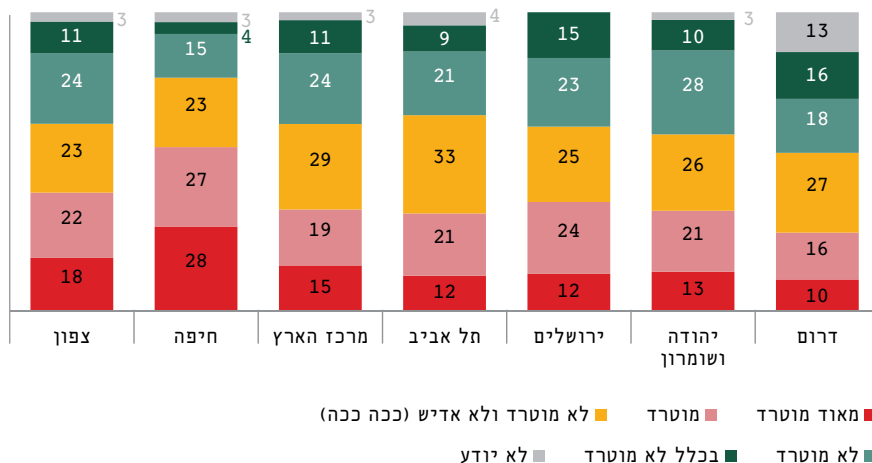
**עד כמה אתה מוטרד ממחסור במזון ובמים? לפי הכנסת משק הבית
(בשייח ברוטו, טרום קורונה: %)**

2.8. עד כמה אתה מוטרד מהצפה של ערי חוף כתוצאה מהפשרת קרחונים בקטבים?

שיעור המוטרדים מהצפה של ערי חוף כתוצאה מהפשרת קרחונים בקטבים נמוך יחסית - 37%, לעומת 31% שלא מוטרדים מכך (מאזן נטו של 6% מוטרדים). שיעור זה גבוה יותר בקרב משיבים ממחוז חיפה: 55% מהמשיבים ממחוז חיפה (מאזן נטו 36%) מוטרדים מהצפה של ערי חוף כתוצאה מהפשרת קרחונים בקטבים, לעומת אחוזים נמוכים העומדים על 26%-40% במחוזות אחרים (מאזן נטו של בין 8% ל-5%).

**עד כמה אתה מוטרד מהצפה של ערי חוף כתוצאה מהפשרת קרחונים בקטבים?
לפי מחוז מגורים (%)**

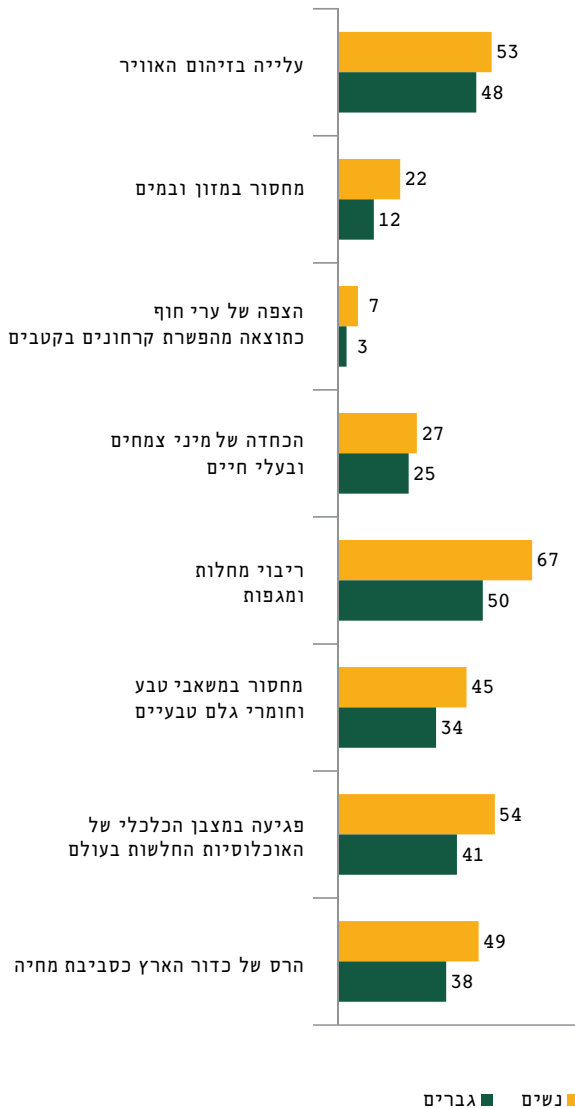

ככלל ניתן לומר כי משיבים המגדירים את עצמם שמאל פוליטי מוטרדים יותר ממשבר האקלים (בכל השאלות שנשאלו בסקר) ממשבים המגדירים את עצמם מרכז, ימין או שאינם יודעים להגדיר את עצמם פוליטית.² משיבים המגדירים את עצמם מרכז פוליטי מוטרדים יותר ממשבר האקלים ממשבים המגדירים את עצמם ימין פוליטי או שאינם יודעים להגדיר את עצמם פוליטית. כמו כן נמצא כי נשים מוטרדות יותר מגברים ממשבר האקלים בכל הסוגיות שעליהן נשאלו.³

2 הפערים בין מצביעי שמאל לשאר האוכלוסייה נמצאו מובהקים בכל השאלות בפרק זה.

3 מתוך פערים אלו בין המשיבים והמשיבות נמצאו בעלי מובהקות סטטיסטית ההבדלים בהתייחסות לסוגיות הבאות: עלייה בזיהום אוויר, מחסור במזון ובמים, ריבוי מחלות ומגפות, פגיעה במצבן הכלכלי של האוכלוסיות החלשות והרס של כדור הארץ כסביבת מחיה.

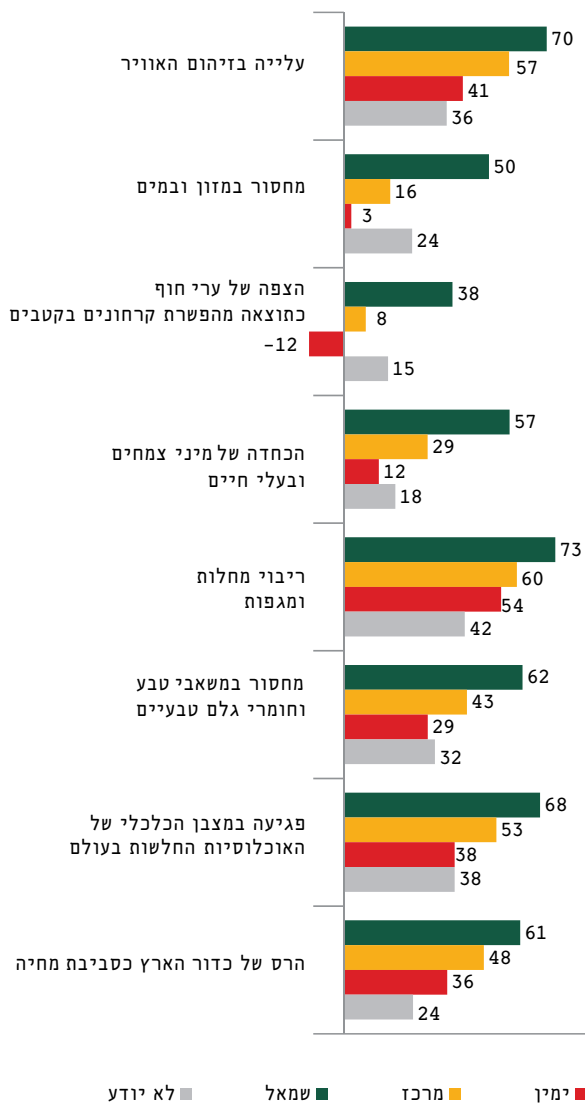
**עד כמה אתה מוטרד ממשבר האקלים?
לפי מגדר (מאזן נטו מוטרדים בניכוי לא מוטרדים; %)**

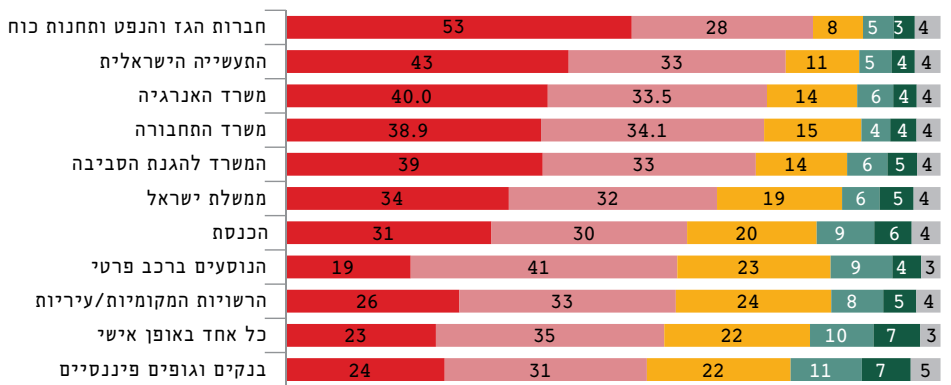
עד כמה אתה מוטרד ממשבר האקלים?

לפי הגדרה פוליטית (מאזן נטו מוטרדים בניכוי לא מוטרדים: %)

פרק 3 על מי מוטלת האחריות לפעול להפחתת זיהום האוויר?

באיזו מידה אחראי כל אחד מהגורמים הבאים להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל?
כלל המדגם (%)

■ במידה רבה מאוד ■ במידה רבה ■ במידה פחותה ■ במידה פחותה ביותר ■ לא יודע

למרוויינים בסקר הוסבר כי "זיהום אוויר (פליטת גזי פחמן) נמצא כגורם העיקרי להתחממות האקלים", והם התבקשו לדרג את הגורמים שהוצגו לפנייהם לפי מידת האחריות המוטלת לדעתם על כל אחד מהם לצמצום זיהום האוויר בישראל.

מניתוח התשובות עולה שהציבור רואה בחברות הגז, הנפט ותחנות הכוח במיוחד את האחראים המרכזיים לפעול לצמצום זיהום האוויר בישראל: 81% מהמשיבים לסקר מטילים את האחריות על חברות הגז, הנפט ותחנות הכוח במידה רבה עד רבה מאוד (מהם 53% במידה רבה מאוד). שיעור גבוה ביותר מהמשיבים אף רואה בתעשייה הישראלית כולה אחראית לכך – 76% סבורים כך במידה רבה עד רבה מאוד.

אחריהן נתפסת הממשלה כאחראית במידה רבה עד רבה מאוד לפעול לצמצום זיהום האוויר בישראל, ובעיקר הציבור מדגיש את האחראיות של משרד האנרגיה, משרד התחבורה והמשרד להגנת הסביבה: 73% ייחסו להם אחראיות רבה עד רבה מאוד להביא לצמצום זיהום האוויר.

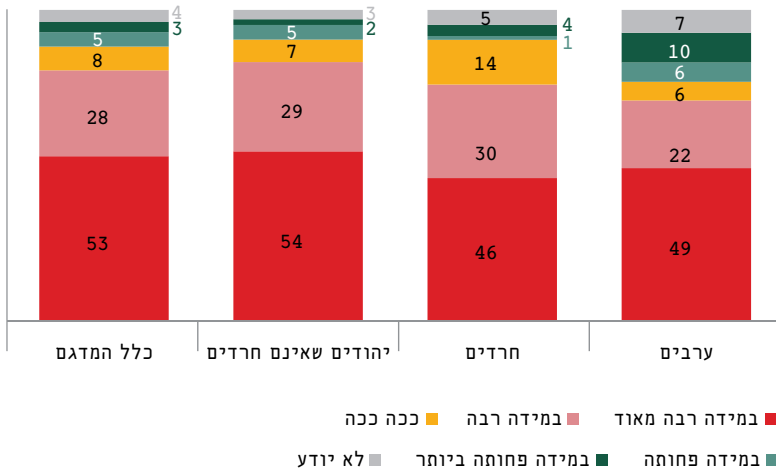
נראה שהציבור מודע ברמה גבוהה גם לאחראיותו האישית לפעול להפחתת זיהום האוויר: כ־60% מטילים את האחראיות במידה רבה עד רבה מאוד על הנוסעים ברכב פרטי, וכ־58% מטילים את האחראיות להפחתת זיהום האוויר על הציבור עצמו – כל אחד באופן אישי. מעניין בהקשר זה לציין ששיעור המצביעים על הרשויות המקומיות/עיריות כאחראיות במידה רבה עד רבה מאוד לצמצום זיהום אוויר (59%) דומה לשיעור המטילים את האחראיות על הציבור עצמו ועל נוסעי הרכב הפרטי, אבל שיעור הרואים בנוסעים ברכב פרטי אחראים לכך במידה רבה מאוד (19%) נמוך יחסית ליתר הגורמים האחראים.

יותר ממצחית מהציבור רואה את הקשר שבין השקעות הגופים הפיננסיים והבנקים לבין הפחתת זיהום האוויר: כ־55% מהם רואים בגופים הללו אחראים במידה רבה עד רבה מאוד להפחתת זיהום האוויר. עם זאת, חשוב להדגיש כי שיעורים אלו נמוכים משמעותית יחסית לאחראיות שהציבור מייחס לתעשייה ולגורמי הממשל באופן כללי.

3.1. הטלת האחראיות על חברות הגז/הנפט, תחנות הכוח ועל התעשייה בכללותה

כאמור, הציבור מזהה את חברות הגז, הנפט ותחנות הכוח כאחראיות העיקריות ליצירת שינוי ולצמצום זיהום האוויר בישראל: כ־81% מהמשיבים סבורים כי הן אחראיות במידה רבה עד רבה מאוד לצמצום זיהום האוויר (מהם 53% במידה רבה מאוד), לעומת כ־8% שמייחסים מידה פחותה ופחותה ביותר של אחראיות לחברות הללו.

באיזו מידה אחראיות חברות הגז והנפט ותחנות הכוח להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי מגזר ורמת דתיות (%)

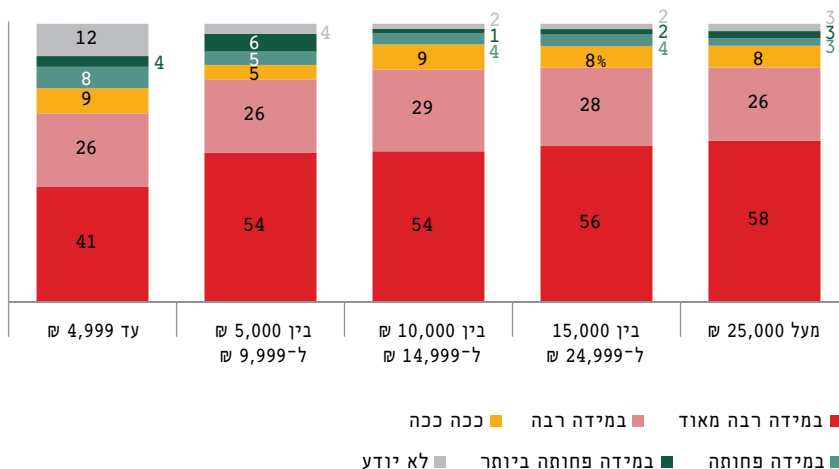

במגזר היהודי הלא-חרדי שיעור המשיבים הרואים בחברות הגז/נפט ותחנות הכוח אחראיות לצמצום זיהום אוויר גבוה יותר. בעוד 83% מהיהודים הלא-חרדים מטילים את האחריות על החברות הללו, שיעורם יורד ל-76% בקרב החרדים ול-71% בקרב הערבים.

שיעור בולט בקרב בני 45-64 (דור ה'א') מטיל את האחריות להפחתת זיהום האוויר על חברות הגז, הנפט ותחנות הכוח (84%), לעומת הדור הצעיר יותר, גילים 18-24 - 77%.

שיעור הרואים בחברות הללו את האחראיות עולה עם רמת ההכנסה של משק הבית: מ-67% ממשקי בית בעלי הכנסות של מתחת ל-5,000 ש"ח בחודש, ל-80% בקרב משקי בית עם הכנסה של 9,999-5,000 ש"ח בחודש ועד 84% ממשקי בית בעלי הכנסות של 15,000 ש"ח ומעלה בחודש.

באיזו מידה אחראיות חברות הגז והנפט ותחנות הכוח להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי הכנסת משק הבית (בש"ח ברוטו, טרום קורונה); %

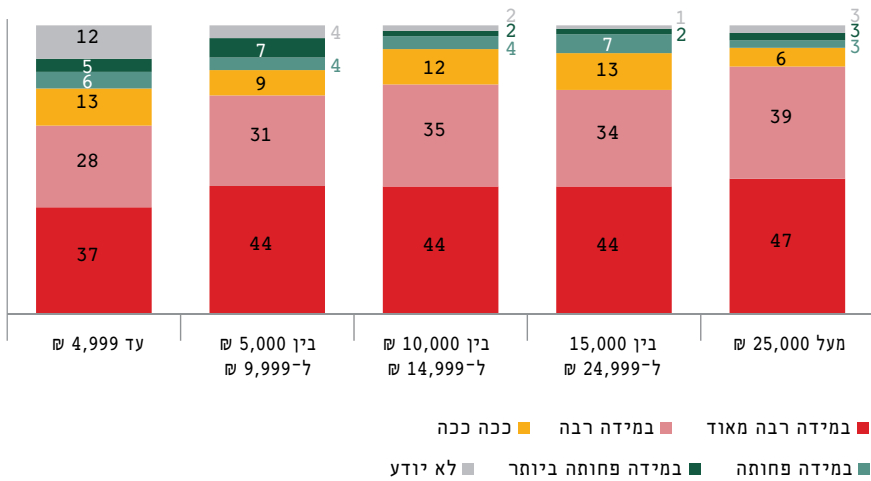

בדומה, שיעור זה עולה גם עם רמת ההשכלה: 77% מבעלי 12 שנות לימוד ומטה, לעומת 84% בקרב בעלי השכלה אקדמית. משיבים המגדירים את עצמם מרכז פוליטי נוטים גם כן לתמוך יותר באחריותן של חברות הגז, הנפט ותחנות הכוח (86%).

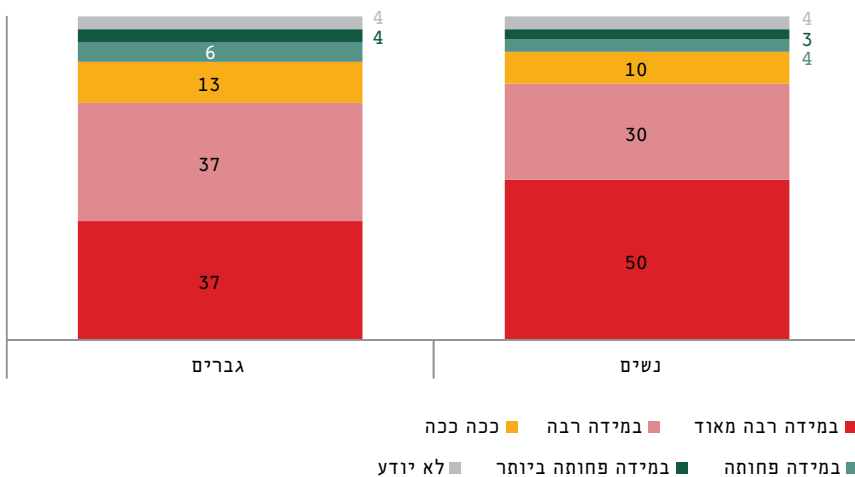
מגמה דומה בפילוח לפי מאפייני האוכלוסייה מסתמנת גם בעניין התעשייה כולה. שיעור החרדים והערבים שמטילים את האחריות על התעשייה הישראלית נמוך יחסית (68%) לעומת יהודים לא-חרדים (79%). בדומה, שיעור המטילים על התעשייה הישראלית את האחריות על צמצום זיהום האוויר עולה גם עם רמת ההכנסה למשק בית: החל ב-65% מבעלי הכנסה של מתחת ל-5,000 ש"ח לחודש, עבור בעלייה הדרגתית עם ההכנסה (75%-79%) וכלה ב-86% מבעלי הכנסה של מעל 25,000 ש"ח לחודש.

כך גם נמצא קשר חיובי בין רמת ההשכלה לשיעור המטילים את האחריות על התעשייה: 80% מבעלי תואר ראשון ומעלה, לעומת 69%-73% מבעלי השכלה תיכונית ומטה. שיעור הנשים שמטילות את האחריות על התעשייה נמצא גבוה בהשוואה לגברים (80% לעומת 74%, בהתאמה).

**באיזו מידה אחראית התעשייה הישראלית להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל?
לפי הכנסת משק הבית (בש"ח ברוטו, טרום-קורונה; %)**

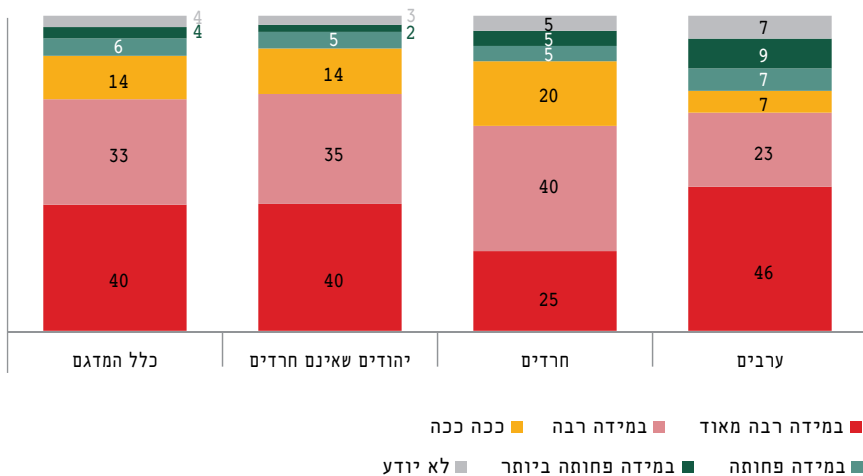
**באיזו מידה אחראית התעשייה הישראלית להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל?
לפי מגדר (%)**

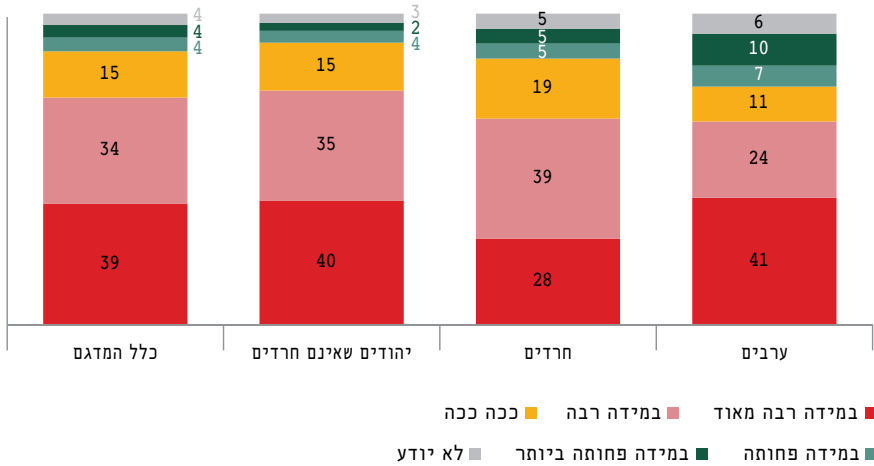
3.2. הטלת האחריות על משרדי הממשלה: האנרגיה, התחבורה והגנת הסביבה

שיעור היהודים הלא־חרדים אשר מטיילים את האחריות במידה רבה עד רבה מאוד על משרדי האנרגיה והתחבורה גבוה (75%) יחסית לשיעור זה בקרב הערבים או החרדים. פערים דומים נמצאו בשיעור המטיילים את האחריות על המשרד להגנת הסביבה (73% בקרב היהודים הלא־חרדים, לעומת כ־66% בקרב החרדים והערבים).

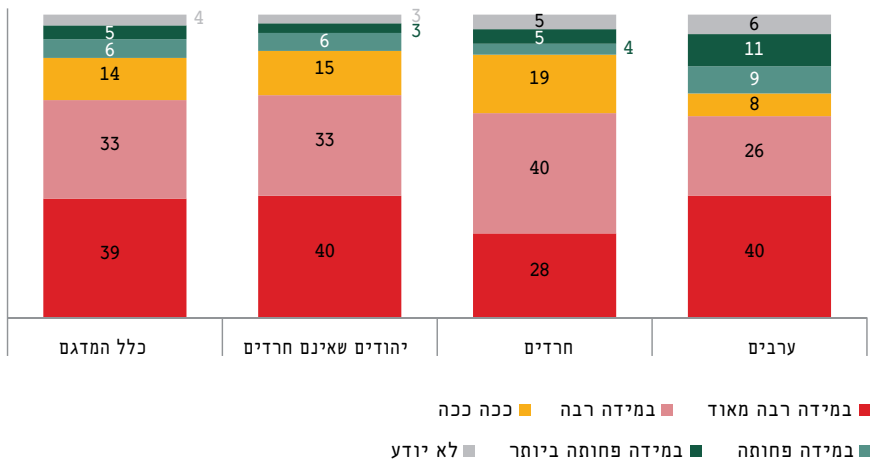
באיזו מידה אחראי משרד האנרגיה להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל?
לפי מגזר ורמת דחיות (%)

באיזו מידה אחראי משרד התחבורה להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי מגזר ורמת דתיות (%)

באיזו מידה אחראי המשרד להגנת הסביבה להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי מגזר ורמת דתיות (%)

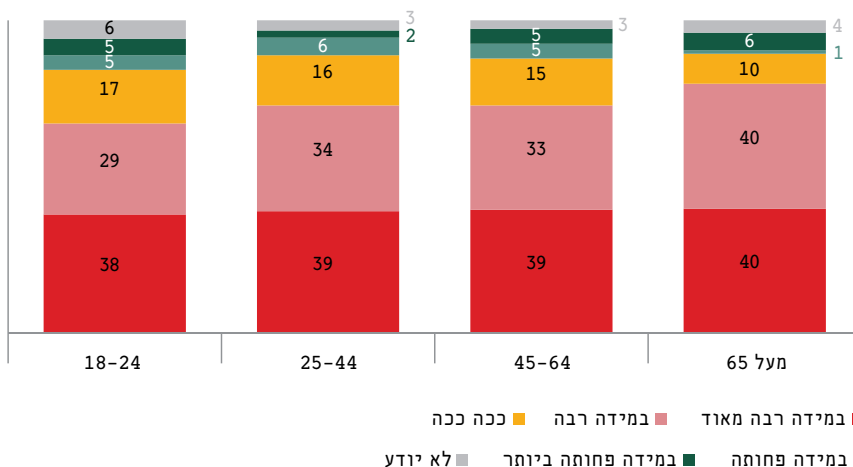

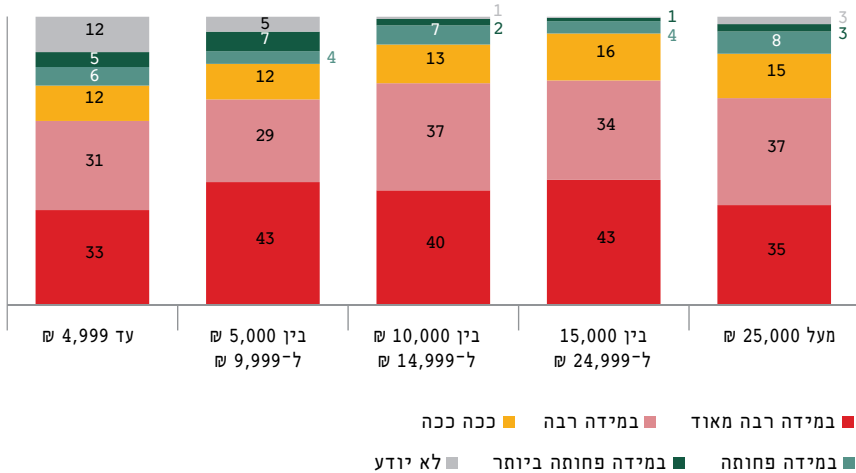
שיעור הסבורים כי משרד האנרגיה, משרד התחבורה והמשרד להגנת הסביבה אחראים לצמצום זיהום האוויר עולה עם הגיל: כך, לדוגמה, שיעור המטילים את האחריות על משרד התחבורה עולה מ־67% בקרב הצעירים (18-24), לכ־72% בגילאי האמצע (25-64) ועד ל־80% בגילאי 65 ומעלה.

שיעור המטילים את האחריות על משרד האנרגיה, משרד התחבורה והמשרד להגנת הסביבה עולה גם עם רמת ההכנסה של משקי בית. בקרב המטילים את האחריות על משרד האנרגיה: מ־64% בקרב משקי בית עם הכנסה של פחות מ־5,000 ש"ח לחודש, ל־71% ברמות הכנסה של 5,000-9,999 ש"ח לחודש, ועד ל־77% ברמות ההכנסה של מעל 10,000 ש"ח לחודש. בקרב המטילים את האחריות על משרד התחבורה: עלייה מ־61% בקרב בעלי ההכנסה של עד 5,000 ש"ח לחודש, ל־78% בקרב משקי בית עם הכנסה של 5,000-9,999 ש"ח בחודש, ל־78% בקרב בעלי הכנסות של 10,000 ש"ח ומעלה בחודש. מגמה דומה נמצאה בהקשר של אחריות המשרד להגנת הסביבה. בהתאם, רמת האחריות המוטלת על המשרדים עולה גם ברמות ההשכלה הגבוהות יותר.

באיזו מידה אחראי משרד התחבורה להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי קבוצת גיל (%)

**באיזו מידה אחראי משרד האנרגיה להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל?
לפי הכנסת משק הבית (בש"ח ברוטו, טרום קורונה; %)**

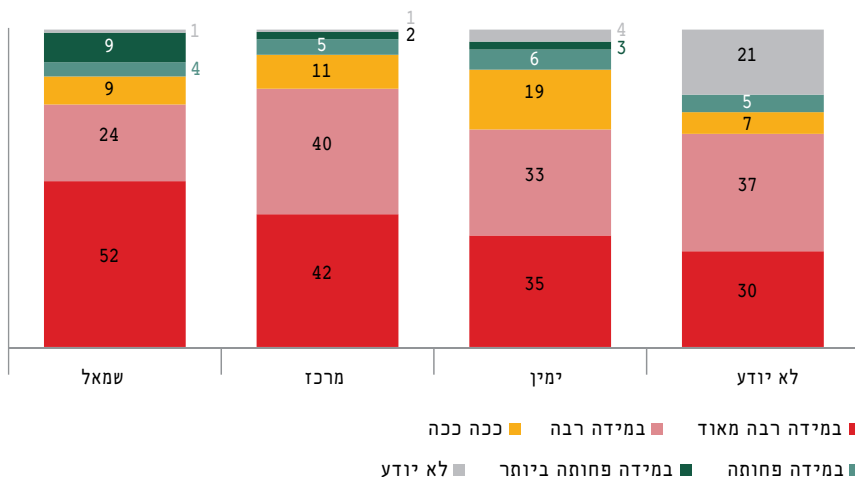

משיבים ממחוז דרום נוטים פחות להטיל אחריות על משרדי התחבורה והאנרגיה. שיעור המטילים אחריות על המשרדים דומה יחסית במחוזות השונים ועומד על 72%-76%. מחוז דרום חריג - השיעור בו נמוך יותר ועומד על 66%. באשר למשרד להגנת הסביבה, שיעורי המשיבים המטילים אחריות על המשרד נמוכים יותר בשלושה מחוזות: תל אביב (69%), דרום (68%) ויהודה ושומרון (66%).

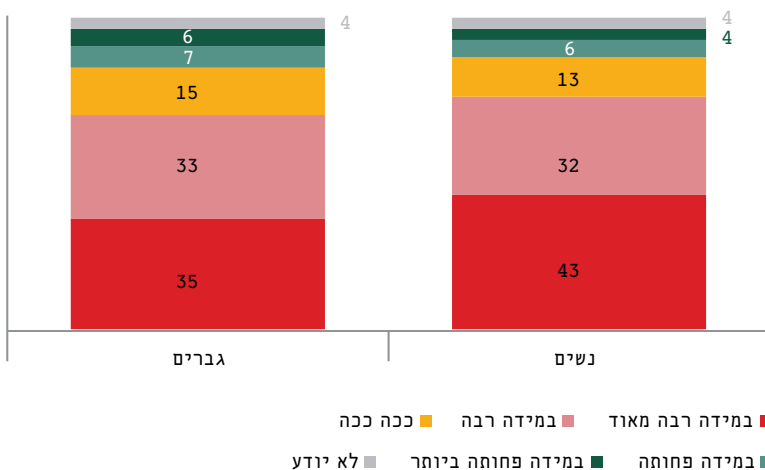
שיעור גבוה יחסית (82%) מקרב המאפיינים את עצמם כמרכז פוליטי מטילים אחריות על משרדי האנרגיה (82%) והתחבורה (80%), בהשוואה למאפיינים את עצמם כשמאל (75%-76%) או ימין (68%-70%). עם זאת, בקרב מצביעי שמאל ישנו שיעור גבוה יחסית של משיבים אשר סבורים כי משרדי התחבורה והאנרגיה אחראים במידה רבה מאוד (51%-52%).

שיעור הנשים המטילות את האחריות על משרדים אלו גבוה משיעור הגברים (75%-77% לעומת 68%-70%, בהתאמה).

באיזו מידה אחראי משרד האנרגיה להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי הגדרה פוליטית (%)

באיזו מידה אחראי המשרד להגנת הסביבה להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי מגדר (%)

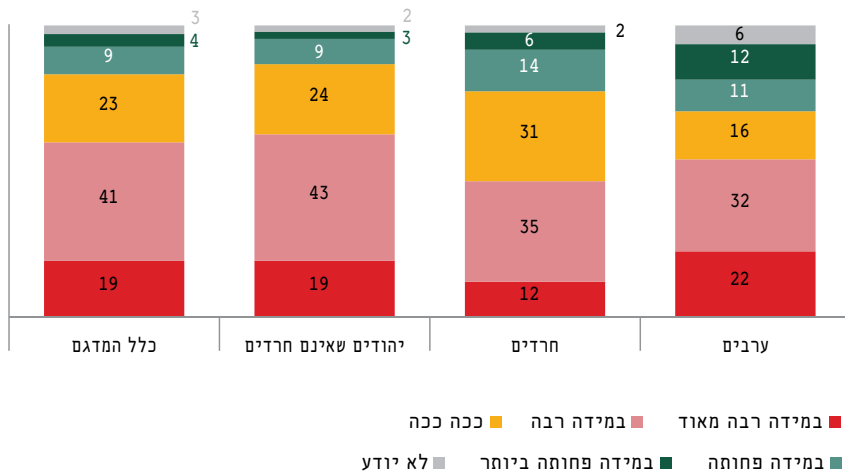

3.3. אחריות הציבור (כל אחד באופן אישי) והנוסעים ברכב פרטי

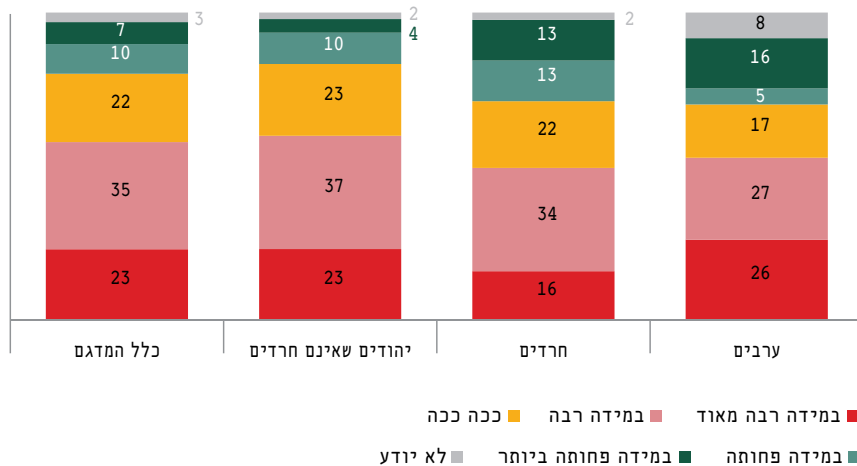
מעניין להבין את מידת האחריות שהציבור מקבל על עצמו. שיעור ניכר מייחסים את האחריות לפעול לצמצום זיהום האוויר לנוסעים ברכב פרטי (60%) ולעצמם באופן אישי (58%).

עם זאת, שיעור המקבלים על עצמם את האחריות גבוה יותר בקרב היהודים הלא־חרדים: 62% מטילים את האחריות על נוסעי הרכב הפרטי וכ־60% על עצמם באופן אישי, לעומת כמחצית מהערבים או מהחרדים (47% מהחרדים מטילים את האחריות על נוסעי הרכב הפרטי, ו־50% מקבלים על עצמם את האחריות באופן אישי לעומת כ־54% ו־53% מהערבים, בהתאמה).

באיזו מידה אחראים הנוסעים ברכב פרטי להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי מגזר ורמת דתיות (%)

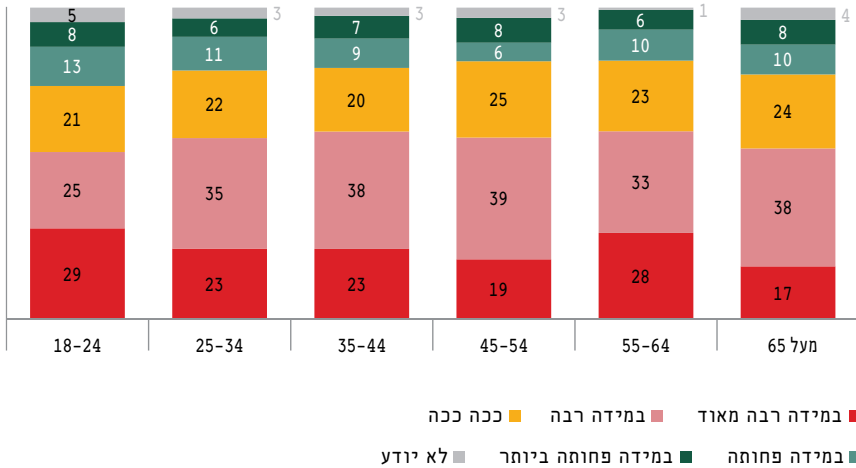
באיזו מידה אחראי כל אחד מאיתנו באופן אישי להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי מגזר ורמת דתיות (%)

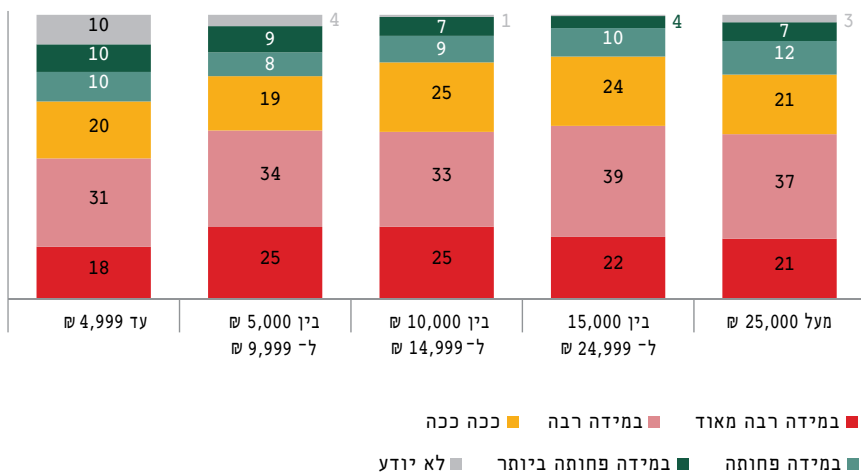
שיעור המקבלים על עצמם אחריות אישית להפחתת זיהום אוויר דומה יחסית בקבוצות הגיל השונות, עם שיעורים נמוכים מעט יותר בקבוצות: 54% מבני 18-24 מסכימים במידה רבה עד רבה מאוד שכל אחד אחראי באופן אישי להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל. שיעור דומה (55%) נצפה בקרב הגיל השלישי, מעל 65. בגילאי האמצע (25-64) שיעור התומכים באמירה גבוהה מעט יותר ועומד על 58%-61%. קבוצות הגיל השונות גם מטילות אחריות בשיעור דומה על הנוסעים ברכב פרטי (57%-59%), אבל קבוצת הגיל של בני 55-64 חריגה ושיעור גבוה של משיבים בה מטילים אחריות על הנוסעים ברכב פרטי (67%).

באופן כללי נראה כי שיעור המקבלים על עצמם את האחריות להפחתת זיהום האוויר נמוך יחסית בקרב משקי בית עם רמות הכנסה נמוכות, עד 5,000 ש"ח לחודש - כמחציתם הטילו על עצמם או על הנוסעים ברכב פרטי את האחריות. שיעור זה עולה בהדרגה עד ל-55% בקרב משקי בית עם רמות הכנסה של 10,000-15,000 ש"ח בחודש, שבמקבלים על עצמם באופן אישי את האחריות ולכ-65% שמטילים את האחריות על הנוסעים ברכב פרטי.

באיזו מידה אחראי כל אחד מאיתנו באופן אישי להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי קבוצת גיל (%)

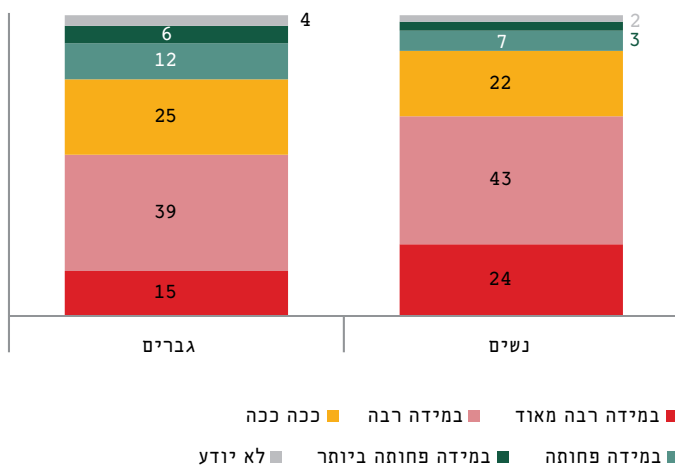
באיזו מידה אחראי כל אחד מאיתנו באופן אישי להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי הכנסת משק הבית (בש"ח ברוטו, טרום-קורונה; %)

שיעור מצביעי המרכז הפוליטי המקבילים על עצמם את האחריות האישית לצמצום זיהום אוויר הוא גבוה יחסית: 64% לעומת 59% בקרב מצביעי השמאל, ו-56% בקרב מצביעי הימין. בקרב משיבים שאינם יודעים להגדיר את מקומם במפה הפוליטית שיעור זה הוא הנמוך ביותר - 48%. כמו כן, שיעור מצביעי מרכז (65%) ומצביעי שמאל (63%) המטילים אחריות על הנוסעים ברכב פרטי גבוה משיעור זה בקרב מצביעי ימין (56%) ובקרב מי שאינם יודעים להגדיר את מקומם על המפה הפוליטית (54%).

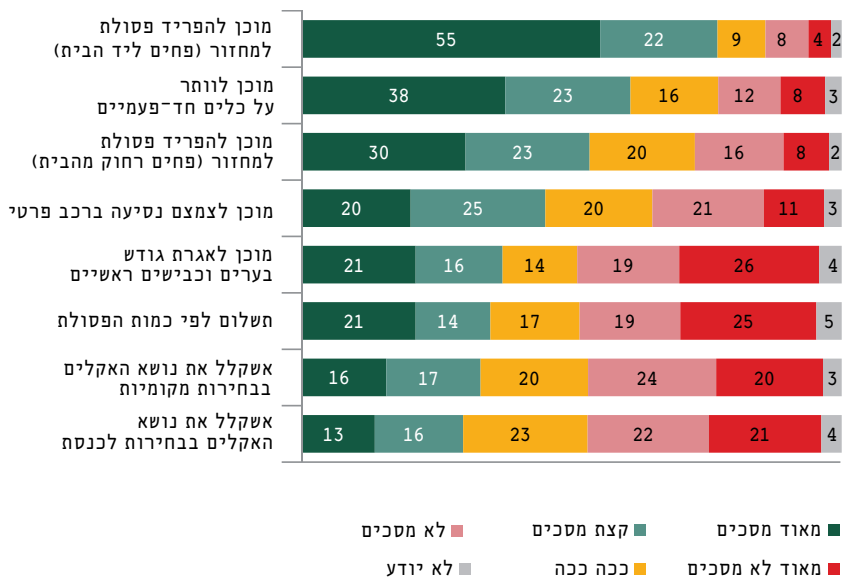
שיעור הנשים שמקבלות על עצמן את האחריות להפחתת זיהום האוויר גבוה בהשוואה לגברים: 64% לעומת 52%, בדומה לשיעור המטילות את האחריות על נוסעי הרכב הפרטי במידה רבה עד רבה מאוד: 67% מהנשים לעומת 54% מהגברים.

באיזו מידה אחראים הנוסעים ברכב פרטי להביא לצמצום זיהום האוויר בישראל? לפי מגדר (%)

פרק 4 נכונות למעורבות אישית

באיזו מידה אתה מסכים עם ההיגדים הבאים
המחארים פעילות שתורמת להפחתת הפליטות המזהמות? כלל המדגם (%)

הנדגמים בסקר נשאלו על מידת נכונותם לבצע פעולות שתורמות להפחתת הפליטות המזהמות ולהאטת ההתחממות הגלובלית.

הציבור הביע נכונות גבוהה ביותר להפריד פסולת למחזור באופן קבוע אם פחי המחזור יהיו ליד הבית: רוב המשיבים (77%) ציינו כי יהיו מוכנים לכך, לעומת 12% שלא יהיו מוכנים (מאזן נטו של 65% מסכימים לביצוע הפעילות בניכוי הלא-מסכימים).

לעומת זאת, כאשר נשאלו אם יהיו מוכנים להפריד פסולת למחזור באופן קבוע גם אם הפחים יהיו מרוחקים מהבית, שיעור המסכימים ירד משמעותית ל-53%, לעומת 25% שלא מוכנים לכך (מאזן נטו של 28% מסכימים בניכוי הלא-מסכימים).

הציבור מביע נכונות גבוהה יחסית גם לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים: 61% ציינו כי יהיו מוכנים לוותר על כך, לעומת כ-20% שאינם מוכנים (מאזן נטו של 41% שמוכנים לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים בניכוי הלא-מסכימים).

כאשר המשיבים נשאלו על נכונותם לצמצם את היקף הנסיעה ברכב פרטי כדי להקטין את זיהום האוויר גם אם נוחות הנסיעה תיפגע ומשך הנסיעה יתארך, ההסכמה לכך ירדה באופן משמעותי ל-45%, לעומת 32% שהתנגדו; אך עדיין מאזן הנטו נותר חיובי, ו-13% תומכים בכך בניכוי המתנגדים.

מנגד, הציבור הביע חוסר הסכמה להטלת אגרת גודש בסך 30 ש"ח על המגיעים ברכב פרטי למרכזי ערים גדולות או לכבישים מרכזיים בשעות עומס: שיעור המתנגדים לכך עמד על 45%, לעומת 37% שתומכים (מאזן נטו שלילי של 8%- תומכים בניכוי מתנגדים). שיעור גדול יותר של מתנגדים לאגרת גודש נמצא בקרב בני 18-45 במגזר היהודי.

גם לרעיון של מעבר לתשלום עבור פינוי אשפה לפי כמות הפסולת שכל משק בית משליך ולא כתשלום קבוע בארנונה, כפי שנהוג כיום, נראה שהציבור בישראל עדיין לא בשל. 44% התנגדו לכך, לעומת 35% בלבד שתמכו (מאזן נטו שלילי של 9%- תומכים בניכוי מתנגדים). שיעור גדול יותר של מתנגדים נמצא במגזר היהודי.

מהסקר עולה כי נושא האקלים ואיכות הסביבה אינו שיקול מרכזי בהצבעת הציבור לכנסת או לרשויות המקומיות. רק 30% ו-33% (בהתאמה) ציינו כי הם מביאים בחשבון שיקולי סביבה בהצבעתם, לעומת כ-43% ו-44% (בהתאמה) שאינם רואים בכך שיקול (מאזן נטו שלילי של 14%- ו-10%, בהתאמה).

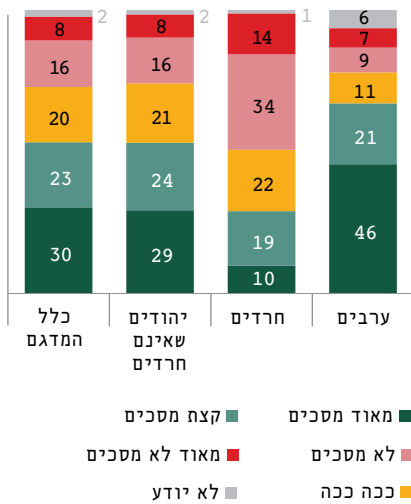
4.1. נכונות להפריד פסולת למחזור באופן קבוע

הנכונות הגבוהה בקרב הציבור להפריד פסולת למחזור באופן קבוע כאשר פחי המחזור ליד הבית מאפיינת את כל מגזרי האוכלוסייה שנותחת: ערבים (78%), חרדים (76%) ויהודים לא-חרדים (77%). אומנם בקרב החרדים שיעור המביעים נכונות רבה נמוך יחסית (36% לעומת 56% בקרב היהודים הלא-חרדים ו-60% בקרב הערבים), אך סך המוכנים להפריד פסולת אם הפחים מוצבים ליד הבית

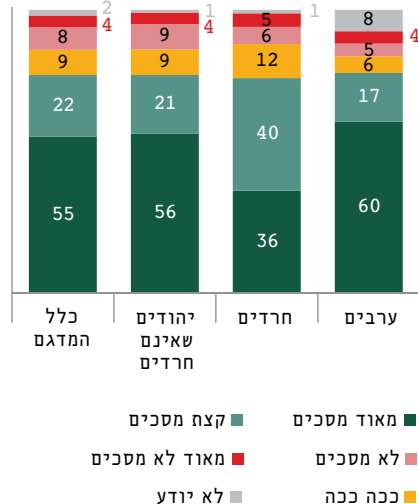
דומה בכל הקבוצות. כאשר פחי המחזור מרוחקים מהבית, הנכונות להפריד פסולת למחזור באופן קבוע יורדת משמעותית, אך עדיין מעל למחצית מהציבור (53%) מוכנים לעשות זאת. נכונות המגזר הערבי בולטת לחיוב, עם כשני שלישים מהאוכלוסייה (67%), לעומת רק 29% בלבד שמוכנים להפריד פסולת אם הפחים מרוחקים בקרב האוכלוסייה החרדית.

אני מוכן להפריד פסולת למחזור באופן קבוע, לפי מגזר ורמת דחיות (%)

גם אם פחי המחזור רחוקים מהבית

אם פחי המחזור יהיו ליד הבית

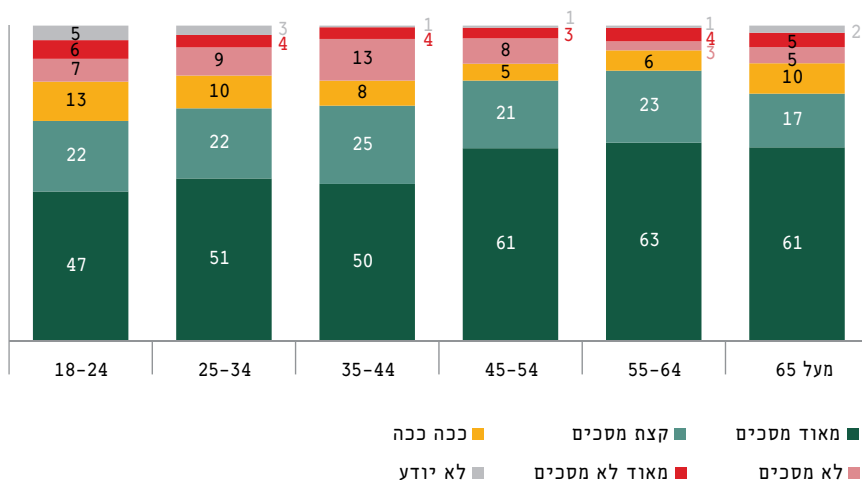

הנכונות בקרב הציבור להפריד פסולת למחזור באופן קבוע כאשר פחי המחזור ליד הבית עולה בהדרגה עם הגיל: מ־70% בקרב הצעירים (18-24), ל־75% בגילאי האמצע (25-44), ל־83% בגילאי 45-54 ו־86% בגילים המבוגרים (55-65). הנכונות יורדת מעט ל־78% סביב גיל הפרישה (+65), אך נותרת דומה לממוצע גם בגילים אלו (78%).

מגמה דומה של עלייה בנכונות להפריד פסולת למחזור עם הגיל מסתמנת גם כשהפחים מרוחקים מהבית. שיעור הנכונות עולה מ־42% בקרב צעירים בגילים 18-34, 51% בגילים 35-44, 59% בגילים

54-45, ולשיא של 71% בגילים 64-55. שיעור הנכונות יורד בגיל השלישי (+65) ל-59% ועדיין גבוה מהממוצע. ניכר כי יש בעיית מודעות בקרב הדור הצעיר לחשיבות של הפרדת הפסולת למחזור.

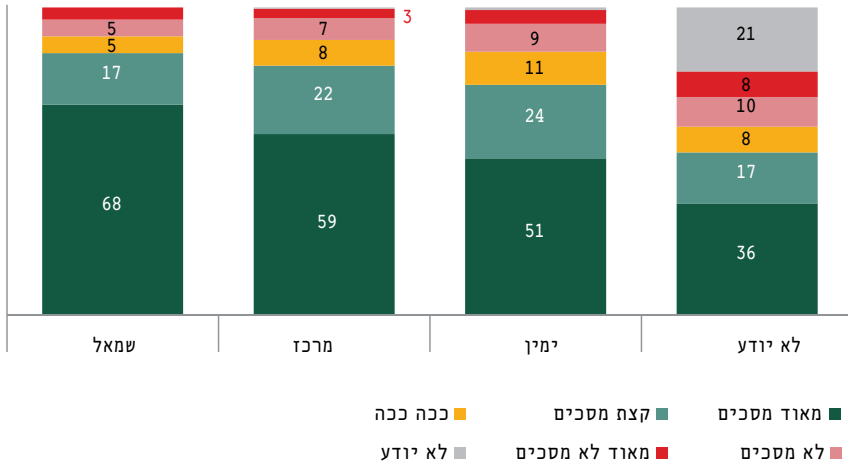
אני מוכן להפריד פסולת למחזור באופן קבוע
(אם פחי המחזור יהיו ליד הבית), לפי קבוצת גיל (%)

כאשר פחי המחזור ליד הבית, הנכונות הגבוהה להפריד פסולת למחזור מאפיינת את כל שכבות האוכלוסייה, גם את משקי הבית עם רמות הכנסה נמוכות ביותר (של פחות מ־5,000 ש"ח לחודש) - שם שיעור המוכנים עמד על כשני שלישים (66%), לעומת סביב ה־80% ברמות הכנסה גבוהות יותר. תמונה דומה מתקבלת כאשר הפחים מרוחקים מהבית, אז מוכנים כמחצית מהמשיבים ממשקי הבית עם הכנסה נמוכה ביותר (פחות מ־5,000 ש"ח לחודש) למחזור, לעומת כ־55% ביתר רמות ההכנסה.

שיעור נכונות גבוה במיוחד להפריד פסולת למחזור (כאשר הפחים ליד הבית) נמצא בקרב מצביעי השמאל (85%) והמרכז (81%), לעומת מצביעי הימין (75%) ומי שאינם יודעים לאיזה צד במפה הפוליטית הם שייכים (53%).

אני מוכן להפריד פסולת למחזור באופן קבוע
(אם פחי המחזור יהיו ליד הבית), לפי הגדרה פוליטית (%)

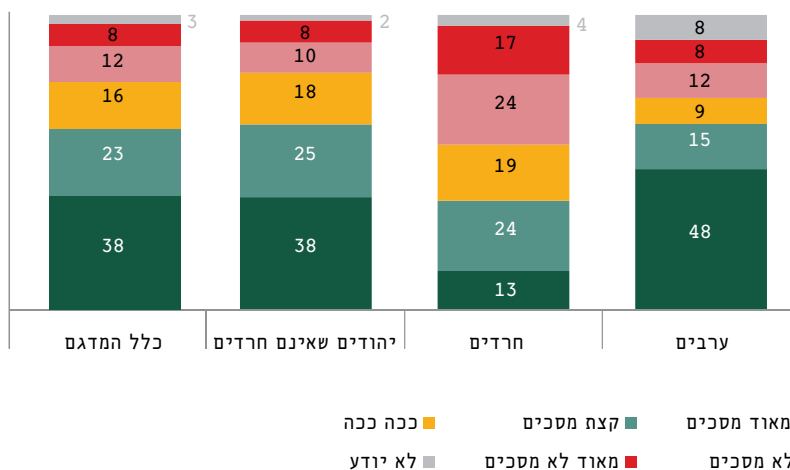
4.2. נכונות לוותר על כלים חד-פעמיים

הנכונות לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים נמוכה משמעותית באוכלוסייה החרדית: 37% מסכימים לוותר על כך, לעומת כ-40% שלא מסכימים - מאזן נטו שלילי של 4%.

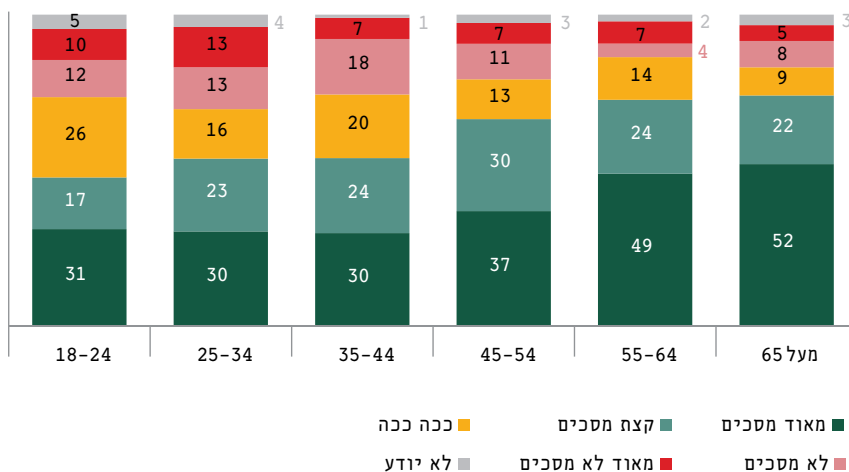
שיעור המוכנים לוותר על השימוש בכלים חד-פעמיים עולה עם הגיל. 48% מהצעירים בגילים 18-24 מוכנים לכך, לעומת 54% בגילים 25-44, 66% בגילים 45-54, וכ-74% שמוכנים לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים בקרב המבוגרים (גילים +55).

הנכונות לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים עולה עם העלייה בהכנסה: מכחצית (51%) בקרב משקי הבית בעלי הכנסה נמוכה מתחת ל-5,000 ש"ח לחודש, ל-62% בקרב בעלי הכנסות של 5,000-24,999 ש"ח לחודש, ועד ל-66% נכונות בקרב משקי בית עם הכנסה של מעל 25,000 ש"ח לחודש. המוכנות של נשים לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים מעט גבוהה יותר מגברים: כ-65% מהמשיבות מוכנות לכך, לעומת 57% מהמשיבים.

**אני מוכן לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים,
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

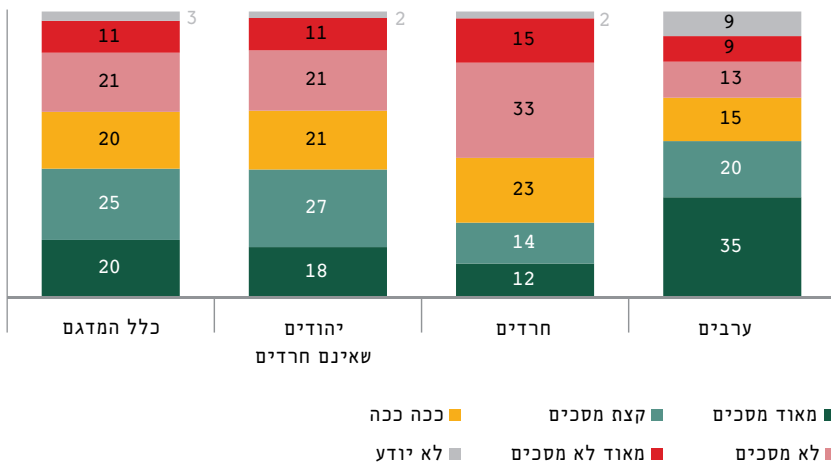
**אני מוכן לוותר על שימוש בכלים חד-פעמיים,
לפי קבוצת גיל (%)**

4.3. נכונות לצמצום הנסיעה ברכב פרטי

45% מהמשיבים מוכנים לצמצם את היקף הנסיעה ברכב פרטי כדי להקטין זיהום אוויר גם אם תיפגע נוחות הנסיעה ומשך הנסיעה יתארך, לעומת 32% שלא מוכנים לכך (מאזן נטו נמוך של 13% בלבד). נראה שהציבור הערבי בשל יותר לכך - מעל למחצית (55%) מהמשיבים הערבים הביעו נכונות לצמצם את הנסיעה ברכב פרטי, לעומת 22% שהתנגדו (מאזן נטו חיובי של 33% תומכים בניכוי מתנגדים). לעומתם היהודים באופן כללי, ובמיוחד החרדים, מוכנים פחות לצמצם את היקפי הנסיעה ברכב פרטי: רק 45% מהמשיבים היהודים הלא-חרדים מוכנים לכך, לעומת 32% מתנגדים (מאזן נטו חיובי של 13%). בקרב החרדים רק כרבע תומכים בהפחתת הנסיעה ברכב פרטי (26%), לעומת כמחציתם שמתנגדים (49%) - מאזן נטו שלילי של 23% שמתנגדים להפחתת הנסיעה ברכב פרטי (בניכוי התומכים) בקרב החרדים.

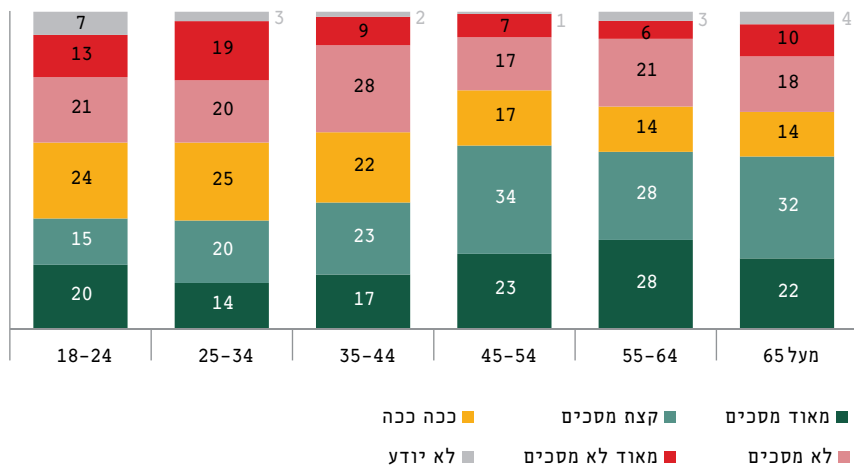
אני מוכן לצמצם את היקף הנסיעה ברכב הפרטי, לפי מגזר ורמת דתיות (%)

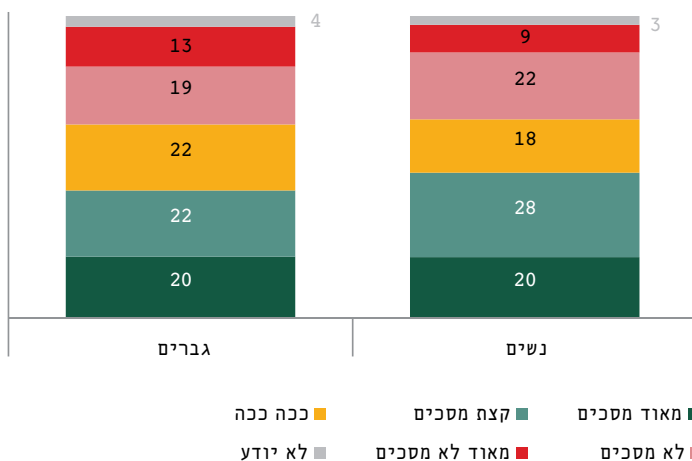
שיעור המוכנים לצמצם את היקף הנסיעה ברכב פרטי כדי להקטין את זיהום האוויר עולה עם הגיל: מ־35% בגילים הצעירים (18-34), ל־40% שמוכנים לכך בגילים 35-44, 57% בגילאי האמצע (45-64), וירידה קלה בגיל 65+ ל־54%, שיעור שעדיין משקף נכונות גבוהה משמעותית בהשוואה לצעירים.

נשים מראות מוכנות מעט גבוהה יותר מגברים לצמצם את השימוש ברכב הפרטי: 48% מהמשיבות מסכימות לכך, לעומת 42% מהמשיבים.

**אני מוכן לצמצם את היקף הנסיעה ברכב הפרטי,
לפי קבוצת גיל (%)**

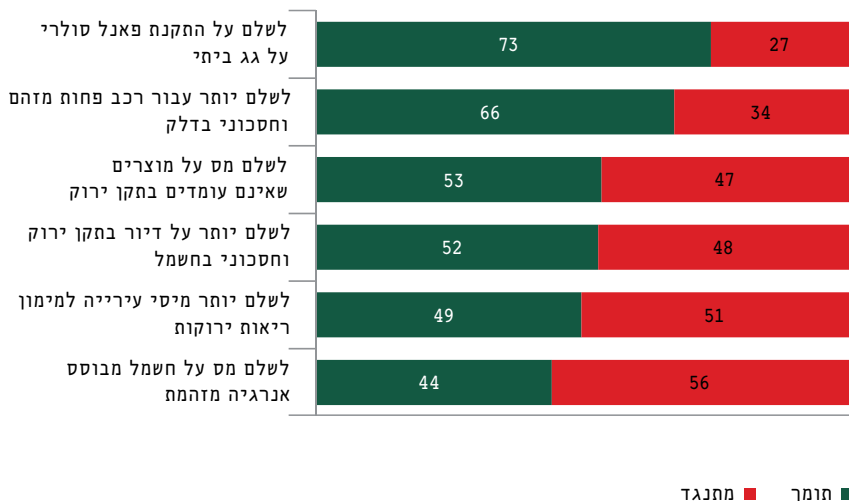
**אני מוכן לצמצם את היקף הנסיעה ברכב הפרטי,
לפי מגדר (%)**

פרק 5

נכונות לשאת בנטל כספי

האם אתם מוכן לשאת בנטל מימון המהלך (תומך/מתנגד)? כלל המדגם (%)

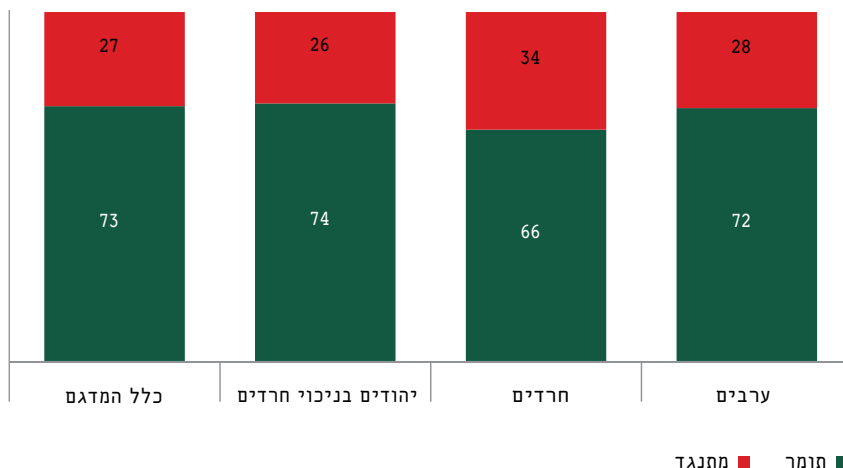
5.1. נכונות לשלם על התקנת פאנל סולרי על גג הבית

הציבור בישראל מפיגין מוכנות גבוהה יחסית לשאת בנטל להפחתת פליטות מזהמות: רוב הציבור בישראל (73%) מוכן לשלם על התקנת פאנל סולרי על גג הבית כדי ליהנות מהחלזה קבועה של חשבון החשמל בטווח הארוך, גם אם בטווח הקצר הדבר ייקר את עלויות החשמל.

הנכונות לשאת בתשלום על התקנת פאנל סולרי דומה בשיעורה בכלל המגזרים, עם נכונות מעט נמוכה יותר במגזר החרדי: כך, 66% מהמשיבים החרדים תומכים ומראים נכונות לשלם על התקנת פאנל סולרי על גג ביתם לעומת 72% ו-74% (בהתאמה) בקרב משיבים ערבים ויהודים לא-חרדים.

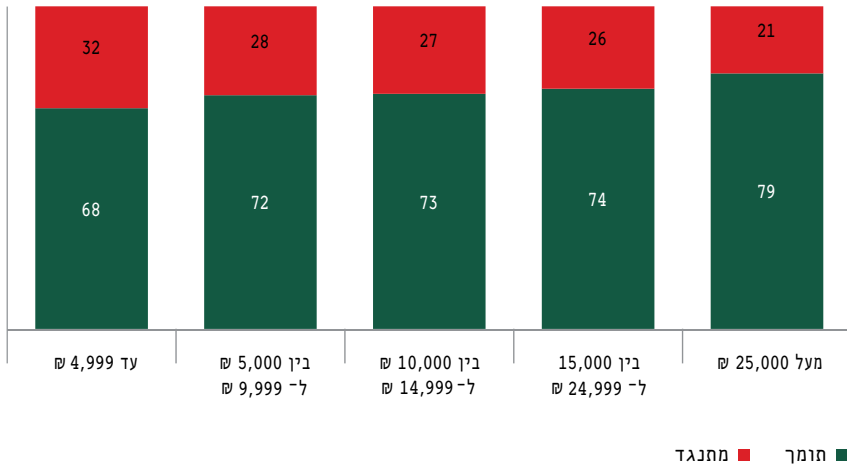
**אני מוכן לשלם על התקנת פאנל סולרי על גג ביתי,
לפי מגזר ורמת דחיות (%)**

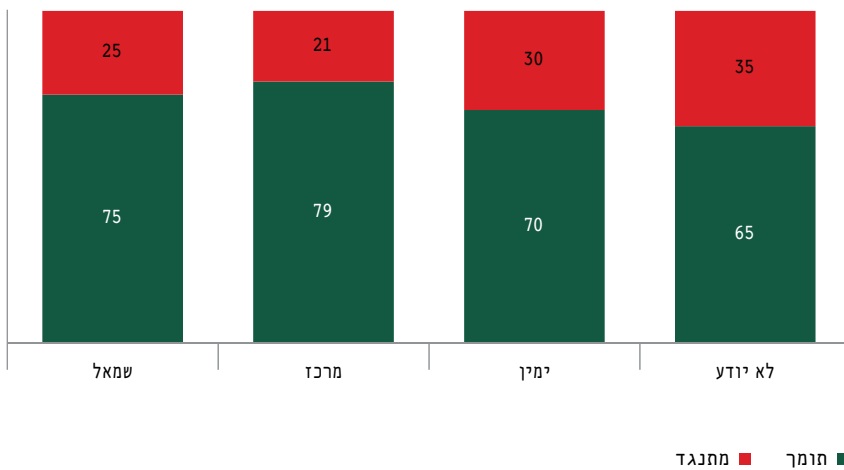
בקרב בני 25-34 נמצאה נכונות מעט נמוכה יותר (66%) לשלם על התקנת פאנל סולרי משאר קבוצות הגיל (73%-79%). הנכונות לשאת בתשלום התקנת פאנל סולרי גבוהה בכל רמות ההכנסה, אך עולה עם רמת ההכנסה של משק הבית: 68% מהמשיבים ממשקי בית עם הכנסה נמוכה של פחות מ־5,000 ש"ח לחודש מוכנים לשלם על התקנת פאנל סולרי בביתם. שיעור זה עולה בהדרגה עד לכ־79% בקרב משקי בית עם רמות הכנסה גבוהות, מעל ל־25,000 ש"ח בחודש. באותו אופן הנכונות למהלך עולה עם רמת ההשכלה: 66% מבעלי השכלה של 12 לימוד ומטה תומכים במהלך, לעומת 73%-75% מבעלי תעודת בגרות ומעלה.

בכל המחוזות נמצאה נכונות גבוהה לשלם על התקנת פאנל סולרי, אך בתל אביב שיעור התומכים בכך הוא הגבוה ביותר (77% לעומת 69%-74% בשאר המחוזות). יותר מצביעי מרכז (79%) ומצביעי שמאל (75%) תומכים במהלך ממצביעי ימין (70%).

**אני מוכן לשלם על התקנת פאנל סולרי על גג ביתי,
לפי הכנסת משק הבית (טרום-קורונה: %)**

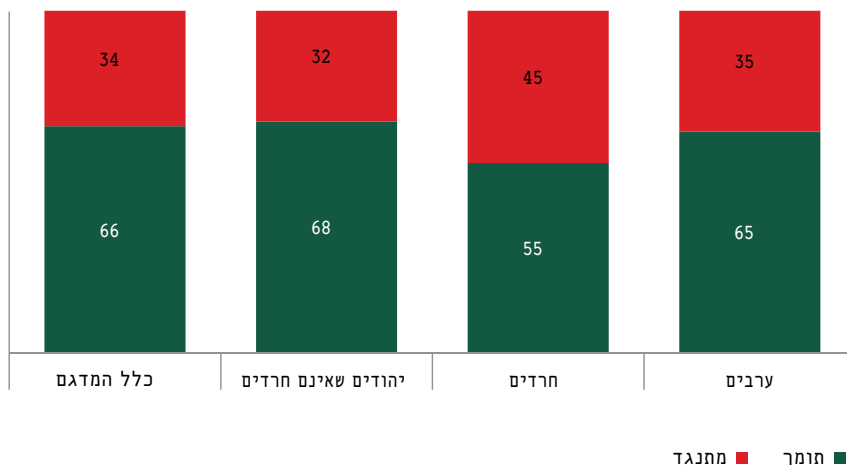
**אני מוכן לשלם על התקנת פאנל סולרי על גג ביתי,
לפי הגדרה פוליטית (%)**

5.2. נכונות לשלם יותר עבור רכב מזהם פחות וחסכוני בדלק

כשני שלישים (66%) מהציבור מוכנים לשלם יותר בעבור רכב מזהם פחות על מנת להקטין פליטות מזהמות וליהנות מעלויות אנרגיה מופחתות (הקטנת הוצאות דלק). רוב הציבור החרדי מוכן לשלם יותר על רכב מזהם פחות, אך נכונותו של ציבור זה נמוכה יותר משאר האוכלוסייה: 55% לעומת 68% מהיהודים הלא-חרדים ו-65% מהערבים.

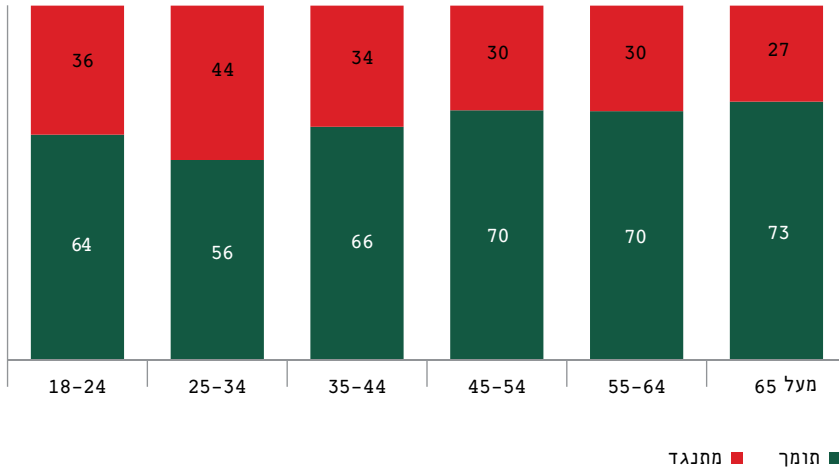
אני מוכן לשלם יותר עבור רכב מזהם פחות וחסכוני בדלק, לפי מגזר ורמת דתיות (%)

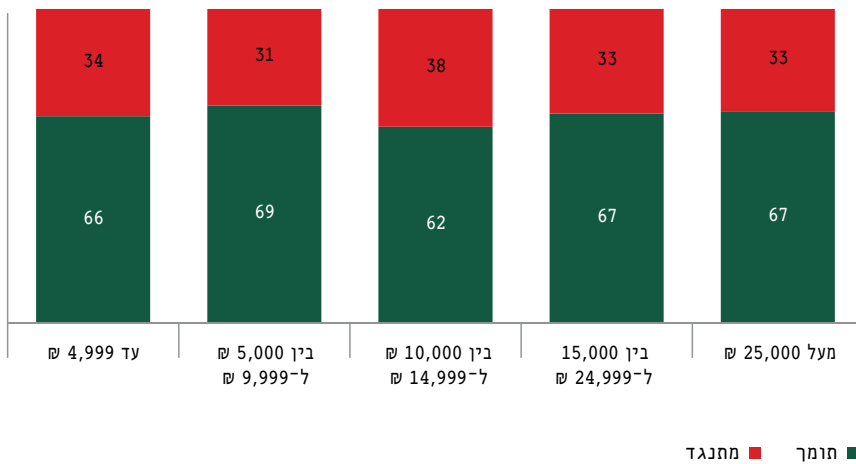
הנכונות לשלם יותר בעבור רכב מזהם פחות וחסכוני בדלק עולה עם הגיל, ונמוכה יחסית בקרב צעירים בני 18-24: 64% מבני 18-24 מוכנים לשאת בעלות זו, לעומת 56% מבני 25-34. אך מגיל 35 ישנה עלייה בשיעור המוכנים לשאת בעלות זו, מ-66% בקרב בני 35-44, 70% בקרב בני 45-64, ועד ל-73% בקרב בני 65 ומעלה.

לעומת זאת, הנכונות לתשלום זה נותרת קבועה יחסית על פני רמות הכנסה שונות, עם ירידה קלה בקרב משקי בית בעלי הכנסות אמצעיות: 62% ממשקי בית בעלי הכנסה של 10,000-15,000 ש"ח לחודש מוכנים לשלם יותר, לעומת 66%-69% בקרב משקי בית בעלי הכנסה של 10,000 ש"ח ומטה לחודש, ו-67% בקרב משקי בית בעלי הכנסה של 15,000 ש"ח ומעלה לחודש.

**אני מוכן לשלם יותר עבור רכב מזהם פחות וחסכוני בדלק,
לפי קבוצת גיל (%)**

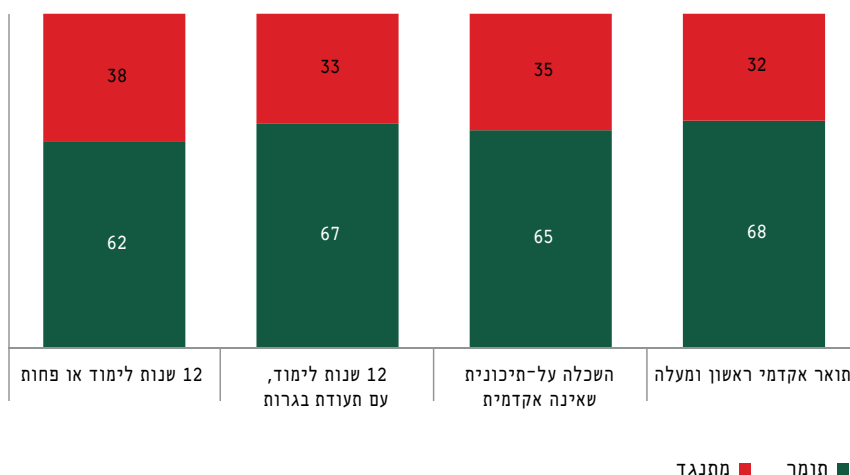

**אני מוכן לשלם יותר עבור רכב מזהם פחות וחסכוני בדלק,
לפי הכנסת משק הבית (טרום-קורונה; %)**

בעלי השכלה נמוכה מוכנים פחות לשלם על רכב חסכוני בדלק ומזהם פחות: 62% מהמשיבים בעלי 12 שנות לימוד ומטה ללא תעודת בגרות מוכנים לשאת בעלות זו, לעומת 67%-68% מבעלי תעודת בגרות ומעלה.

**אני מוכן לשלם יותר עבור רכב מזהם פחות וחסכוני בדלק,
לפי רמת השכלה (%)**

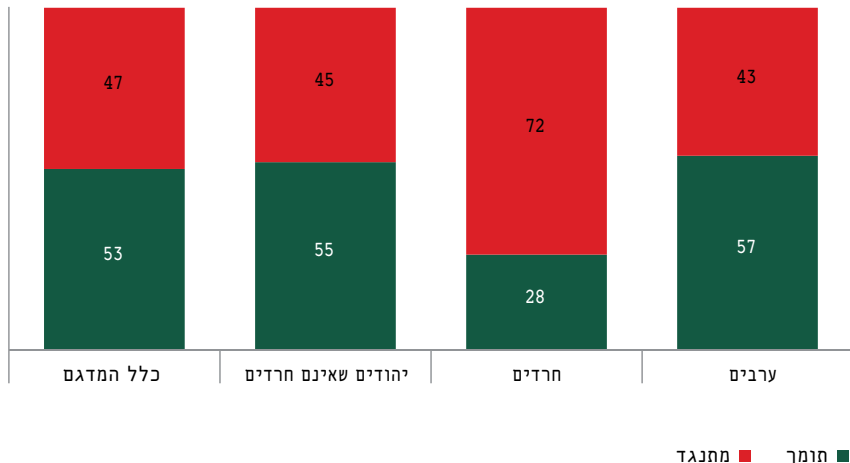

במחוז חיפה ובמחוז תל אביב ישנה מוכנות גבוהה יותר לשלם יותר בעבור רכב מזהם פחות וחסכוני בדלק. כ־72% מן המשיבים ממחוז חיפה וכ־70% מן המשיבים ממחוז תל אביב תומכים בכך, לעומת 61%-69% בשאר הארץ. כמו כן, יותר משיבים שמגדירים את עצמם שמאל או מרכז פוליטי מוכנים לשאת בעלות זו (70%-71%), לעומת משיבים שמגדירים את עצמם ימין פוליטי (63%), או שאינם מוגדרים פוליטית (58%).

5.3. נכונות לשלם מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק

יותר ממחצית מהציבור (53%) מסכימים כי יש להטיל מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק כדי לעודד מעבר לצריכת מוצרים מזהמים פחות, גם אם הדבר יביא לייקור במחירי המוצרים לצרכן הסופי. הציבור הערבי (57%) והציבור היהודי הלא-חרדי (55%) תומכים יותר במהלך זה מהציבור החרדי (28%), ובקרב הציבור החרדי ישנם יותר מתנגדים מתומכים.

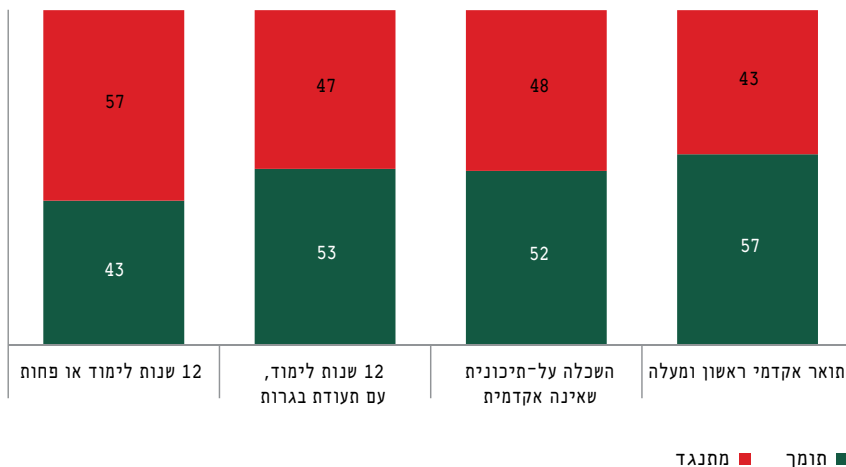
אני מוכן לשלם מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק,
על פי מגזר ורמת דתיות (%)

מבוגרים תומכים מעט יותר בתשלום מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק - 60% מבני 55 ומעלה תומכים במהלך, לעומת 50% מבני 18-54.

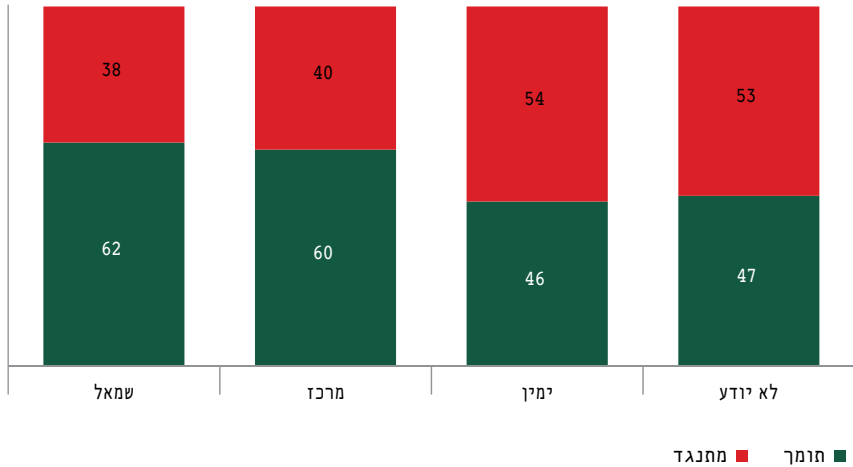
לא נראתה מגמה ברורה בשיעורי התמיכה במהלך לפי רמות הכנסה, עם חריגה קלה בקרב בעלי הכנסות של 25,000 ש"ח ומעלה לחודש - אצלם נראה שיעור מעט גבוה יותר של תומכים במהלך (61%) לעומת שאר רמות הכנסה (52%). עם זאת נצפתה מגמה של עלייה בתמיכה בהטלת מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק עם העלייה ברמת ההשכלה. 57% מבעלי השכלה אקדמית תומכים בהטלת מס, לעומת 43% מבעלי 12 שנות לימוד ומטה (ללא תעודת בגרות).

**אני מוכן לשלם מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק,
לפי רמת השכלה (%)**

בירושלים וביהודה ושומרון רוב הציבור אינו תומך בהטלת מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק - 41% ו-39% תומכים (בהתאמה), לעומת 59% ו-61% מתנגדים. לעומתם במחוזות דרום וצפון הדעה חצויה (52% ו-50% תומכים, בהתאמה), בעוד במחוזות חיפה, תל אביב ומרכז נמצאה התמיכה הגבוהה ביותר (60%, 56% ו-55%, בהתאמה). גם באשר למהלך זה נראתה תמיכה גבוהה יותר בקרב מצביעי שמאל (62%) ומרכז (60%) מזו שבקרב מצביעי ימין (46%) ומי שאינם מוגדרים פוליטית (47%).

**אני מוכן לשלם מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק,
לפי הגדרה פוליטית (%)**

5.4. נכונות לשלם יותר על דיור בתקן ירוק וחטכוני בחשמל

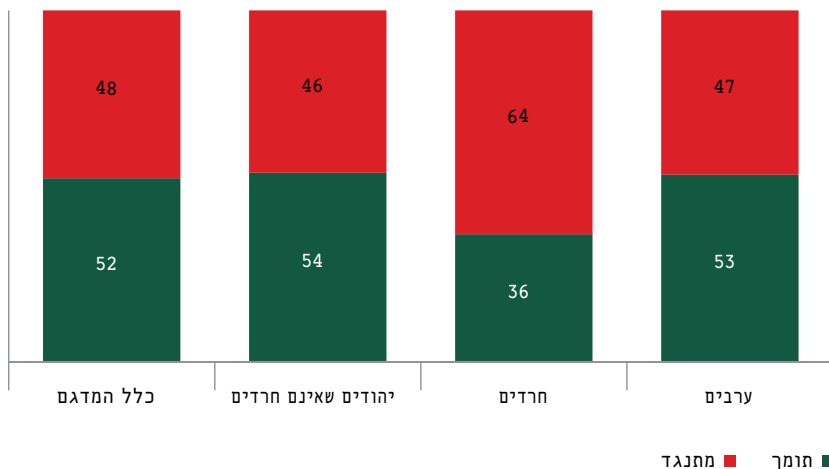
מעט יותר ממחצית מהציבור (52%) מוכנים להוציא יותר על דיור (שכ"ד או מחיר הדירה) כדי לגור בבית שנבנה לפי תקן בנייה ירוקה ולפיכך חטכוני בהוצאות חשמל ומים. בציבור החרדי נכונות נמוכה יותר לשאת בעלות של דיור בתקן ירוק (36%), לעומת הציבור היהודי הלא-חרדי והציבור הערבי (35%-45%). למעשה, החרדים הם הקבוצה היחידה שבה שיעור המתנגדים לכך גבוה יותר משיעור התומכים.

הנכונות לשלם יותר על דיור ירוק עולה בהדרגה עם הגיל – מ-47% בקרב הצעירים (18-34), ועד ל-63% בקרב המבוגרים (65 ומעלה).

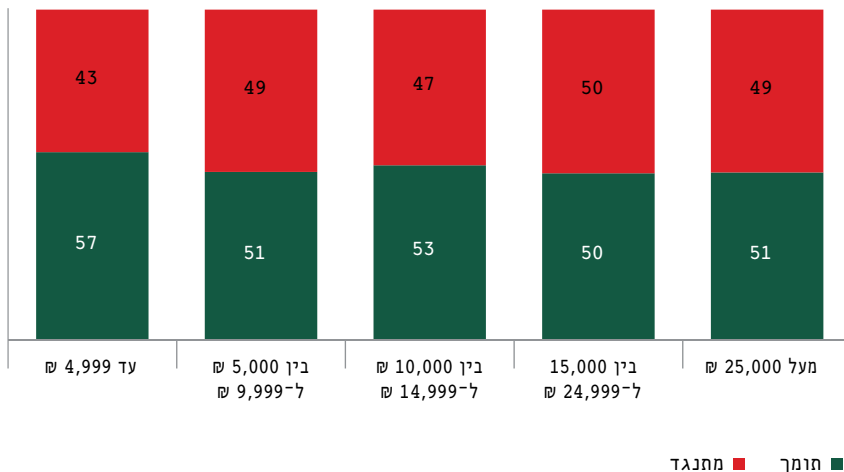
מפתיע לראות שדווקא בעלי ההכנסות הנמוכות ביותר (מתחת ל-5,000 ש"ח לחודש) הם בעלי נכונות גבוהה (57%) לשלם יותר על דיור העומד בתקן ירוק, לעומת שאר האוכלוסייה (50%-53%).

**אני מוכן לשלם יותר על דיור בתקן ירוק וחסכוני בחשמל,
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

**אני מוכן לשלם יותר על דיור בתקן ירוק וחסכוני בחשמל,
לפי הכנסת משק הבית (טרום-קורונה; %)**

יותר משיבים ממחוזות חיפה, תל אביב ומרכז מוכנים לשלם בעבור דיור העומד בתקן ירוק (58%, 54% ו-54%, בהתאמה), לעומת מחוזות דרום, צפון, יהודה ושומרון וירושלים (50%, 49%, 47% ו-44%, בהתאמה). גם במקרה זה יותר ממצביעי השמאל והמרכז תומכים באמירה (59%), לעומת מצביעי ימין (48%) ומשיבים שאינם מגדירים את עצמם פוליטית (40%).

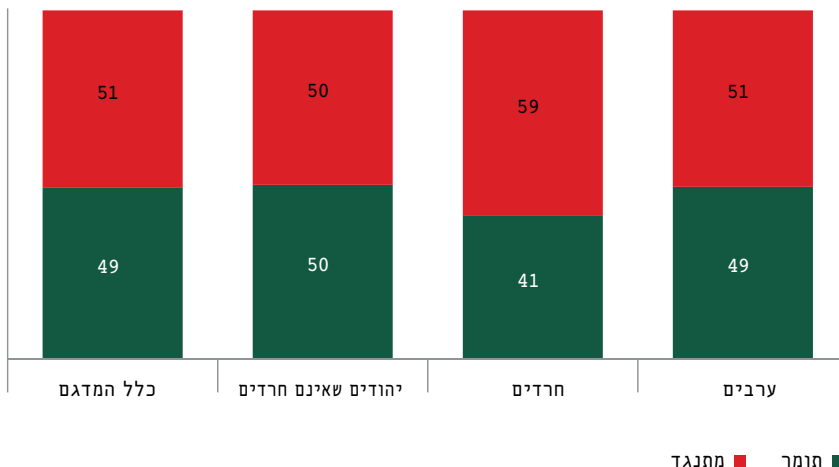
5.5. נכונות לשלם יותר מיסי עירייה למימון ריאות ירוקות

כמחצית מהמשיבים לסקר (49%) מוכנים לשלם יותר מיסי עירייה כדי להוסיף הצללה ופארקים במקום מגוריהם. בקרב המגזר החרדי שיעור התומכים במהלך זה נמוך יותר (41%), לעומת משיבים יהודים לא־חרדים (50%) ומשיבים ערבים (49%).

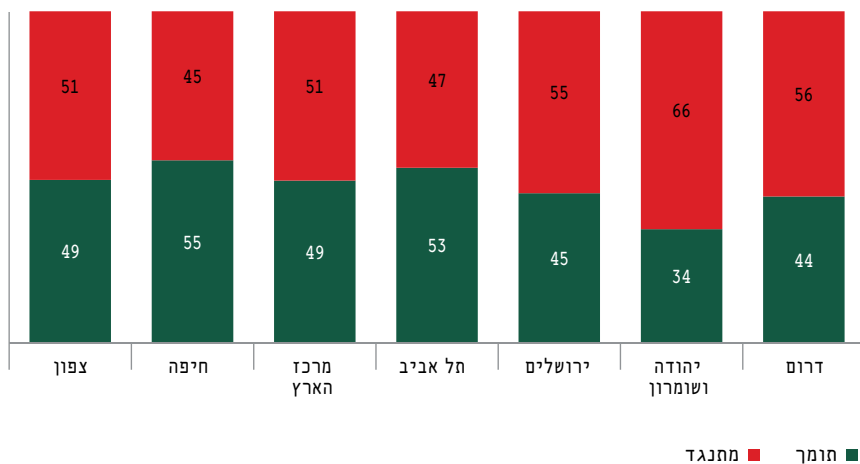
לא התגלו הבדלים משמעותיים בשיעור התומכים במהלך בקרב קבוצות גיל שונות, לפי רמות הכנסה שונות או לפי רמות השכלה. במחוז חיפה ובמחוז תל אביב תמיכה מעט גבוהה יותר בהעלאת מיסי עירייה לצורך מימון ריאות ירוקות (54%), לעומת 44%-49% מהמשיבים ממחוזות צפון, מרכז דרום וירושלים. ביהודה ושומרון תמיכה נמוכה במיוחד במהלך (34%).

גם במקרה זה מצביעי שמאל ומרכז נכונים יותר לשאת בנטל הכספי (59% ו-51%, בהתאמה), לעומת מצביעי ימין ומי שאינם יודעים להגדיר את עצמם פוליטית (45%).

אני מוכן לשלם יותר מיסי עירייה למימון ריאות ירוקות, לפי מגזר ורמת דתיות (%)

**אני מוכן לשלם יותר מסי עירייה למימון ריאות ירוקות,
לפי מחוז מגורים (%)**

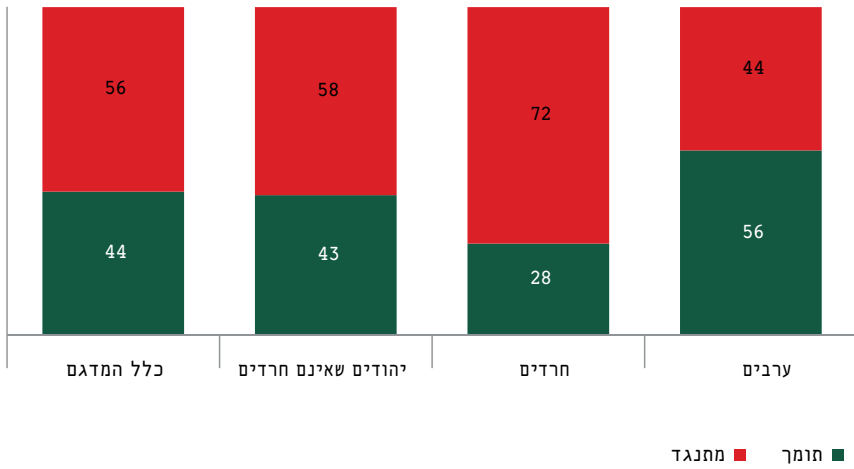

5.6. תמיכה בהטלת מס על חשמל מבוטס אנרגיה מזהמת

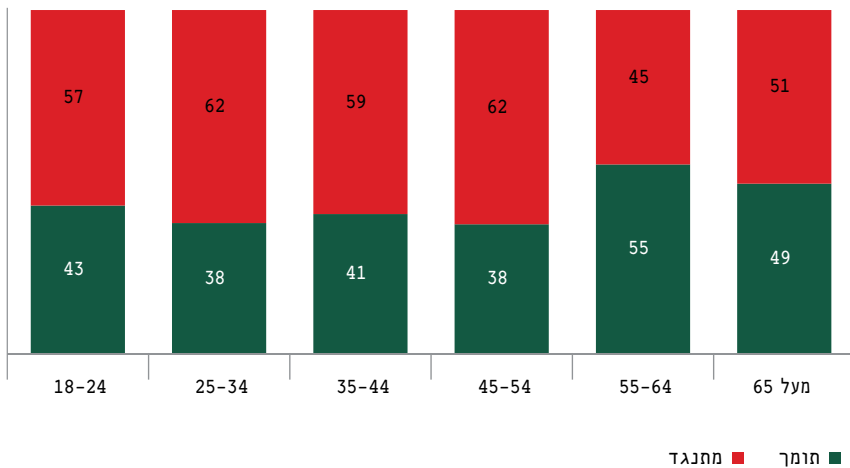
רק 44% מהמשיבים תומכים בהטלת מס על יצרני החשמל (מס פחמן) כדי להאיץ מעבר לאנרגיה נקייה (כגון אנרגיית שמש), גם אם הדבר יוביל לייקור מחיר החשמל. שיעור זה גבוה במיוחד בקרב המשיבים הערבים (56%), לעומת משיבים יהודים לא־חרדים (43%) ומשיבים חרדים (28%).

שיעור המבוגרים שתומכים במס על חשמל מבוטס אנרגיה מזהמת גבוה יחסית: 52% מבני 55 ומעלה תומכים במהלך, לעומת 40% מבני 18-54. בעלי הכנסות נמוכות, מתחת ל־5,000 ש"ח בחודש, ובעלי הכנסות גבוהות, מעל 25,000 ש"ח בחודש, תומכים יותר במהלך (52%), לעומת בעלי הכנסות בטווח הביניים של 5,000-25,000 ש"ח בחודש (41%).

אני מוכן לשלם מס על חשמל מבוטס אנרגיה מזהמת,
לפי מגזר ורמת דתיות (%)

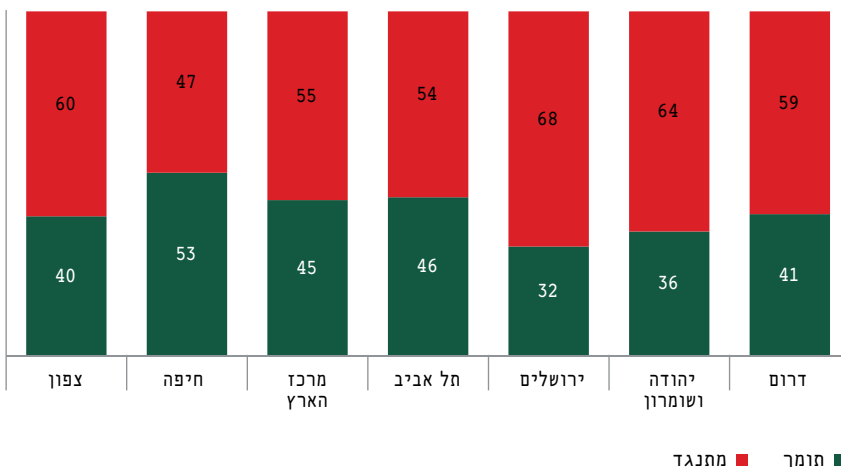

אני מוכן לשלם מס על חשמל מבוטס אנרגיה מזהמת,
לפי קבוצת גיל (%)

במחוז חיפה יש תמיכה רבה יותר בהטלת מס על ייצור חשמל מאנרגיה מזהמת גם במחיר של עלייה במחירי החשמל. 53% מהמשיבים ממחוז חיפה תומכים במהלך, אחריהם 46% מהמשיבים מתל אביב ומהמרכז, 41% מהמשיבים מהדרום ומהצפון, והתמיכה הנמוכה ביותר היא בקרב משיבים מירושלים ויהודה ושומרון (32% ו-36%, בהתאמה). מצביעי שמאל (52%) ומרכז (50%) תומכים יותר במס על חשמל מאנרגיה מזהמת ממצביעי ימין (36%).

אני מוכן לשלם מס על חשמל מבוסס אנרגיה מזהמת, לפי מחוז מגורים (%)

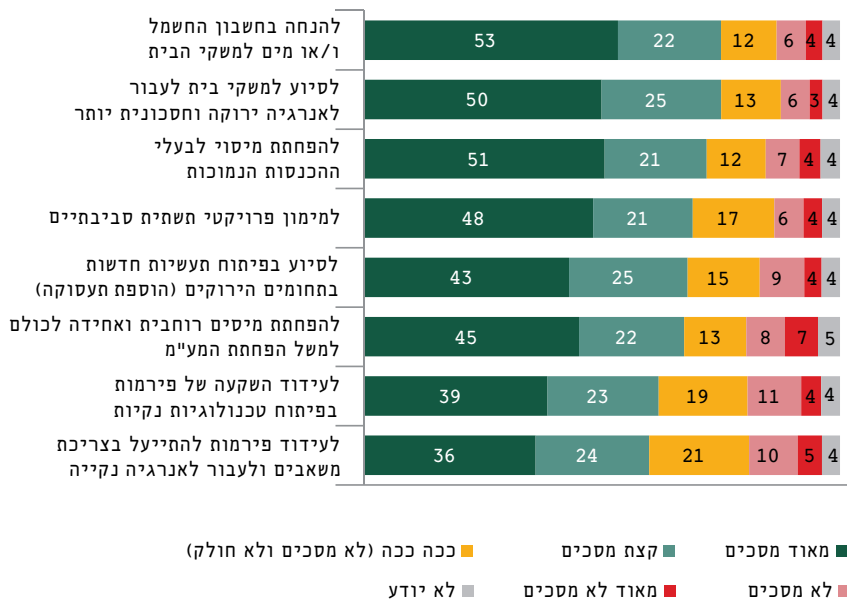

בקרב המשיבים שצינו כי יהיו מוכנים לשאת בנטל הכספי הכרוך במגוון הצעדים שיינקטו להפחתת פליטות מזהמות, טווח ההתייקרויות שהיו מוכנים לספוג במחירי המוצרים/שירותים/מיסים עומד על 9%-12%.

נציין כי הנכונות שהציבור מביע בסקר לשאת בנטל הכספי של המהלך היא בעלת חשיבות רבה, שכן היא משקפת את הלך הרוח בציבור בהקשר זה. ואולם מוצע להתייחס לתשובות המספריות של שיעורי ההתייקרות שהיו מוכנים לספוג בזהירות, מאחר שבדרך כלל יש פער בין הצהרה בסקר על מוכנות לספוג התייקרות למען המטרה של הפחתת פליטות לבין המציאות בפועל - כאשר צרכנים יאלצו לשלם יותר עבור דירה בסטנדרט ירוק או עבור מוצרים ושירותים "ירוקים".

פרק 6 ייעוץ הכנסות המדינה ממס פחמן

לאן תרצה שיופנו כספי המיסים שייגבו לקידום הפחתת הפליטות המזהמות
להאטת ההתחממות הגלובלית? כלל המדגם (%)

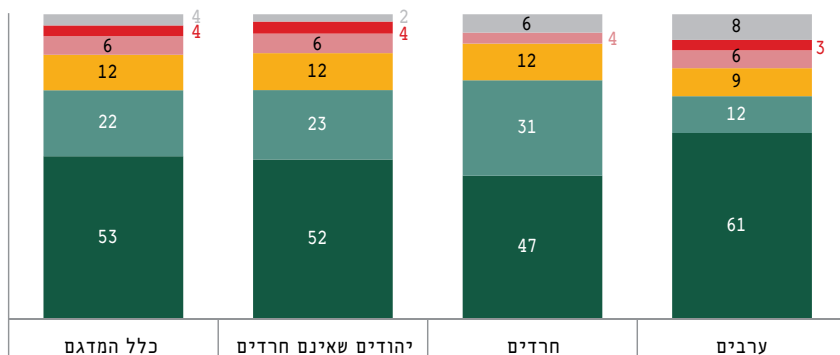

6.1. להורדת הוצאות האנרגיה ו/או המיס של משקי בית

התמיכה הרחבה ביותר של המשיבים היא בהפניית כספי המיסים לסיוע למשקי בית באופן ישיר בהפחתת ההוצאות החודשיות על אנרגיה או מיס (75%), אם על ידי הנחה ישירה בחשבונות חשמל או מיס, ואם על ידי סיוע למשקי בית לעבור לצריכת אנרגיה ירוקה וחסכונית יותר (אנרגיה סולרית, בידוד הבית, רכישת רכב "ירוק" יותר). משתי אפשרויות אלו המשיבים החרדים (78%) הראו העדפה להנחה בחשבון החשמל/מיס על פני סבסוד מעבר של משקי בית לאנרגיה ירוקה (65% מהחרדים).

הנחה בחשבון החשמל ו/או המים למשקי הבית,

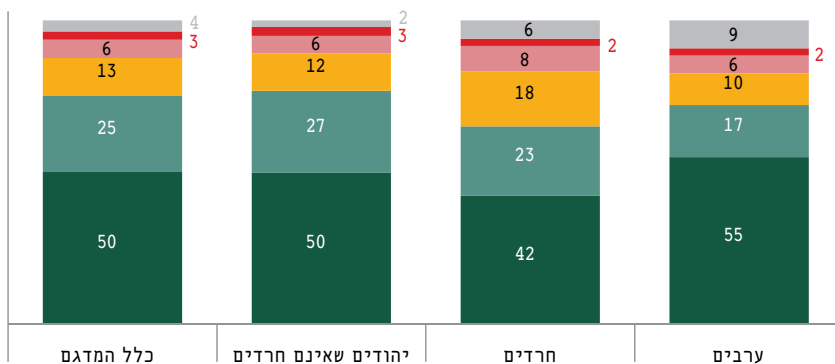
לפי מגזר ורמת דתיות (%)

■ מאוד מסכים   ■ קצת מסכים   ■ ככה ככה (לא מסכים ולא חולק)   ■ מאוד לא מסכים   ■ לא יודע
■ לא מסכים   ■ לא מסכים

סיוע כספי למשקי בית לעבור לצריכת אנרגיה ירוקה וחטכונית יותר,

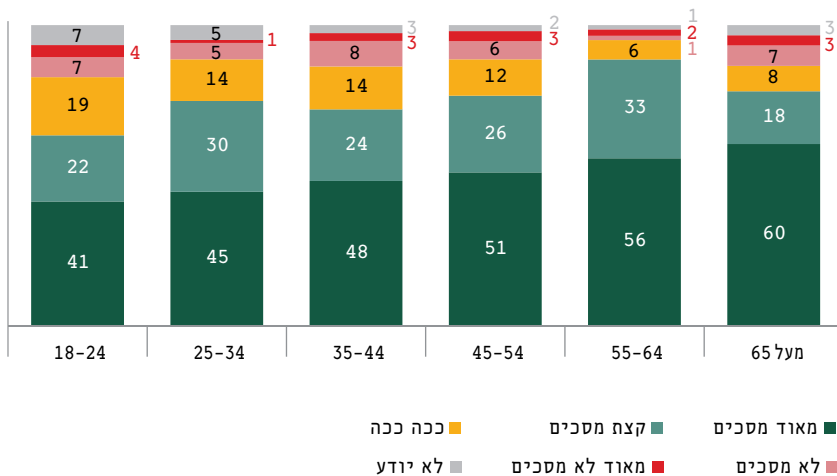
לפי מגזר ורמת דתיות (%)

■ מאוד מסכים   ■ קצת מסכים   ■ ככה ככה (לא מסכים ולא חולק)   ■ מאוד לא מסכים   ■ לא יודע
■ לא מסכים   ■ לא מסכים

התמיכה בהפניית כספי המיסים לסיוע למשקי בית להפחתת הוצאות על אנרגיה עולה עם הגיל ומגיעה לשיאה בגילים 55-64. כך, 67% מהצעירים (18-24) תומכים בהפניית כספי המיסים להנחה ישירה בחשבון החשמל או המים, לעומת שיעור גבוה יותר (81%) בקרב המבוגרים (55-64). אף כי בגיל השלישי (65 ומעלה) יש ירידה קלה ל-77%, עדיין התמיכה גם בגיל זה היא גבוהה בהשוואה לצעירים. העלייה עם הגיל תלולה יותר כאשר מדובר באפשרות של סיוע למשקי בית לעבור לצריכת אנרגיה ירוקה. 63% מהצעירים (18-24) תומכים במהלך, לעומת 89% מהמבוגרים (55-64), ושוב ירידה מסוימת ל-78% בגיל השלישי (65 ומעלה).

סיוע כספי למשק בית לעבור לצריכת אנרגיה ירוקה וחכוכנית יותר, לפי קבוצת גיל (%)

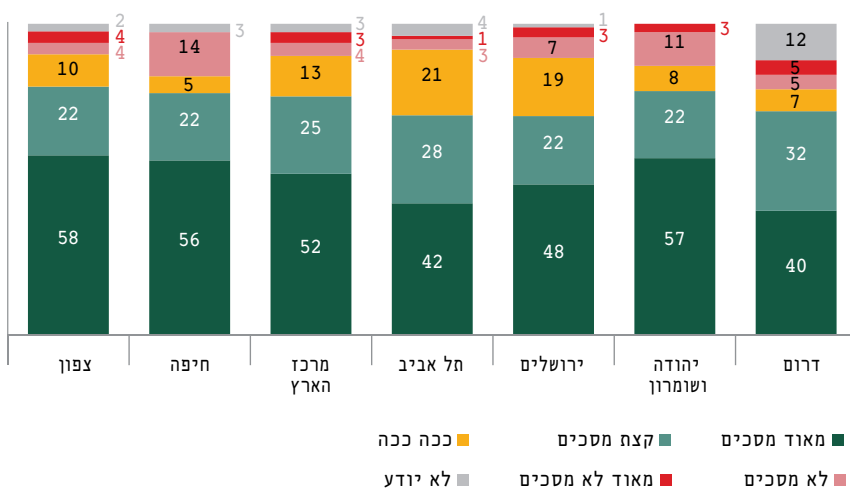

בקרב משקי בית עם הכנסה של 5,000-15,000 ש"ח בחודש התמיכה הגבוהה ביותר (80%) באפשרות של הפניית הכספים להנחה בחשבון החשמל או המים, לעומת 61%-75% ביתר רמות ההכנסה. אותו שיעור (80%) ממשקי בית עם הכנסה של 5,000-10,000 ש"ח בחודש תומכים בסיוע למשקי בית לעבור לצריכת אנרגיה ירוקה, השיעור הגבוה ביותר מתוך רמות ההכנסה השונות.

תמיכה גבוהה במיוחד בשני הצעדים הללו (הפניית כספי המיסים להנחה בחשבונות וסיוע בהתייעלות אנרגטית) נצפתה במחוזות צפון (80%), יהודה ושומרון (81%), חיפה ומרכז (77%).

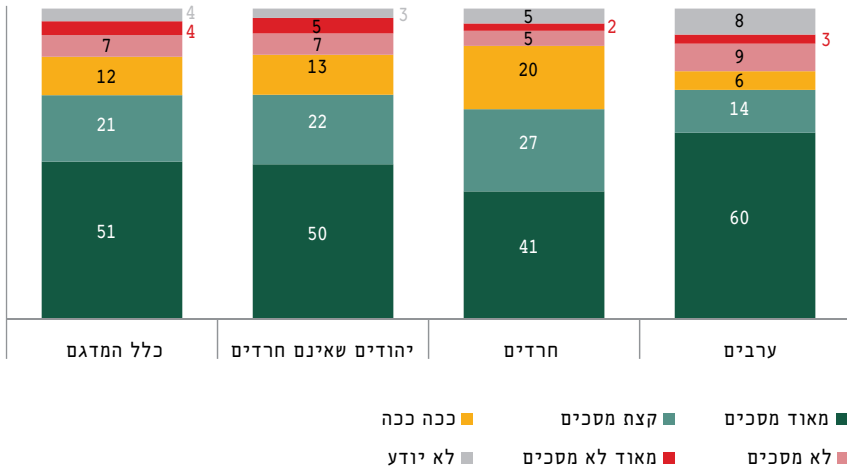
**לסיוע כספי למשק בית לעבור לצריכת אנרגיה ירוקה
וחסכונית יותר, לפי מחוז מגורים (%)**

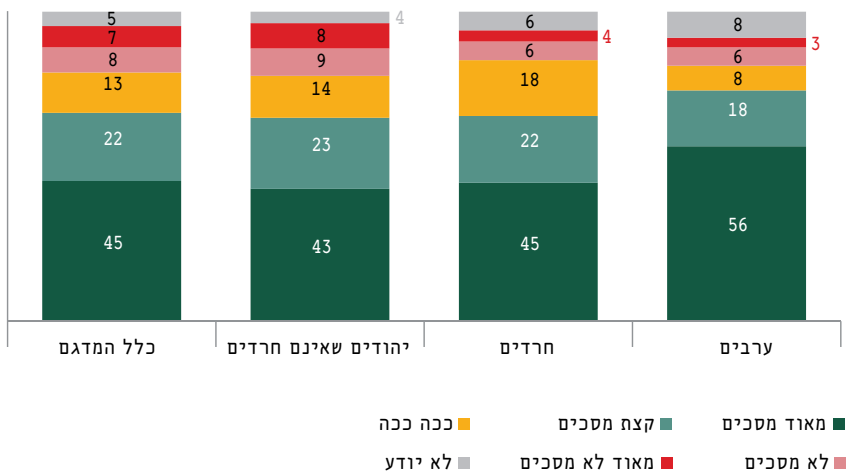
6.2. להפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות ולהפחתת מיסוי רוחבית ואחידה לכולם (למשל מע"מ)

רוב גדול בציבור תומכים גם בהפניית הכנסות ממיסוי פליטות מזהמות להפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות (72%), לעומת רוב קטן יחסית שתומך בהפחתת מיסוי רוחבית לכלל האוכלוסייה, כגון הפחתה במע"מ (67%). להפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות תמיכה רחבה יותר בקרב הציבור הערבי והיהודי הלא-חרדי: 74% מהמשיבים הערבים תומכים בכך ו-72% מהיהודים הלא-חרדים, לעומת 68% מהחרדים. בקרב הערבים שיעור גבוה יחסית (74%) תומך בהפניית כספי המיסים להפחתת מיסוי רוחבית ואחידה, לעומת כ-66% מהיהודים הלא-חרדים ו-67% מהחרדים.

**להפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות,
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

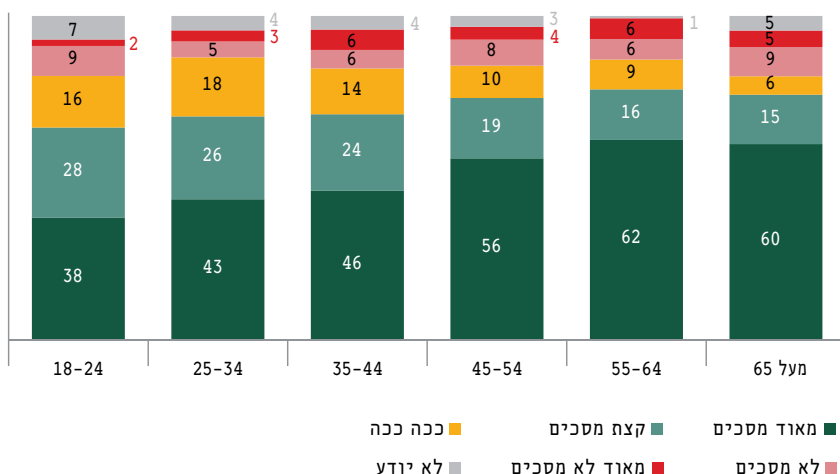

**להפחתת מיסוי רוחבית ואחידה לכולם (למשל מע"מ),
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

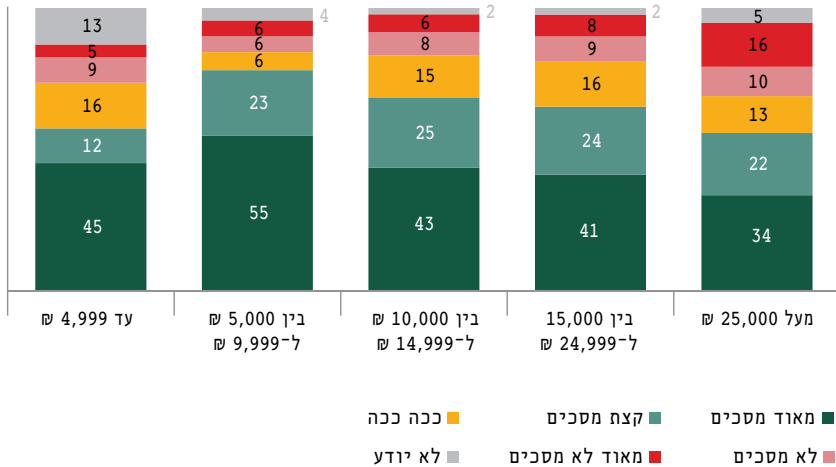
התמיכה בשני הצעדים הללו עולה עם הגיל: כשני שלישים מהצעירים (18-24) תומכים בהפניית כספי המיסים להפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות, ושיעורם עולה בהדרגה עד לשיא של 78%-75% בקרב המבוגרים בני 45 ומעלה. בדומה, 59% מהצעירים (18-24) תומכים בהפחתת מיסוי רוחבית, עד לשיא של 71% בקרב המבוגרים (55-64), וירידה חזרה ל-59% בקרב בני 65 ומעלה.

הפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות, לפי קבוצת גיל (%)

התמיכה הגבוהה ביותר בהפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות או בהפחתת מיסוי רוחבית נמצאה בקרב משקי בית עם הכנסה של 5,000-9,999 ש"ח בחודש, והחל בהכנסה של 10,000 ש"ח לחודש התמיכה יורדת בהדרגה מ-81% ו-78% (בהתאמה) בקרב בעלי הכנסה של 5,000-9,999 ש"ח בחודש, ל-75% ו-67% בקרב בעלי הכנסות של 10,000-15,000 ש"ח בחודש, ול-69% ו-65% בקרב בעלי הכנסות של 15,000-25,000 ש"ח בחודש, ולבסוף תמיכה של כ-55% בקרב בעלי הכנסות של מעל 25,000 ש"ח בחודש. נדגיש כי גם בקרב משיבים ממשקי בית עם הכנסות הנמוכות מ-5,000 ש"ח בחודש היה רוב שתמך בשני הצעדים המוצעים להפניית כספי המיסים, אם כי בשיעורים נמוכים יחסית: 57%, בדומה למשקי הבית עם הכנסה של מעל 25,000 ש"ח בחודש (55%).

**הפחתת מיסוי רוחבית ואחידה לכולם (למשל מע"מ)
לפי הכנסת משק הבית (בש"ח ברוטו, טרום-קורונה: %)**

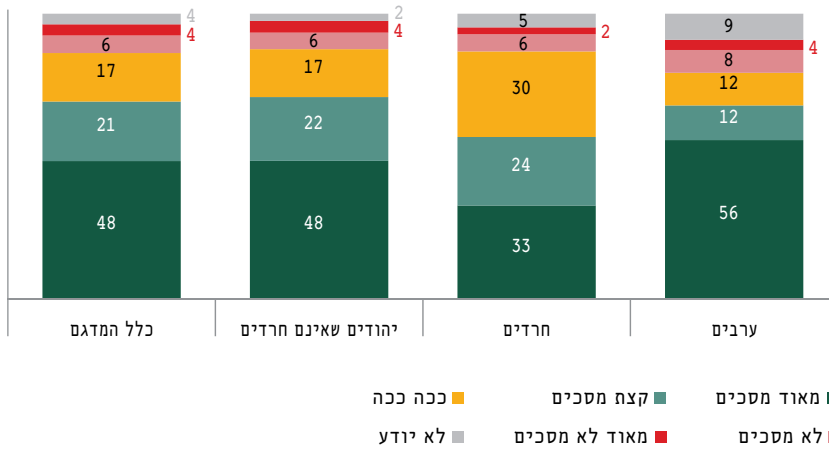

גם בהפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות ובהפחתת מיסוי רוחבית יש תמיכה רחבה יותר בקרב משיבים ממחוז צפון (76% ו-74%), ומשיבים ממחוז חיפה (76% ו-73%). בהפחתת מיסוי לבעלי הכנסות נמוכות תמיכה גבוהה במיוחד גם במחוז ירושלים (77%).

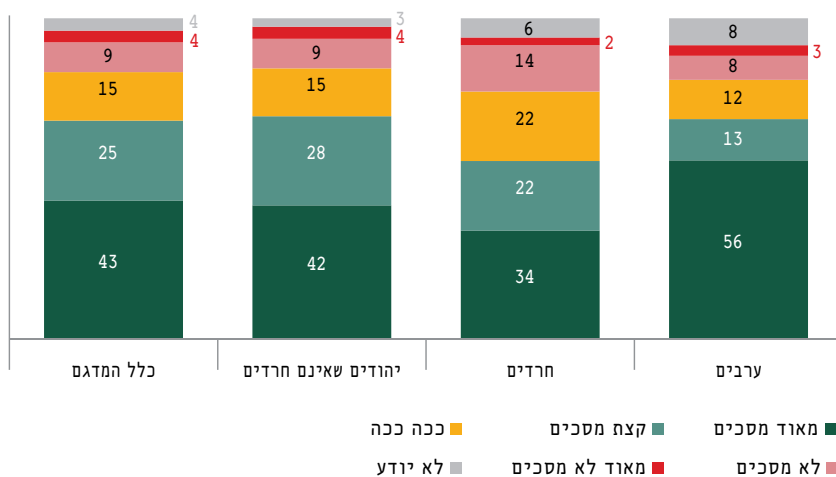
6.3. למימון פרויקטי תשתית סביבתיים ולסיוע בפיתוח תעשיות חדשות בתחומים הירוקים

רוב הציבור (69%) תומך גם במדיניות של השקעת ההכנסות ממיסים בפיתוח תשתיות סביבתיות (תחבורה ציבורית, שבילי אופניים וכדומה), ושיעור דומה (68%) תומך בהשקעת ההכנסות בסיוע בפיתוח תעשיות חדשות בתחומים ירוקים כדי להבטיח תעסוקה עתידית. בקרב הציבור החרדי הייתה תמיכה נמוכה יחסית בצעדים אלו, אם כי עדיין מדובר ברוב המשיבים שתומכים בכך (57% ו-56%, בהתאמה).

למימון פרויקטי תשתית סביבתיים (תחבורה ציבורית, שבילי אופניים וכו'), לפי מגזר ורמת דתיות (%)

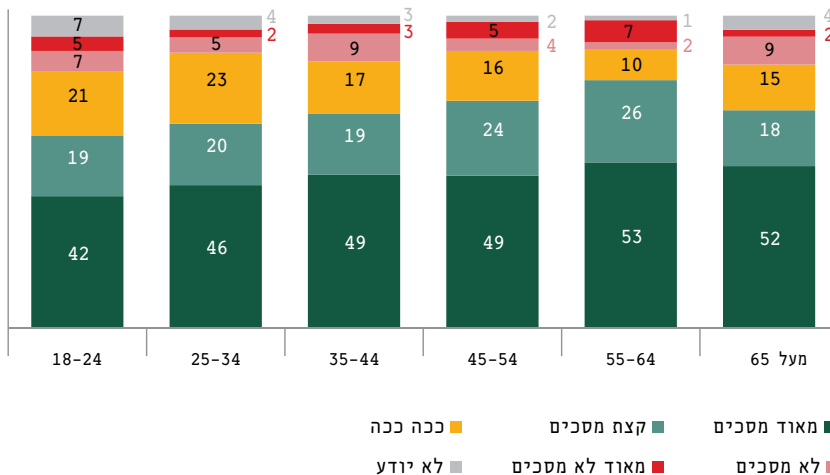

לסיוע בפיתוח תעשיות חדשות בתחומים הירוקים, כדי להבטיח תעסוקה עתידית, לפי מגזר ורמת דתיות (%)

התמיכה במימון פרויקטי תשתית סביבתיים ובפיתוח תעשיות חדשות בתחומים ירוקים עולה עם הגיל. כך, בעוד כ-60% בממוצע מהצעירים (18-24) תומכים בהשקעת המס בפיתוח תשתיות סביבתיות ובפיתוח תעשיות ירוקות, שיעור התומכים עולה לכ-67% בממוצע בקרב בני 25-34, ול-79% מהמבוגרים בני 55-64. ירידה קלה בתמיכה בצעדים אלו מסתמנת בקרב בני 65+ (70%), אם כי עדיין שיעור התומכים גבוה בהשוואה לצעירים עד גיל 34.

למימון פרויקטי תשתית סביבתיים (תחבורה ציבורית, שבילי אופניים וכו'), לפי קבוצת גיל (%)

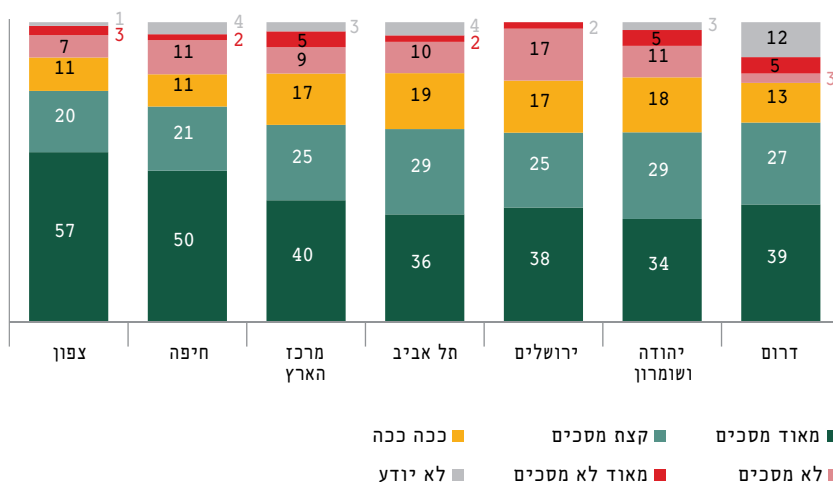

בעלי השכלה של עד 12 שנות לימוד תומכים פחות במהלכים אלו (63%), לעומת בעלי תעודת בגרות או השכלה על-תיכונית (68%-71%).

במחוזות צפון וחיפה תמיכה גבוהה מזו שבאזורים אחרים במימון פרויקטי תשתית סביבתיים (73% ו-76%, בהתאמה) ובפיתוח תעשיות ירוקות (77% ו-71%).

מצביעי שמאל תומכים יותר בשני מהלכים אלו, עם 79% תומכים במימון פרויקטי תשתית סביבתיים, ו-78% תומכים בפיתוח תעשיות ירוקות, לעומת 50%-70% בקרב שאר האוכלוסייה.

לסיוע בפיתוח תעשיות חדשות בתחומים הירוקים, כדי להבטיח תעסוקה עמידית עמידית, לפי מחוז מגורים (%)

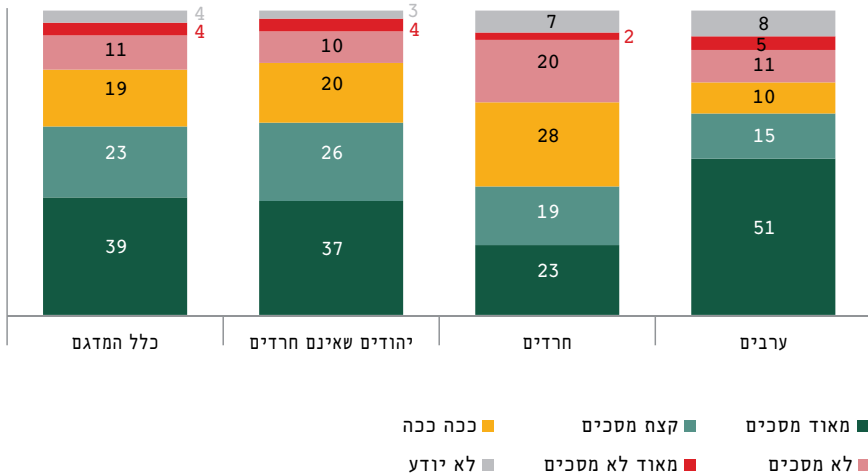

6.4. לעידוד השקעה של פירמות במו"פ ירוק ובהתייעלות אנרגטית/מעבר לאנרגיות מתחדשות

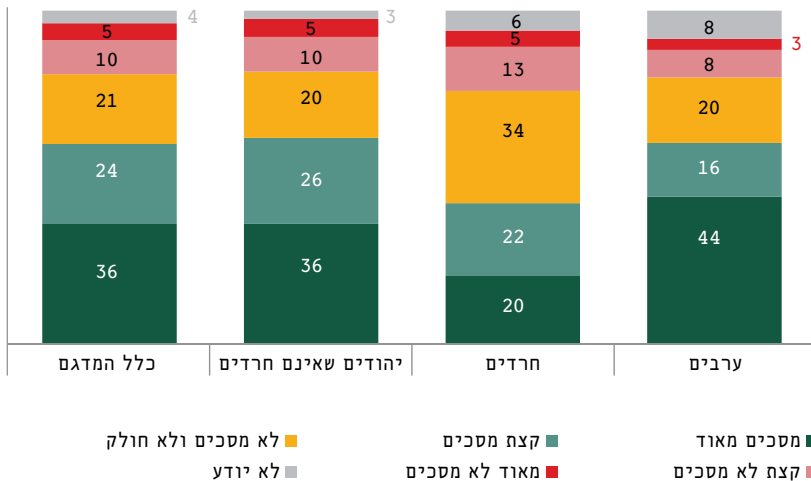
רוב הציבור גם תומך בשימוש בהכנסות המדינה ממיסים ירוקים לתמיכה במגזר העסקי במעבר למשק דל פחמן: 62% מהמשיבים תומכים בהפניית כספי המיסוי על פליטות מזהמות לתשלום מענקים/סובסידיות לעידוד השקעה של פירמות בפיתוח טכנולוגיות נקיות, וכ-60% תומכים ביעודם לתשלום תמריצים לפירמות להתייעל בצריכת משאבים ולעבור לאנרגיה נקייה. חריגים בהקשר זה היו החרדים, כאשר שיעור נמוך יחסית, 42% בלבד, תומכים בכל אחת משתי אפשרויות אלו. עם זאת, חשוב לציין שמאזן הנטו (תומכים מינוס מתנגדים) נותר חיובי גם בקרב החרדים, ושיעור התומכים בכך גבוה בכ-20% משיעור המתנגדים.

התמיכה בשני הצעדים הללו עולה עם הגיל: בעוד כ-53% בממוצע מהצעירים (18-24) תומכים בשימוש בכספי מיסים ירוקים לצורך עידוד השקעה של פירמות במו"פ ירוק או בעידוד פירמות להתייעל בצריכת משאבים ולעבור לאנרגיה נקייה, שיעור התומכים עולה בהדרגה עד לשיא של 74% בממוצע מהמבוגרים בגילים 55-64. אף כי שיעור התמיכה יורד במקצת בקרב בני 65 ומעלה, הוא נותר גבוה יחסית לתמיכה בגילים 55 ומטה (67% ו-63%, בהתאמה).

**לעידוד השקעה של פירמות בפיחוח טכנולוגיות נקיות,
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

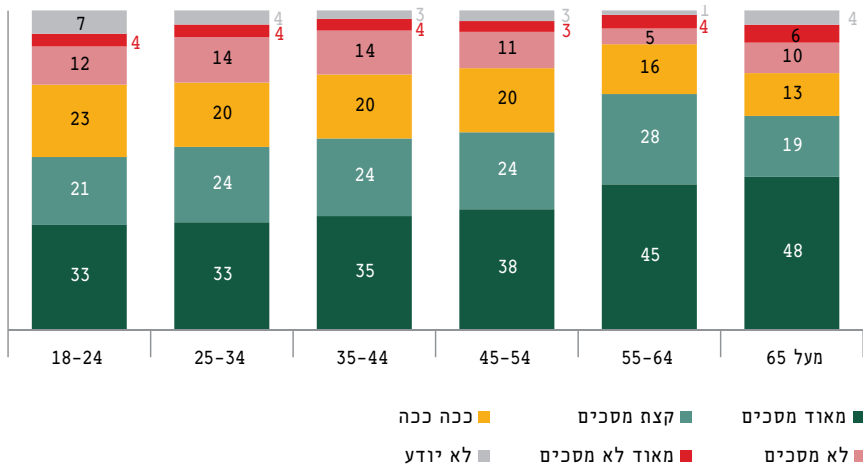

**לעידוד פירמות להתייעל בצריכת משאבים ולעבור לאנרגיה נקייה
לפי מגזר ורמת דתיות (%)**

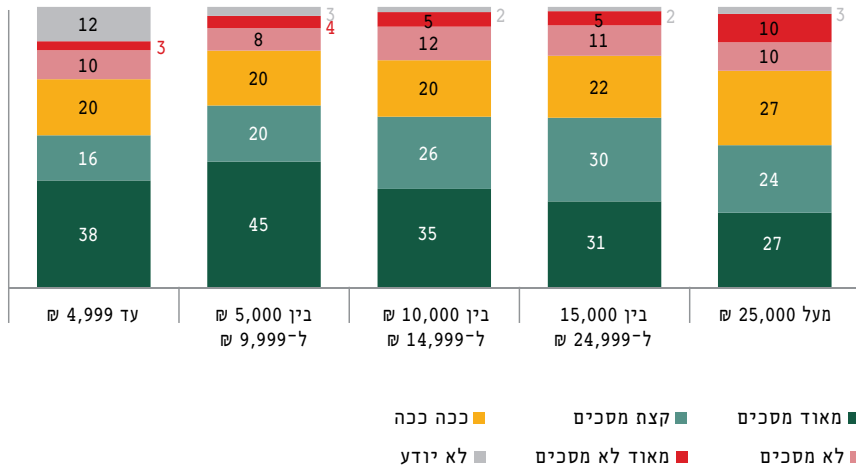

**לעידוד השקעה של פירמות בפיחוח טכנולוגיות נקיות,
לפי קבוצת גיל (%)**

התמיכה הגבוהה ביותר בהפניית כספי המיסים לעידוד השקעה של פירמות במו"פ ירוק ובהתייעלות אנרגטית/מעבר לאנרגיות מתחדשות היא בקרב משקי בית עם רמת הכנסה של 5,000-9,999 ש"ח לחודש. מרמת הכנסה של 10,000 ש"ח לחודש למשק בית התמיכה יורדת עם ההכנסה: מ-65% תומכים בממוצע בקרב בעלי הכנסות של 5,000-10,000 ש"ח לחודש, ל-62% בקרב בעלי הכנסות של 10,000-25,000 ש"ח לחודש, ועד לכ-55% בממוצע בקרב בעלי הכנסות גבוהות של 25,000 ש"ח ומעלה לחודש.

לעידוד פירמות להתייעל בצריכת משאבים ולעבור לאנרגיה נקייה, לפי הכנסת משק הבית (בש"ח ברוטו, טרום-קורונה: %)

במחוזות צפון, חיפה, מרכז וירושלים תמיכה גדולה יותר בצעדים אלו מזו שבשאר אזורי הארץ. התמיכה הגבוהה ביותר בשימוש בכספי המס לעידוד השקעה של פירמות במו"פ ירוק היא בקרב משיבים ממחוז צפון (71%), והתמיכה הגבוהה ביותר בשימוש בכספים אלו לעידוד פירמות להתייעלות אנרגטית ומעבר לאנרגיה ירוקה היא במחוז חיפה (69%).

באופן כללי נראה שהציבור תומך ברוב משמעותי בכלל המטרות שהוצגו לבחירתו, ובכך מפגין הבנה של הצורך בהשקעת המשאבים הנדרשת לצורך ביצוע של מעבר צודק בדרך לכלכלה דלת פחמן ושל הצורך בהפיית משאבים לאוכלוסיות ולמגזרים פגיעים.

נספח שאלון סקר מודעות הציבור לנושא משבר האקלים

פרק 1: מודעות למשבר האקלים

ציין בסולם של 1 עד 5 את מידת הסכמתך עם ההיגדים הבאים:

1=מאוד לא מסכים	2=קצת לא מסכים	3=ככה ככה (לא מסכים ולא חולק)	4=קצת מסכים	5=מסכים מאוד	6=לא יודע

יש קשר בין פליטות אוויר
מזהמות ושינויי אקלים

האנושות בסכנה משינויי
האקלים וההתחממות
הגלובלית

על ממשלת ישראל לדאוג
להיערך לקראת ההתחממות
הגלובלית

המשבר הבא יהיה משבר
האקלים כתוצאה מההתחממות
הגלובלית

פרק 5: מוכנות לשאת בנטל

פרק זה בא לבחון את המוכנות שלך לשאת בנטל הכלכלי של פעילויות שתורמות להפחתת הפליטות המזהמות ולהאטת ההתחממות הגלובלית.

לכל היגד, אנא ציין אם אתה בעד או נגד, ואם בעד, השלם את שיעור הנטל שתהיה מוכן לשאת.

לא בעד	כן בעד	מי שענה כן, חברת הסקרים תפתח לו סקלה של אחוזים מ-0% עד 50% והמשיב יצטרך לסמן את אחוז ההתייקרות שיהיה מוכן לספוג
		כדי להאיץ מעבר לאנרגיה נקייה (כגון אנרגיית שמש), אני בעד הטלת מס על יצרני החשמל (מס זיהום), גם אם הדבר יוביל לייקור מחיר החשמל לצרכן הסופי בשיעור של _____
		כדי לעודד מעבר לצריכת מוצרים פחות מזהמים, אני בעד הטלת מס על מוצרים שאינם עומדים בתקן ירוק, גם אם הדבר יביא לייקור מחירי המוצרים לצרכן הסופי בשיעור של _____
		כדי להקטין פליטות מזהמות, אני מוכן לרכוש רכב פחות מזהם ולהנות מעלויות אנרגיה מופחתות (הקטנת הוצאות דלק), גם אם הדבר ייקר את מחירי הרכבים בשיעור של _____
		כדי לגור בבית שנבנה לפי תקן בנייה ירוקה והינו חסכוני בהוצאות חשמל ומים, אני מוכן להוציא יותר על דיור (שכ"ד או מחיר הדירה) עד לשיעור של _____
		כדי להוסיף הצללה ופארקים במקום מגורי, אני מוכן לשלם יותר מיסי עירייה בשיעור של _____
		כדי ליהנות מהוזלה קבועה של חשבון החשמל, אני מוכן להתקין פאנל סולרי על גג ביתי, גם אם החיטכון בחשבון החשמל החודשי יהיה בשנים הראשונות נמוך מעלות ההתקנה הראשונית, וכחוצאה מכך באופן זמני תחול התייקרות בתשלומי החשמל בשיעור של _____

שאלות דמוגרפיות:

א. האם אתה: (בסקר היהודי)

(1) יהודי

(2) נוצרי לא-ערבי

(3) אחר: _____

ב. מין:

(1) גבר

(2) אישה

ג. גיל: בן כמה את/ה? _____

ד. מהי השכלתך הפורמלית?

(1) 21 שנות לימוד או פחות

(2) 21 שנות לימוד, עם תעודת בגרות

(3) השכלה על-תיכונית (סמינר למורים, בי"ס לסיעוד, הכשרה מקצועית לא טכנולוגית, לימוד באקדמיה ללא תואר, הנדסאי, טכנאי, חשמלאי QA וכו')

(4) תואר אקדמי מלא, תואר ראשון ומעלה

(5) אחר. פרט: _____

ה. האם אתה עובד ב:

(1) בסקטור הפרטי, בתחום ההיי־טק

(2) בסקטור הפרטי, בתחום שאיננו היי־טק

(3) בסקטור הציבורי

(4) בארגון של המגזר שלישי

(5) אחר: _____

ו. מה מצבך המשפחתי:

(1) רווק/לא חי עם בן זוג

(2) נשוי/חי עם בן זוג

(3) גרוש/פרוד/אלמן

(4) אחר: _____

ז. האם יש לך ילדים שגרים איתך? (אם לא סימן 1, ניתן לסמן כמה תשובות):

(1) אין לי ילדים שגרים איתי

(2) יש, בגיל 0 עד 3

(3) יש, בגיל 3 עד 6

(4) יש, בגיל 6 עד 14

(5) יש, בגיל 14 עד 18

(6) יש, מעל גיל 18

ח. בפוליטיקה הישראלית נהוג לדבר על שמאל וימין. היכן אתה היית שם את עצמך בסולם שבו 1 פירושו שמאל, 4 פירושו מרכז ו-7 פירושו ימין?

(1) שמאל

(2)

(3)

(4) מרכז

(5)

(6)

(7) ימין

(8) לא יודע/ת

ט. (יהודים) איך אתה מגדיר את עצמך מבחינה דתית?

- (1) חרדי
- (2) תורני/חרד"לי
- (3) דתי-לאומי
- (4) מסורתי דתי
- (5) מסורתי לא-דתי
- (6) חילוני

י. באיזה אזור מגורים אתה מתגורר?

- (1) צפון
- (2) אזור חיפה
- (3) אזור תל אביב
- (4) מרכז
- (5) ירושלים וסביבתה
- (6) דרום
- (7) יהודה ושומרון

יא. שכר המינימום למשרה מלאה עומד על 5,300 ש"ח (ברוטו). מה הייתה רמת הכנסתך האישית לפני משבר הקורונה?

- (1) מתחת לשכר המינימום
- (2) ברמת שכר המינימום
- (3) מעל שכר המינימום, אך פחות מהשכר הממוצע במשק (10,550 ש"ח לחודש)
- (4) סביב השכר הממוצע במשק (10,550 ש"ח לחודש)
- (5) מעט מעל לשכר הממוצע משק (10,550 ש"ח לחודש)
- (6) הרבה מעל לשכר הממוצע במשק (10,550 ש"ח לחודש)
- (7) לא יודע/ת

י.ב. מה הייתה רמת ההכנסה ברוטו של משק הבית (כלל המפרנסים בבית) בחודש ממוצע לפני משבר הקורונה?

(1) עד 4,999 ש"ח בחודש

(2) בין 5,000 ל-9,999 ש"ח בחודש

(3) בין 10,000 ל-14,999 ש"ח

(4) בין 15,000 ל-24,999 ש"ח

(5) בין 25,000 ל-39,999 ש"ח

(6) מעל 40,000 ש"ח לחודש

חלק ב

רתימת הציבור לפעולה - מיפוי חסמים והעדפות

פברואר 2021

עיקרי הממצאים

התקנת פאנלים סולריים

- הסקר מציף את הצורך בהסברה והנגשת מידע לציבור, שכן כשליש מהמשיבים אינם מודעים כלל לכך שניתן להוזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנל סולרי על הגג.
- 66% מהמשיבים מודעים ליתרונות שבהתקנת פאנלים סולריים על הגג, אולם רק 6% התקינו אותם בפועל.
- הגורמים העיקריים שסייעו לציבור להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/הבניין הם: סיוע כספי/השתתפות במימון ההתקנה (51% מהמשיבים), הבנת היתרונות האישיים מההתקנה (37%) וסיוע לוגיסטי (26%).

שדרוג מבני מגורים לתקן ירוק

- הסקר מציף צורך משמעותי בהסברה גם בנוגע ליתרונות שבשדרוג מבני מגורים לתקן ירוק - כמחצית מהמשיבים (47%) אינם יודעים שניתן לחסוך בהוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות צעד זה.
- לעומתם, כמחצית (52%) מהמשיבים מודעים ליתרונות שבהתאמת הבית לתקן ירוק, אולם רק 9% מהם התאימו את ביתם לתקן ירוק בפועל.
- הגורמים העיקריים שסייעו לציבור לשדרג את הבית לתקן ירוק הם: סיוע כספי למימון המהלך (44%), פתיחת מסלול התחדשות עירונית לשדרוג כל הבניין יחד (35%), והבנת היתרונות האישיים ממהלך זה (27%).

הפחתת נסיעה ברכב פרטי ומעבר לרכב חשמלי

- 75% מהמשיבים נוהגים להתנייד ברכב פרטי, ושיעורם בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה במיוחד (84%).

- שיפור תדירות התחבורה הציבורית (35%) ושיפור הנגישות של התחבורה הציבורית לאזורי המגורים והעבודה (31%) צוינו כגורמים המרכזיים שיגרמו למשיבים להפחית נסיעה ברכב פרטי בימי שגרה (לא בתקופת קורונה).
- הנכונות להפחתת השימוש ברכב פרטי נמוכה במיוחד בקרב הערבים, ו-42% מהם ציינו כי אף אחת מהאפשרויות לא תגרום להם להפחית בנסיעה ברכב הפרטי לעומת כ-23% בקרב היהודים שאינם חרדים.
- מנגד נמצאה נכונות גבוהה ביותר בקרב החרדים להפחית את השימוש ברכב פרטי.
- תמריצים כספיים חיוביים - מענק/הטבת מס עבור נסיעה (קילומטראז') נמוכה - צוינו כאמצעים אפקטיביים יותר בהפחתת הנסיעה ברכב פרטי לעומת תמריצים שליליים - כגון מס גודש או מס על צריכת דלקים מזהמים.

מעבר צודק

- רוב המשיבים (62%) סבורים כי יש לסייע לאוכלוסיות חלשות בהתקנת פאנלים סולריים, בשדרוג הבית לתקן ירוק ו/או ברכישת רכב חשמלי/רכב מזהם פחות באמצעות תמריצים כספיים וסיוע במימון, על מנת להבטיח שגם אוכלוסיות אלו יוכלו ליהנות מהתועלות של המעבר למשק דל פחמן, כגון חיטכון בהוצאות חשמל ודלק. רק 28% מהנשאלים סבורים שהתמריצים הכספיים צריכים להיות שווים לכולם.
- המשיבים מעדיפים שהכנסות המדינה ממס פחמן יופנו לאחת המטרות הבאות: הפחתת מע"מ (30%), השקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה (30%) ומתן תמריצים למעבר הציבור לצריכת אנרגיות ירוקות (29%).

רקע ומתודולוגיה

סקר זה הוא סקר המשך ל"סקר עמדות הציבור בנושאי אקלים" שערכו החוקרות בנובמבר 2020. שני הסקרים בוצעו במטרה להבין טוב יותר את עמדות הציבור בישראל בנושאים סביבתיים ואת נכונות הציבור לפעול באופן אקטיבי למען הפחתת פליטות מזהמות ואף לשאת במחיר הכספי הנדרש לשם כך.

הסקרים בוצעו כחלק מפרויקט "ישראל 2050: כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת", פרויקט רחב שמוביל המכון הישראלי לדמוקרטיה בשיתוף עם המשרד להגנת הסביבה וארבעה משרדי ממשלה נוספים (משרד הכלכלה, האנרגיה, התחבורה ומינהל התכנון). הפרויקט עוסק בהיערכות של המשק הישראלי להפחתת פליטות פחמן ובתוך כך ניסוח תוכנית אסטרטגית ויעדי מדיניות לשנת 2050 שישראל מחויבת להגיש לאו"ם עד סוף 2020.

סקרים אלו נערכו כחלק ממהלך שמוביל המכון הישראלי לדמוקרטיה, שמטרתו הבנת עומק של השפעות צעדי מדיניות להפחתת פליטות על החברה הישראלית על רבדיה, והצעדים הנדרשים כדי להבטיח מזעור של הפגיעה באוכלוסיות החלשות ומקסום השתתפותן בתועלות שייגזרו מהמהלך. התובנות המרכזיות מסקרים אלו ישולבו בידי צוות חוקרי המכון הישראלי לדמוקרטיה כפרק בדוח רחב שנכתב בימים אלו בנושא "מעבר צודק לכלכלה דלת פחמן בישראל", אשר יפורסם להתייחסות הציבור בחודשים הקרובים.

הסקר מבוסס על מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית, אשר כלל סה"כ 765 משיבים. הסקר נערך באופן מקוון (546 משיבים) וטלפוני (219 משיבים) בתאריכים 5-9 בפברואר 2021. רואיינו בו 613 איש ואישה בשפה העברית ו-152 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית היא 3.54% ברמת ביטחון של 95% (יהודים 3.96%, ערבים 7.95%).

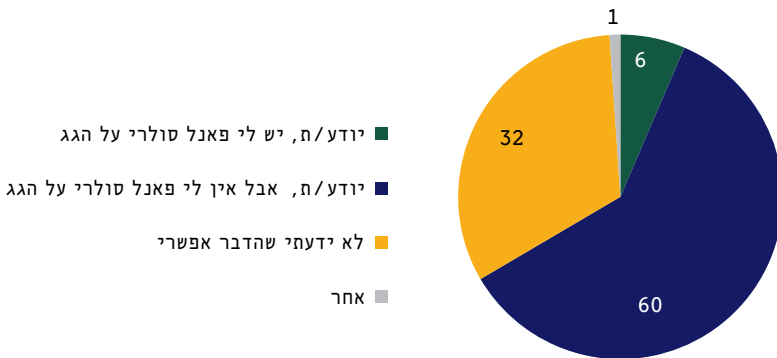
פרק 1

התקנת פאנלים סולריים על גג הבית

פרק זה בוחן את המודעות והנכונות של הציבור להוזלת הוצאות החשמל והפחתת זיהום האוויר באמצעות התקנת פאנלים סולריים על הגג.

מהסקר עולה שכשני שלישים מהציבור (66%) יודעים שניתן להוזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנל סולרי על הגג, אולם רק ל-6% מהם יש פאנל סולרי על הגג. לעומתם, כמעט שליש מהציבור אינו יודע כלל שניתן להוזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנל סולרי על הגג. שיעור זה גבוה במיוחד בקרב משיבים חרדים (45%), לעומת 33% מהמשיבים הערבים ו-25% מהמשיבים היהודים הלא-חרדים.

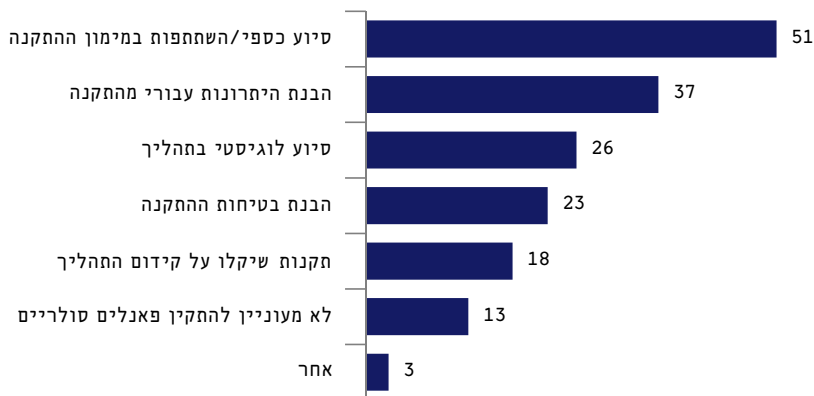
האם ידעת שכיום ניתן להוזיל את הוצאות החשמל ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנלים סולריים על הגג? כלל המדגם (%)

כאשר נשאלו המשיבים מהם הגורמים המרכזיים שסייעו להם להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/הבניין, הגורמים שקיבלו את התמיכה הרחבה ביותר היו סיוע כספי או השתתפות במימון ההתקנה (51% מהמשיבים), הבנת היתרונות האישיים מן ההתקנה, כגון החיסכון הכספי הצפוי

בהוצאות האנרגיה (37% מהמשיבים) וסיוע לוגיסטי, כגון רשימת אנשי מקצוע מוסמכים, נוסח חוזה מומלץ ותעריפי התקנה מומלצים (26% מהמשיבים).

מה יגרום לך להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/דירה שבבעלותך? (%)*

הערה: כאן ובתרשימים נוספים המסומנים בכוכבית שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ביותר מ-100%.

לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין המשיבים בעלי דירה/בית (שהם 71% אחוזים מהמשיבים)¹ לבין משיבים שאינם בעלי דירה/בית וגרים בשכירות או בהסדר אחר (שהם 29% אחוזים מהמשיבים).

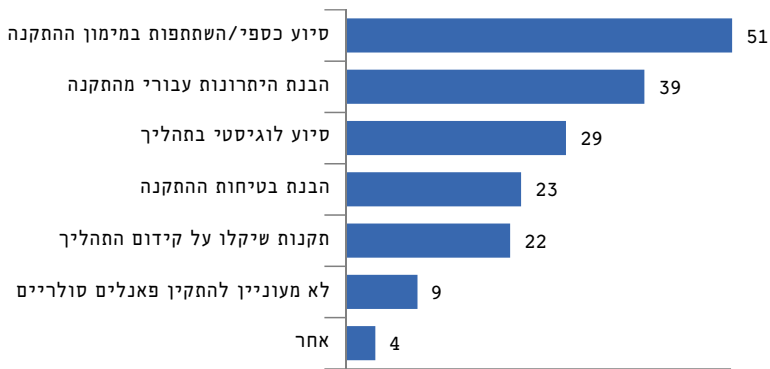
כל קבוצות האוכלוסייה (יהודים לא־חרדים, חרדים וערבים) מייחסות חשיבות רבה לסיוע כספי במימון ההתקנה (51% בקרב היהודים לא־חרדים, 50% בקרב חרדים ו־48% בקרב ערבים). ואולם להבנת היתרונות של ההתקנה רק 16% מהחרדים מייחסים חשיבות, לעומת שיעור ניכר מהיהודים הלא־חרדים והערבים (39% ו־30% ציינו גורם זה, בהתאמה). 29% מהמשיבים היהודים שאינם חרדים רואים ערך בסיוע לוגיסטי בתהליך, לעומת רק 19% מהחרדים ו־14% מהערבים.

1 שיעור המתגוררים בדירה/בית בבעלותם בכלל האוכלוסייה בישראל עמד על 66.5% ב־2018 על פי סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס 2018.

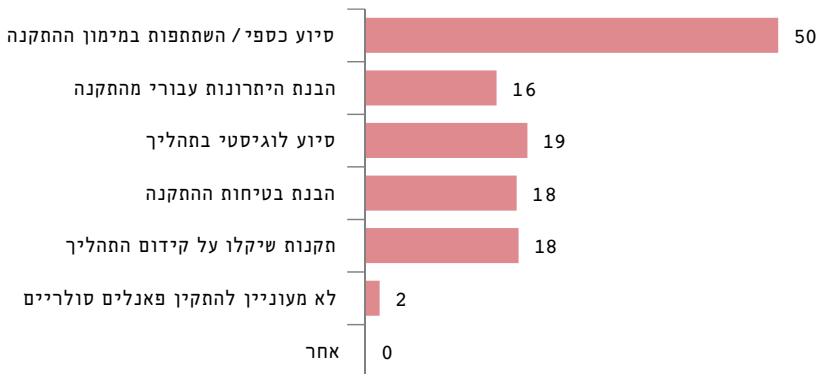
נמצא שיעור גבוה יחסית של משיבים ערבים (20%) אשר ציינו כי הם אינם מעוניינים להתקין פאנלים סולריים על גג ביתם, ואף אחת מהאפשרויות שהוצגו לא תשנה את עמדתם זו. לעומתם, רק 9% מהמשיבים היהודים שאינם חרדים ו-2% מהמשיבים החרדים בחרו באפשרות זו. שיעור המציינים כי אינם מעוניינים להתקין פאנלים סולריים נמצא גבוה גם בקרב בעלי הכנסות נמוכות בכלל המדגם.

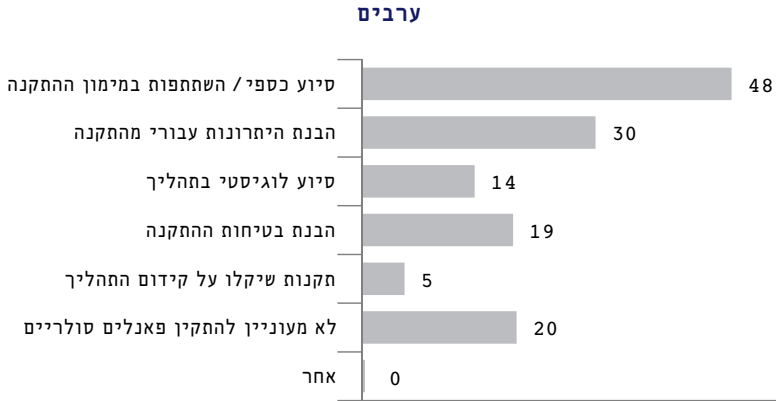
מה יגרום לך להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/דירה?*

יהודים לא־חרדים (%)

חרדים

מלבד המצוין לעיל לא נמצאו הבדלים משמעותיים בהעדפות המשיבים בפילוח לפי גיל, הכנסה ומחוז מגורים.

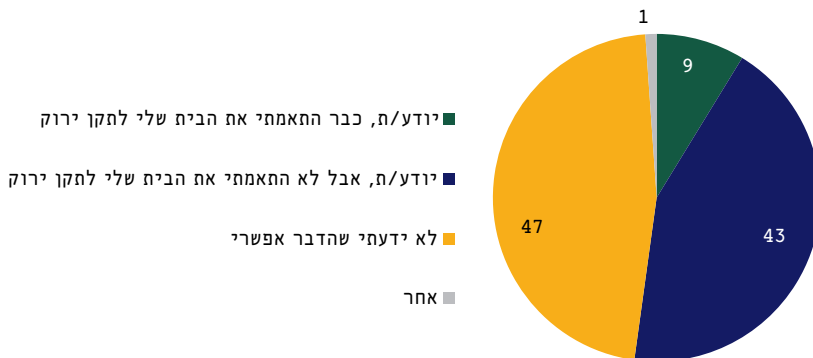
פרק 2

התאמת הבית/בניין לתקן ירוק

פרק זה בחן את מודעות הציבור ונכונותו לחסוך בהוצאות החשמל ובתוך כך גם לתרום להפחתת זיהום האוויר באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק – למשל על ידי שיפור בידוד הקירות והפתחים, הגדלת שטח החלונות לתאורה טבעית ולאורור טוב יותר של החללים.

למרות שיותר ממחצית (52%) מהציבור מודעים לכך שניתן לחסוך בהוצאות החשמל באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק, רק 9% ציינו כי התאימו את ביתם/דירתם לתקן ירוק, ורובם (43%) לא עשו זאת. בנוסף, מהסקר עולה שישנה בעיית הסברה בהקשר זה, שכן קרוב למחצית מהציבור (47%) אינו מודע כלל לכך שניתן לחסוך בהוצאות החשמל באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק.

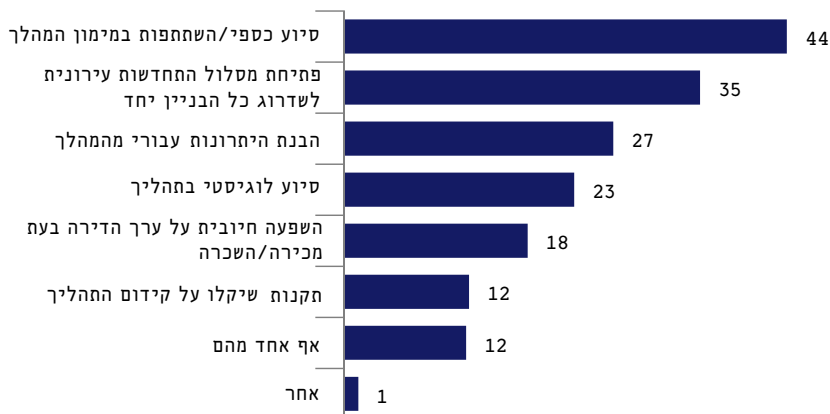
האם ידעת שניתן לחסוך בהוצאות החשמל ולתרום להפחתת זיהום האוויר באמצעות התאמת הבית שלך לתקן ירוק? כלל המדגם (%)

המודעות לאפשרות של חיסכון בהוצאות החשמל באמצעות התאמת הבית לתקן ירוק בולטת במיוחד בקרב היהודים הלא-חרדים – יותר ממחציתם (55%) מודעים לכך – לעומתם, נמצאה מודעות נמוכה יחסית ביתר הקבוצות: 42% מהחרדים ו-45% מהערבים מודעים לאפשרות².

2 שיעור התמיכה חושב מתוך סך המשיבים בכל קבוצה. למשיבים ניתנה אפשרות לבחור בשני גורמים מרכזיים, על כן שיעורי התמיכה מסתכמים ליותר מ-100%.

מה יגרום לך להתאים לתקן ירוק את הבית/הדירה שבבעלותך? * כלל המדגם (%)

כאשר המשיבים נשאלו מהם שני הגורמים העיקריים שיביאו אותם להתאים לתקן ירוק את הדירה/בית, 44% מהם טענו כי **סיוע כספי למימון הסבת ביתם לתקן ירוק** יהיה גורם מכריע בהחלטתם. 35% מהמשיבים תמכו ב**פתיחת מסלול התחדשות עירונית לשדרוג כל הבניין יחד** (בכלל זה תמריץ כלכלי בצורת הגדלת זכויות בנייה, למשל, בדומה לנעשה כיום בתמ"א 38 בעבור חיזוק בניינים מפני רעידות אדמה). 27% מהמשיבים מעוניינים בה**בנת היתרונות עבורם ממהלך זה**. לא נמצאה שונות ברורה בתשובות בין בעלי בית/דירה לבין מי שאינם בעלי דירה/בית, אלא גרים בשכירות או בהסדר אחר.

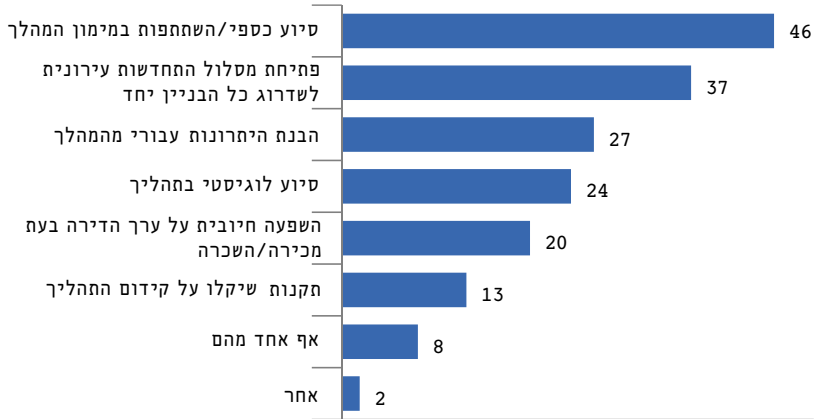
בפילוח על פי קבוצות אוכלוסייה, יהודים לא־חרדים ייחסו לסיוע הכספי במימון המהלך משקל רב יותר (46%, לעומת 36% ו־38% בקרב חרדים וערבים, בהתאמה).

המשיבים היהודים מייחסים לפתיחת מסלול להתחדשות עירונית עבור כל הבניין חשיבות גבוהה (39% בקרב החרדים ו־37% בקרב היהודים שאינם חרדים), יחסית למשיבים ערבים (25%).

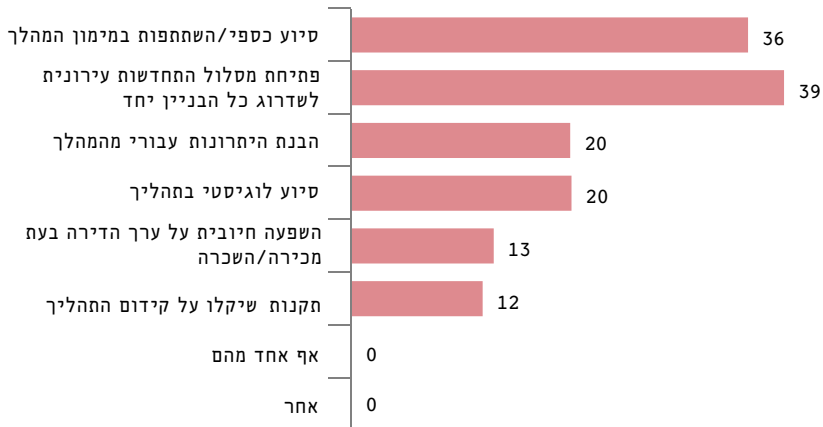
משיבים ערבים ויהודים לא־חרדים נותנים משקל גבוה גם להסברה לצורך הבנת היתרונות עבורם מהמהלך (29% ו־27% בהתאמה), לעומת משיבים חרדים (20%).

מה יגרום לך להתאים לחקן ירוק את הבית/הדירה שבבעלותך? (%)*

יהודים לא-חרדים

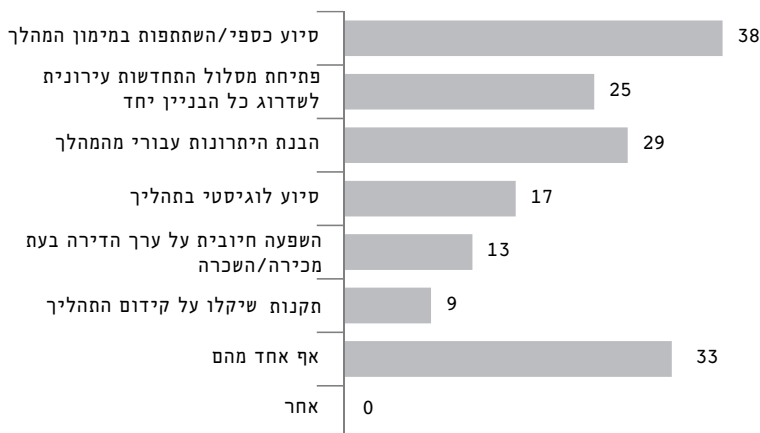

חרדים

ערבים

כמו בהתקנת פאנלים סולריים, גם בהתאמת הבית לתקן ירוק שיעור משמעותי יחסית מהמשיבים הערבים סבורים כי אף אחת מן האפשרויות לא תגרום לו לשדרג את הבית לתקן ירוק (33%), לעומת 8% מהמשיבים היהודים הלא־חרדים, ואף לא אחד בקרב החרדים. גם בקרב בעלי ההכנסות הנמוכות נמצא שיעור גבוה של משיבים אשר ציינו כי אף אחת מן האפשרויות לא תגרום להם לשדרג את הבית לתקן ירוק.

מלבד המצוין לעיל לא נמצאו הבדלים משמעותיים בהעדפות המשיבים בפילוח לפי גיל, הכנסה ומחוז מגורים.

פרק 3

הפחתת הנסיעה ברכב פרטי, מעבר לתחבורה ציבורית/מקיימת/רכב חשמלי

לא מפתיע לגלות שרוב הציבור מתנייד באמצעות רכבים פרטיים: 75% מהמשיבים לסקר נוהגים להתנייד ברכב פרטי, מרביתם (60%) מתניידים באמצעות הרכב הפרטי שבבעלותם, כ-7% ברכב הליסינג שברשותם וכ-8% ברכב שבבעלות בן משפחה.

רק 23% מתניידים שלא באמצעות רכב פרטי, מהם 17% מתניידים באמצעות תחבורה ציבורית (אוטובוסים/רכבות) ורק 6% באמצעות תחבורה מקיימת (אופניים/קורקינט/הליכה ברגל).

בקרב האוכלוסייה החרדית שיעור המתניידים ברכב פרטי נמוך יחסית לשאר האוכלוסייה ועומד על 48%, בעוד שיעור המתניידים בתחבורה ציבורית גבוה ועומד על כ-41% מהמשיבים החרדים. מנגד, שיעור המתניידים ברכב פרטי בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה יותר משיעורם בשאר האוכלוסייה ועומד על 84%.

קבוצת המתניידים ברכב פרטי כוללת יותר משיבים ממשקי בית בעלי הכנסות גבוהות, ובקרב קבוצה זו ההכנסה החציונית למשק בית נמצאת בטווח שבין 10,000 ש"ח ל-15,000 ש"ח, לעומת הכנסה חציונית של 5,000-10,000 ש"ח בקרב קבוצת המשיבים שלרוב אינם מתניידים ברכב פרטי.

בימי שגרה (שלא בתקופת הקורונה) האם נהגת להתנייד בעיקר ברכב פרטי? כלל המדגם (%)

המתניידים לרוב ברכב פרטי הם גם ברובם מבוגרים יותר ממי שמתניידים בתחבורה ציבורית או בתחבורה מקיימת. הגיל החציוני של המתניידים לרוב ברכב פרטי הוא 35-44, בעוד הגיל החציוני של המתניידים בתחבורה ציבורית או מקיימת הוא 25-34.

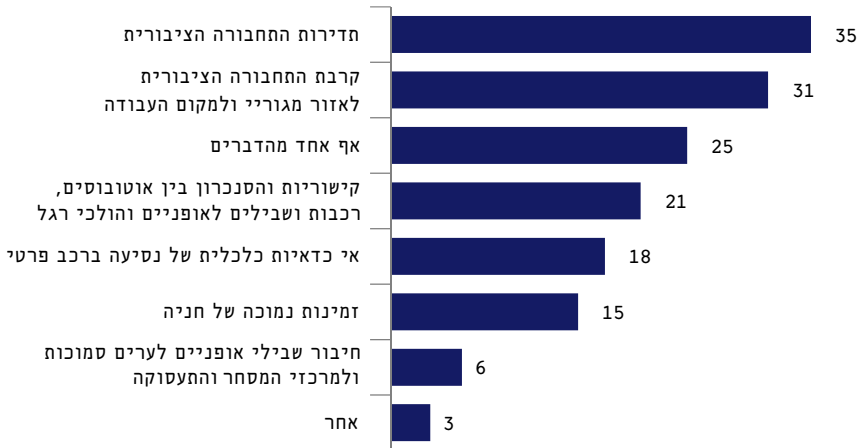
כאשר נשאלו המשיבים מה יגרום להם להפחית נסיעה ברכב פרטי בימי שגרה (לא בתקופת קורונה), נמצאו שני גורמים מרכזיים: 35% ציינו את שיפור תדירות התחבורה הציבורית ו-31% ציינו את שיפור הנגישות של התחבורה הציבורית (שיפור קרבת התחבורה הציבורית לאזור מגוריי ולמקום העבודה שלי).

כרבע מהמשיבים ציינו כי אף אחת מהאפשרויות לא תגרום להם להפחית נסיעה ברכב פרטי.

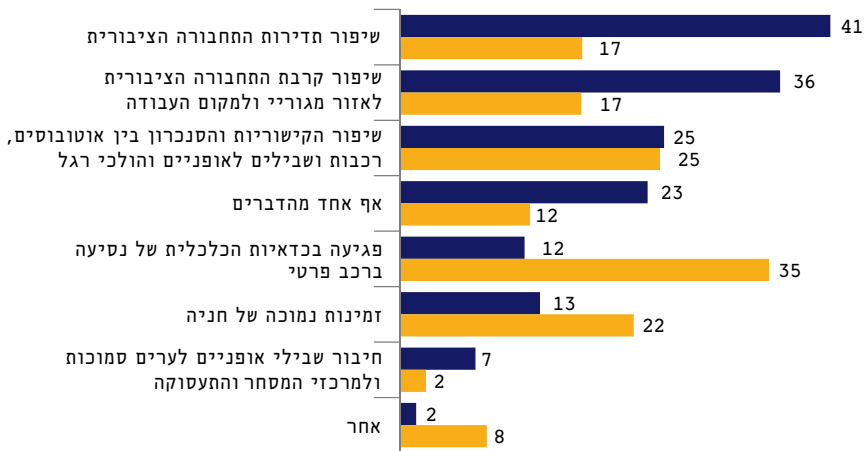
גם משיבים אשר ציינו כי הם מרבים להתנייד באמצעות הרכב הפרטי הראו תמיכה רחבה יותר בשני הגורמים המובילים לעיל: 41% תמכו בשיפור תדירות התחבורה ו-36% תמכו בשיפור הנגישות שלה לאזור המגורים של המשיב ולעבודתו. 23% ציינו את שיפור הקישוריות והסנכרון בין אוטובוסים, רכבות ושבילים לאופניים והולכי רגל כגורם שיעודד אותם להפחית נסיעה ברכב הפרטי. בנוסף, נראה כי בעבור קבוצה זו, שהיא כאמור 75% מהמשיבים, ההעדפה לנסיעה ברכב פרטי אינה נובעת בעיקרה משיקולים כלכליים, שכן רק 12% מהם ציינו כי פגיעה בכדאיות הכלכלית של נסיעה ברכב פרטי תגרום להם להפחית נסיעה באמצעי זה.

ואולם כשנשאלו המשיבים שאינם מתניידים באמצעות רכב פרטי מה גרם להם לוותר/להפחית את הנסיעה ברכב פרטי, נמצא שיעור גבוה יחסית (35%) שציינו את האי-כדאיות הכלכלית של הנסיעה ברכב פרטי כגורם שהשפיע, והחשיבות שהעניקו לגורמים אחרים, כגון תדירות ונגישות תחבורה ציבורית, הייתה נמוכה באופן ניכר.

מה יגרום/גרם לך להפחית נסיעה ברכב פרטי? כלל המדגם (%)*

מה יגרום/גרם לך להפחית נסיעה ברכב פרטי? לפי הרגלי התניידות (עם רכב פרטי/ללא רכב פרטי), כלל המדגם (%)

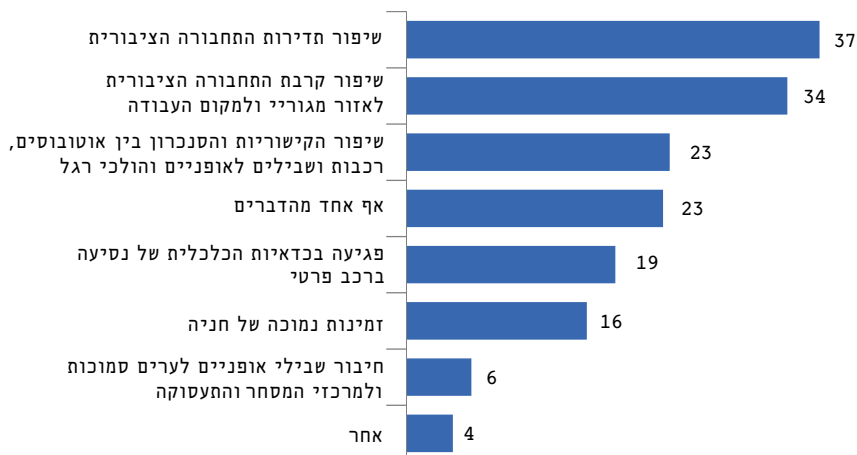

■ מתניידים בעיקר ברכב פרטי ■ לרוב לא מתניידים ברכב פרטי

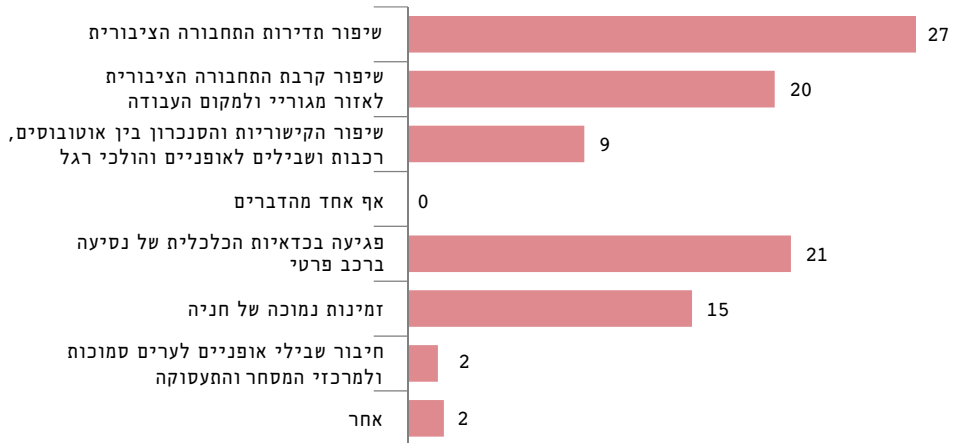
בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה, ניכר שהנכונות להפחתת השימוש ברכב פרטי נמוכה במיוחד בקרב משיבים ערבים, וגבוהה במיוחד בקרב משיבים חרדים. כך, 42% מהערבים מצהירים כי אף אחת מהאפשרויות לא תגרום להם להפחית בנסיעה ברכב פרטי, לעומת 0% מהמשיבים החרדים, ו-23% מהמשיבים היהודים שאינם חרדים. עם זאת, שיפור התדירות וקרבת התחבורה הציבורית למקום המגורים מדורגות בעדיפות גבוהה בשלוש הקבוצות גם יחד, בכלל זה בקרב המשיבים הערבים, בעוד פגיעה בכדאיות הכלכלית של שימוש ברכב פרטי תגרום רק למעט מהמשיבים הערבים להפחית נסיעה באמצעי זה (13%), לעומת 21% מהחרדים ו-19% מהיהודים שאינם חרדים. מכך ניתן להסיק כי המניע לשימוש הגבוה ברכב הפרטי בחברה הערבית קשור קשר הדוק להיצע תשתיות התחבורה הציבורית בקרבת ריכוזי אוכלוסייה זו.

מה יגרום/גרם לך להפחית נסיעה ברכב פרטי? (%)*

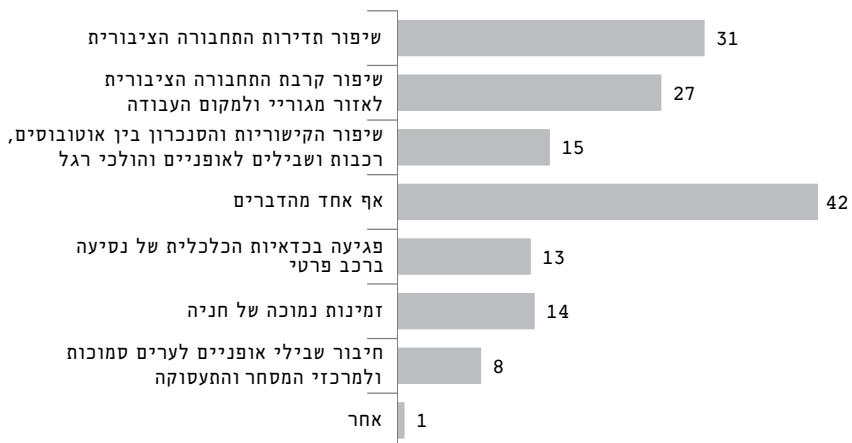
יהודים לא-חרדים

חרדים

ערבים

התמיכה בשיפור התדירות וקרבת התחבורה הציבורית כגורמים להפחתת השימוש ברכב הפרטי עולה עם הכנסת משק הבית, ובקרב משקי בית בעלי הכנסה של מתחת ל-5,000 ש"ח 19% ו-20%

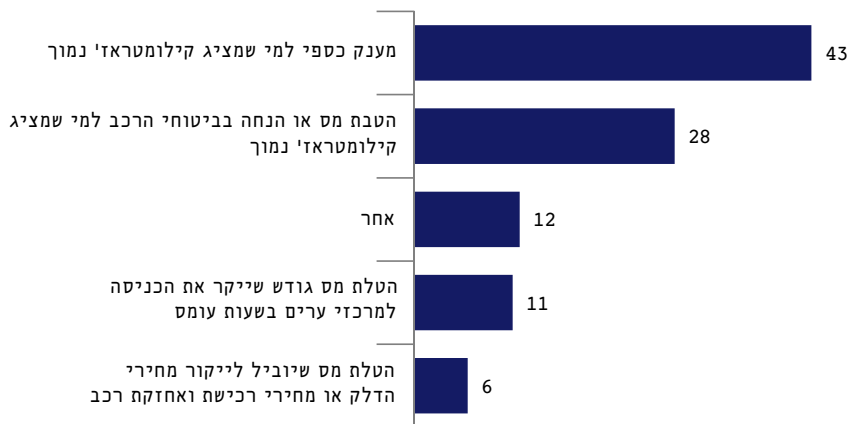
(בהתאמה) תומכים בשיפור תדירות התחבורה הציבורית ושיפור קרבתה. לעומתם, בקרב משקי בית בעלי הכנסות של מעל 15,000 ש"ח שיעור זה הוא מעל 40%.

פגיעה בכדאיות הכלכלית של שימוש ברכב הפרטי היא גורם דומיננטי יותר בקרב צעירים. כך, 28% מבני 18-24 סבורים כי פגיעה בכדאיות הכלכלית היא אשר תביא, או הביאה, אותם להפחית את השימוש ברכב הפרטי. לעומתם רק 9% מבני 65 ומעלה מצביעים על גורם זה כדומיננטי.

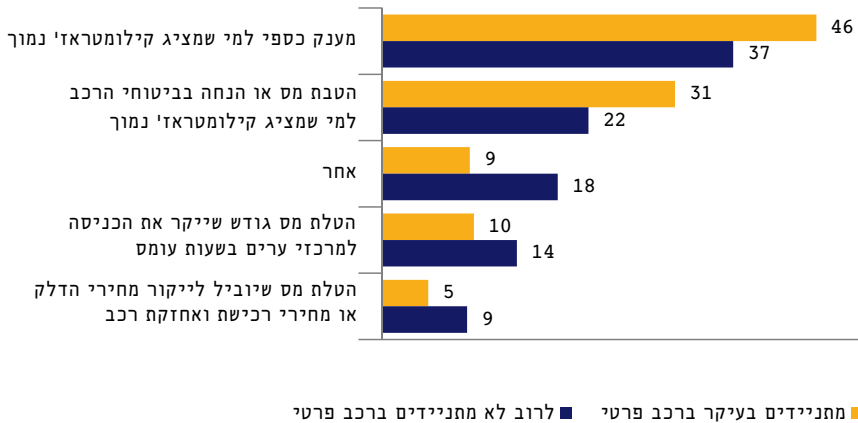
כשנשאלו המשיבים מהו **התמריץ הכספי המרכזי שיגרום להם להפחית את הנסיעה ברכב פרטי בימי שגרה**, נמצא שהתמריצים החיוביים, שמתואמים עם הנסועה (קילומטראז') בפועל, יפעלו לתפיסתם כתמריץ אפקטיבי להפחתת הנסיעה ברכב הפרטי: 43% ציינו כי **מענק כספי למי שמציג נסועה נמוכה יגרום להם להפחית נסיעה ברכב פרטי**, וכ-28% ציינו **הטבת מס או הנחה בביטוחי הרכב למי שמציג נסועה נמוכה**.

מנגד, **התמריצים השליליים לא נמצאו כמעודדים הפחתה בנסיעה ברכב פרטי בקרב רוב המשיבים**: רק 11% סימנו את הטלת מס גודש שייקר את הכניסה למרכזי ערים בשעות עומס, ורק 6% את הטלת מס שיוביל לייקור מחירי הדלק או מחירי הרכישה והאחזקה של רכב - כגורמים שיעודדו הפחתה בנסיעה ברכב פרטי.

מה התמריץ הכספי המרכזי שיגרום לך להפחית נסיעה ברכב פרטי? כלל המדגם (%)

**מה התמריץ הכספי המרכזי שיגרום לך להפחית נסיעה ברכב הפרטי?
לפי הרגלי התניידות (עם רכב פרטי/ללא רכב פרטי) (%)**

משיבים המתניידים בעיקר ברכב פרטי הראו תמיכה גבוהה יותר בתמריצים חיוביים, ותמיכה נמוכה יותר בתמריצים שליליים, לעומת משיבים אשר לרוב אינם מתניידים ברכב פרטי.

בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה ניכר כי **שלוש הקבוצות מעדיפות באופן משמעותי תמריצים חיוביים על פני תמריצים שליליים להפחתת הנסיעה ברכב פרטי** (75% מהיהודים שאינם חרדים, 62% מהחרדים ו-67% מהערבים). עם זאת, נראתה תמיכה יחסית גבוהה (21%) של משיבים ערבים בהטלת מס אשר יוביל להתייקרות מחירי הדלק ורכישה ואחזקה של רכב (מס פחמן) כאמצעי שיגרום להם להפחית נסיעה ברכב הפרטי (לעומת 8% מהיהודים שאינם חרדים ו-9% מהחרדים).

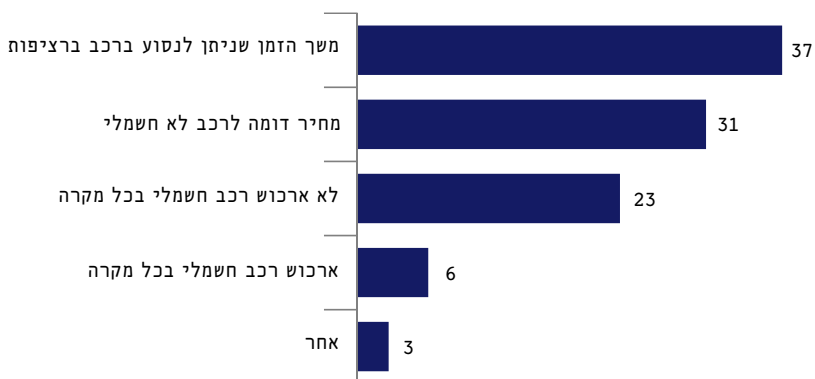
על רקע המגמה העולמית של מעבר לרכבים חשמליים אשר מזהמים פחות (בעיקר בהינתן שהחשמל מופק מאנרגיות נקיות יותר כמו אנרגיית השמש), המשיבים לסקר נשאלו מה הדבר המרכזי שיגרום להם לרכוש רכב חשמלי אם/כאשר בכוונתם יהיה לרכוש רכב.

כ-37% ציינו כתנאי לרכישת רכב חשמלי את משך הזמן שניתן לנסוע ברכב ברציפות: מהם כ-25% מהמשיבים ציינו כתנאי את הצורך בפרישה גבוהה של עמדות הטענה חשמלית, וכ-13% ציינו כתנאי את הדרישה שהסוללה תספיק לפחות לשלוש שעות נהיגה רצופה. בנוסף, 31% מהמשיבים ציינו כי התנאי לרכישת רכב חשמלי מבחינתם הוא שמחירו יהיה דומה לרכב רגיל (לא חשמלי).

כ־23% ציינו כי לא ירכשו רכב חשמלי בכל מקרה, או שהדבר אינו רלוונטי עבורם (שיעור זה גבוה במיוחד בקרב האוכלוסייה הערבית ועומד על 33%). רק 6% מכלל המשיבים למדגם ציינו שירכשו רכב חשמלי בכל מקרה (קבוצה זו כוללת בעיקרה בעלי הכנסה בינונית-גבוהה).

אם היית מתכנן לרכוש רכב, מה הדבר המרכזי שיגרום לך לרכוש רכב חשמלי? כלל המדגם (%)

פרק 4

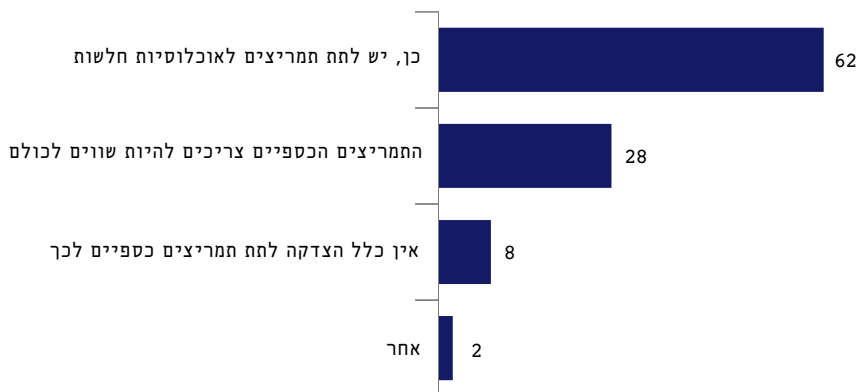
תפיסות ועמדות לגבי צדק ואי־שוויון

סיוע לאוכלוסיות חלשות לעבור לצריכה דלת פחמן

רוב המשיבים לסקר (62%) סבורים כי יש לסייע לאוכלוסיות חלשות בהתקנת פאנלים סולריים, שדרוג הבית לתקן ירוק ו/או רכישת רכב חשמלי/ רכב פחות מזהם באמצעות תמריצים כספיים וסיוע במימון. כל זאת על מנת להבטיח את הכללתן של אוכלוסיות אלו בתועלות ממעבר למשק דל פחמן, כך שיהנו מחיסכון בהוצאות החשמל והדלק. רק 28% מהנשאלים סבורים שהתמריצים הכספיים צריכים להיות שווים לכולם, ומיעוט מהמשיבים (8%) סבורים שאין הצדקה כלל לתת תמריצים כספיים לכך. לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין העדפותיהם של משיבים מקבוצות אוכלוסייה שונות (יהודים לא־חרדים, חרדים וערבים).

משיבים ממשקי בית ממעמד הביניים (בעלי הכנסות של 10,000–25,000 ש"ח) הראו תמיכה גבוהה יותר בסיוע לאוכלוסיות חלשות להתייעל אנרגטית (67%), לעומת 50% מבעלי הכנסות מעל 25,000 ש"ח, ו־58% מבעלי הכנסות מתחת ל־10,000 ש"ח.

האם יש לתת תמריצים כספיים לאוכלוסיות חלשות כדי לסייע להן
להשקיע בפאנלים סולריים/תקן ירוק/רכב חשמלי, על מנת שיהנו מחיסכון
בהוצאות חשמל ודלק? כלל המדגם (%)

שימושים מועדפים בהכנסות ממס פחמן

המשיבים לסקר נשאלו לאן לדעתם יש להפנות את הכנסות המדינה ממס, במקרה שיוטל מס על צריכת דלקים מזהמים (לתחבורה, חשמל, חימום ובישול), המכונה גם "מס פחמן".

המשיבים לסקר מעדיפים שהכנסות ממס פחמן יופנו לאחת משלוש המטרות הבאות:

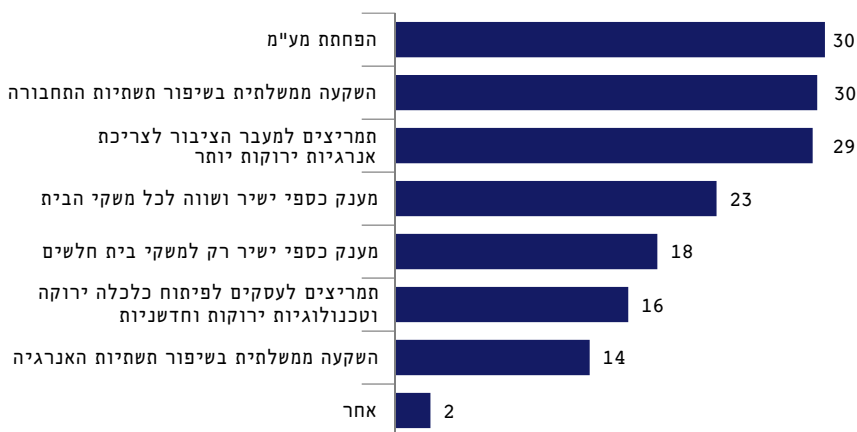
הפחתת המע"מ (30% תמיכה), השקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה (30% תמיכה) ומתן תמריצים למעבר הציבור לצריכת אנרגיות ירוקות יותר, כגון סיוע במימון התקנת פאנלים סולריים, שדרוג מבני מגורים לתקן ירוק ומעבר לרכבים חשמליים ו/או ירוקים יותר (29% תמיכה).

שיעור נמוך יחסית תומכים בחלוקת כספי המיסים שייגבו בצורה של מענק כספי ישיר ושווה לכל משקי הבית (רק 23% בעד מהלך שכזה) ועוד פחות תומכים בחלוקת ההכנסות ממס כמענק ישיר רק למשקי הבית החלשים (18%).

הפניית ההכנסות ממס פחמן לטובת מתן תמריצים לעסקים לפיתוח כלכלה ירוקה וטכנולוגיות ירוקות וחדשניות או להשקעה ממשלתית בשיפור תשתיות האנרגיה קיבלו את התיעדוף הנמוך ביותר של הציבור (רק 16% ו-14%, בהתאמה, תומכים בכך).

אם יוטל מס על צריכת דלקים מזהמים, מהן המטרות המרכזיות

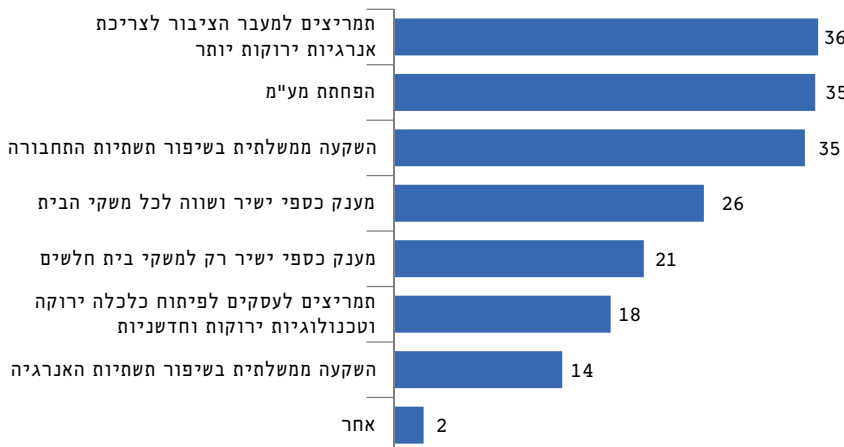
שאליהן יש להעביר את הכנסות? כלל המדגם (%)*

בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה נראה כי שלוש המטרות אשר קיבלו את מרבית התמיכה של המשיבים בכלל המדגם נותרות דומיננטיות גם בקרב משיבים יהודים לא־חרדים וחרדים. מתוך שלוש המטרות, השיעור הגדול ביותר של יהודים לא־חרדים תומך בהפניית ההכנסות ממס פחמן לסיוע במעבר הציבור לצריכת אנרגיות ירוקות יותר (36%), והשיעור הגדול ביותר של המשיבים החרדים תומך בהפניית ההכנסות להשקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה (28%). בקרב משיבים ערבים כל שבע האפשרויות קיבלו תמיכה דומה, אבל התמיכה בהפניית ההכנסות ממס פחמן להפחתת מע"מ קיבלה תמיכה מעט גבוהה יותר (16%), לעומת תמיכה של 10%-13% בשש האפשרויות האחרות.³

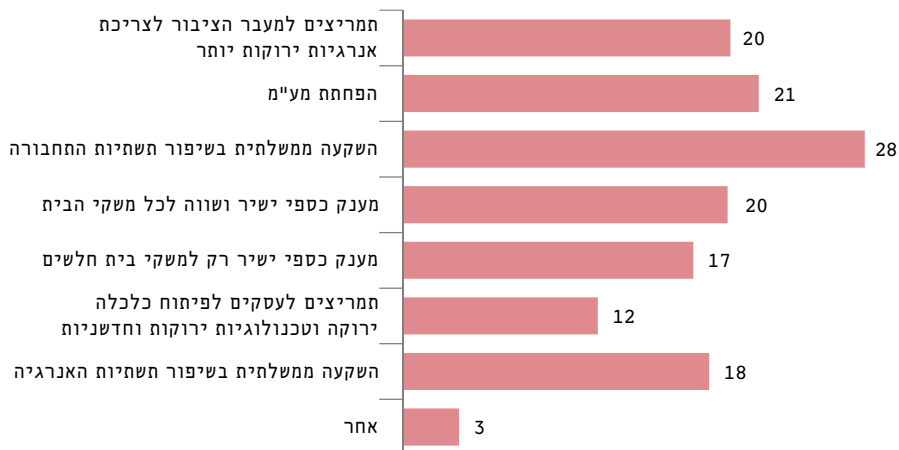
אם יוטל מס על צריכת דלקים מזהמים, מהן המטרות המרכזיות שאליהן יש להעביר את ההכנסות? (%)

יהודים לא־חרדים

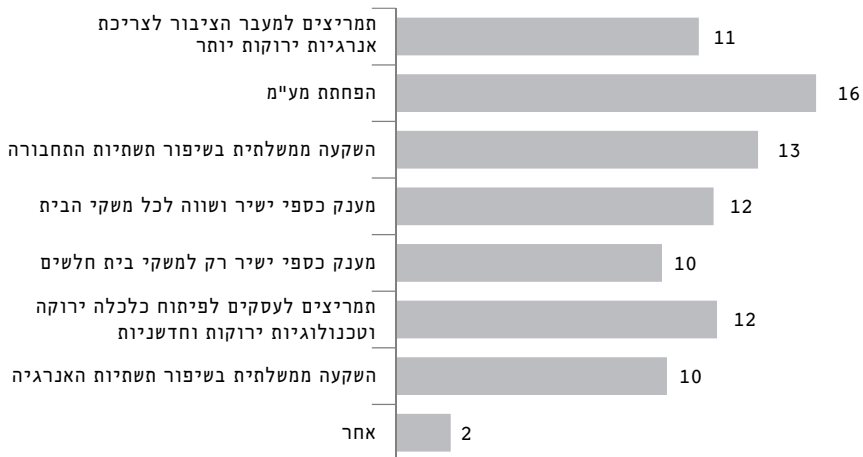

3 יצוין כי המשיבים הערבים נטו פחות לענות על שאלה זו, ועל כן גם שיעורי התמיכה מסתכמים בפחות מ-100%.

חרדים

ערבים

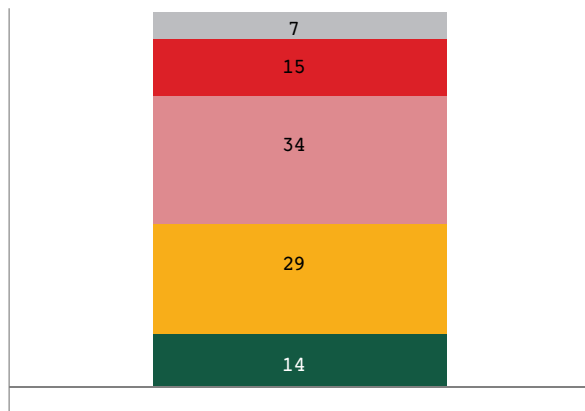

פרק 5

עמדות בנושאי סביבה ובחירות לכנסת

44% מהציבור בישראל מתייחסים במידה רבה עד רבה מאוד לעמדות של המפלגות בישראל בנושאי סביבה בהחלטה לאיזו מפלגה להצביע, מהם כ-29% במידה רבה וכ-14% במידה רבה מאוד. 34% מייחסים לכך חשיבות במידה מועטה, ורק 15% לא מייחסים לכך חשיבות כלל.

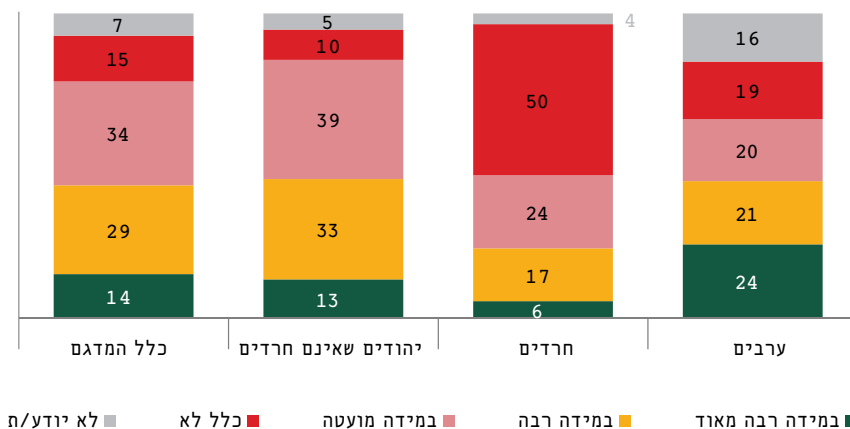
כאשר אתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע, באיזו מידה עמדות
בנושאי הסביבה מרכזיות בעיניך? כלל המדגם (%)

■ במידה רבה מאוד ■ במידה רבה ■ במידה מועטה ■ כלל לא ■ לא יודע/ת

יהודים שאינם חרדים וערבים מייחסים יותר חשיבות לעמדות בנושאי סביבה בואם להצביע בבחירות מחרדים (46% ו-45%, בהתאמה, מייחסים חשיבות במידה רבה עד רבה מאוד, לעומת רק 23% מהמשיבים החרדים). רק 10% מהיהודים הלא-חרדים לא מייחסים כלל חשיבות לנושא זה בהצבעתם, לעומת 19% מהערבים ו-50% מהחרדים.

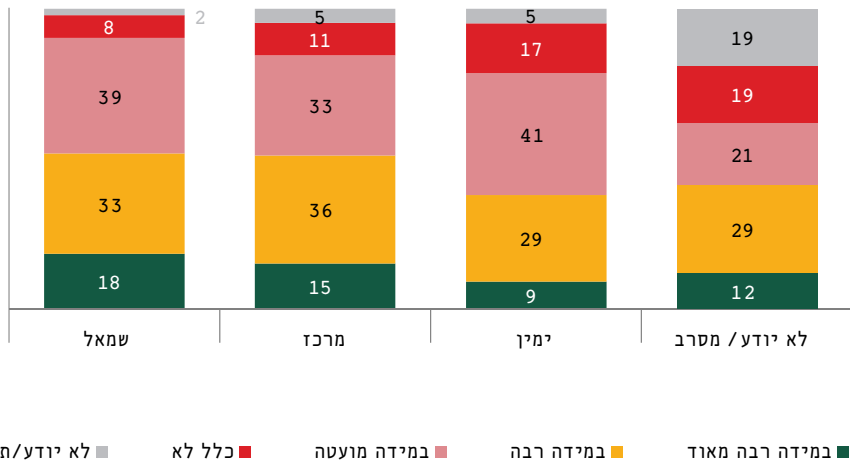
כאשר אתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע, באיזו מידה עמדות בנושאי הסביבה מרכזיות בעיניך? לפי קבוצות אוכלוסייה (%)

פילוח על פי גילאים הראה כי בני 65 ומעלה מייחסים חשיבות גבוהה מהממוצע לנושאי סביבה בבחירתם לאיזו מפלגה להצביע (55% מהם מייחסים לכך חשיבות במידה רבה עד רבה מאוד). מנגד, בני 35-44 מייחסים חשיבות נמוכה מהממוצע לנושאים אלו בהצבעתם בבחירות (32% מהם בלבד מתייחסים לכך במידה רבה עד רבה מאוד). שאר קבוצות הגיל הראו שיעורים דומים לממוצע המדגם.

בפילוח על פי שיוך עצמי למחנה פוליטי: שמאל, ימין או מרכז, ניכר כי המשיבים המשייכים את עצמם למחנה השמאל או למחנה המרכז מייחסים חשיבות גבוהה מהממוצע לנושאי סביבה בבחירתם לאיזו מפלגה להצביע. בהתאם לכך, 52% מהמשיבים המשייכים את עצמם לשמאל הפוליטי, ו-51% מהמשיבים המשייכים את עצמם למרכז הפוליטי מייחסים חשיבות לנושאי סביבה במידה רבה עד רבה מאוד בהצבעתם למפלגה. לעומתם, רק 41% מהמשיבים המשייכים את עצמם לימין הפוליטי מייחסים חשיבות רבה עד רבה מאוד לנושאי סביבה בבואם להצביע, ו-38% מהמשיבים שלא ידעו או סירבו לשייך את עצמם למחנה פוליטי מוגדר.

כאשר אתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע, באיזו מידה עמדות בנושאי הסביבה מרכזיות בעיניך? לפי הגדרה עצמית כימין/מרכז/שמאל (%)

עם זאת, יש להתייחס לתשובות אלו בזהירות, שכן כאשר בסקרים קודמים הוצגה לפני הנשאלים שאלה דומה אך בצד שיקולי סביבה התבקשו המשיבים לדרג גם שיקולים ביטחוניים, כלכליים וחברתיים - נושא הסביבה נדחק בחשיבותו לסוף הרשימה.⁴

נספח

שאלון סקר עמדות ומוכנות הציבור לפעול למען הפחתת פליטות מזהמות

פרק א - התקנת פאנלים סולריים על גג הבית

1. כיום ניתן להוזיל את הוצאות החשמל שלך ולהפחית זיהום אוויר באמצעות התקנת פאנלים סולריים על גג הבית/בניין משותף, כשעלות ההתקנה מתקזזת עם הירידה בחשבון החשמל החודשי, ולאחר סיום תשלום ההתקנה נותר חשבון החשמל נמוך באופן קבוע, האם ידעת זאת?

(1) כן, יודע/ת - יש לי פאנל סולרי על גג ביתי/הבניין שלי

(2) כן, יודע/ת - למרות זאת, אין לי פאנל סולרי על גג ביתי/הבניין שלי

(3) לא ידעתי שהדבר אפשרי.

(4) אחר, פרט _____

2. האם אתה מתגורר ב...

(א) בית פרטי בבעלותך

(ב) דירה בבעלותך בבניין משותף

(ג) בית פרטי שאינו בבעלותך (השכרה/ אחר)

(ד) דירה שאינה בבעלותך בבניין משותף (השכרה/ אחר)

3.א. (למי שענה א או ב בשאלה 2) מתוך הרשימה הבאה, מהם שני הדברים המרכזיים שיגרמו לך להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/הבניין המשותף שבבעלותך? (אם כבר התקנת, אנא ציין מהם שני הגורמים שהיו יכולים לסייע לך בעת ההחלטה ובביצוע ההתקנה) [להציג רנדומלית]

(1) סיוע טכני (כגון רשימת אנשי מקצוע מוסמכים, נוסח חוזה מומלץ, תעריפים מומלצים).

(2) הבנת היתרונות עבורי (מה החיסכון הכספי הצפוי לי בהוצאות האנרגיה).

(3) הבנת בטיחות ההתקנה (הסרת חשש מפגיעה בגג, שריפות, קרינה וכו').

(4) סיוע כספי/השתתפות במימון ההתקנה על הגג.

(5) תקנות שיקלו על קידום המהלך, גם בהינתן רוב קטן של השכנים שבעד.

(6) אף אחד מהם. לא מעוניין להתקין פאנלים סולריים

(7) אחר, פרט _____

3.ב. (למי שענה ג' או ד בשאלה 2) מתוך הרשימה הבאה, מהם שני הדברים המרכזיים שהיו גורמים לך להתקין פאנלים סולריים על גג הבית/הבניין המשותף שבו אתה גר כעת? (אם כבר התקנת, אנא ציין מהם שני הגורמים שהיו יכולים לסייע לך בעת ההחלטה ובביצוע ההתקנה) [להציג רנדומלית]

- (1) סיוע טכני (כגון רשימת אנשי מקצוע מוסמכים, נוסח חוזה מומלץ, תעריפים מומלצים).
- (2) הבנת היתרונות עבורי (מה החיסכון הכספי הצפוי לי בהוצאות האנרגיה).
- (3) הבנת בטיחות ההתקנה (הסרת חשש מפגיעה בגג, שריפות, קרינה וכו').
- (4) סיוע כספי/השתתפות במימון ההתקנה על הגג.
- (5) תקנות שיקלו על קידום המהלך, גם בהינתן רוב קטן של השכנים שבעד.
- (6) אף אחד מהם. לא מעוניין להתקין פאנלים סולריים
- (7) אחר, פרט _____

פרק 1 - התאמת הבית/הבניין לתקן ירוק

4. האם את/ה מודע/ת לכך שניתן לחסוך בהוצאות החשמל ולתרום להפחתת זיהום האוויר באמצעות התאמת הבית שלך לתקן ירוק (למשל ע"י שיפור בידוד הקירות והפתחים, הגדלת שטח החלונות לתאורה טבעית ולאורור טוב יותר של החללים)

- (1) כן, יודע/ת - כבר התאמתי את הבית/בניין שלי לתקן ירוק
- (2) כן, יודע/ת - למרות זאת, לא התאמתי את הבית שלי לתקן ירוק.
- (3) לא ידעתי שהדבר אפשרי.
- (4) אחר, פרט _____

5.א. (למי שענה א או ב בשאלה 2) מתוך הרשימה הבאה, מהם שני הדברים המרכזיים שיגרמו לך להתאים לתקן ירוק את ביתך/הדירה שבבעלותך? (אם ביתך כבר מותאם לתקן ירוק, אנא ציין מהם שני הגורמים שהיו יכולים לסייע לך בעת ההחלטה להתאים לתקן ירוק) [להציג רנדומלית]

- (1) סיוע טכני (כגון רשימת אנשי מקצוע מוסמכים, נוסח חוזה מומלץ, תעריפים מומלצים).
- (2) הבנת היתרונות עבורי (בעיקר מה החיסכון הכספי שצפוי לי בהוצאות האנרגיה).
- (3) סיוע כספי/השתתפות במימון השדרוג לתקן ירוק בבית/דירה שלי.

- (4) תקנות שיקלו על קידום המהלך, גם בהינתן רוב קטן של השכנים שבעד.
(5) תמריץ כספי לשדרוג כל הבניין יחד, כמו במסלול התחדשות עירונית (תמ"א 83).
(6) השפעה חיובית על ערך הדירה בעת מכירה/השכרה.
(7) אף אחד מהם.
(8) אחר, פרט _____

5.ב. (למי שענה ג או ד בשאלה 2) מתוך הרשימה הבאה, מהם שני הדברים המרכזיים שיגרמו לך להתאים לתקן ירוק את ביתך/הדירה שבה את גר אם הייתה בבעלותך? (אם ביתך כבר מותאם לתקן ירוק, אנא ציין מהם שני הגורמים שהיו יכולים לסייע לך בעת ההחלטה להתאים לתקן ירוק) [להציג רנדומלית]

- (1) סיוע טכני (כגון רשימת אנשי מקצוע מוסמכים, נוסח חוזה מומלץ, תעריפים מומלצים).
(2) הבנת היתרונות עבורי (בעיקר מה החיסכון הכספי שצפוי לי בהוצאות האנרגיה).
(3) סיוע כספי/השתתפות במימון השדרוג לתקן ירוק בבית/דירה שלי.
(4) תקנות שיקלו על קידום המהלך, גם בהינתן רוב קטן של השכנים שבעד.
(5) תמריץ כספי לשדרוג כל הבניין יחד, כמו במסלול התחדשות עירונית (תמ"א 83).
(6) השפעה חיובית על ערך הדירה בעת מכירה/השכרה.
(7) אף אחד מהם.
(8) אחר, פרט _____

פרק ג - הפחתת הנסיעה ברכב פרטי

6. בימי שיגרה (שלא במקופת הקורונה) האם נהגת להתנייד בעיקר ברכב פרטי?
(1) כן, בעיקר ברכב הליסינג שבשימושי
(2) כן, בעיקר ברכב הפרטי שבבעלותי
(3) כן, בעיקר ברכב הפרטי שבבעלות בן משפחה
(4) לא, אני לרוב מתנייד בתחבורה ציבורית (אוטובוסים/רכבות/מוניות).
(5) לא, אני לרוב מתנייד בתחבורה מקיימת (אופניים/הליכה ברגל).
(6) אחר: _____

להקריא את הקביעה הבאה:

הפחתת הנסיעה ברכב פרטי חוסכת בהוצאות הדלק/חשמל ומסייעת בהפחתת זיהום האוויר.

7.א. (מיועד למי שענה 1 עד 3, בשאלה 6 = מתנייד בעיקר ברכב פרטי) מתוך הרשימה הבאה, מהם שני הדברים המרכזיים שיגרמו לך להפחית את הנסיעה ברכב פרטי (בימי שגרה, שלא בימי קורונה). [להציג רנדומלית]

(1) שיפור תדירות התחבורה הציבורית.

(2) שיפור קירבת התחבורה הציבורית לאזור מגוריי ולמקום העבודה שלי.

(3) שיפור הקישוריות והסנכרון בין אוטובוסים, רכבות ושבילים לאופניים והולכי רגל.

(4) חיבור שבילי אופניים לערים סמוכות ולמרכזי המסחר והתעסוקה.

(5) זמינות נמוכה של חניה.

(6) פגיעה בכדאיות הכלכלית של נסיעה ברכב פרטי

(7) אף אחד מהדברים

(8) אחר, פרט _____

7.ב. (מיועד למי שענה 4 עד 6 בשאלה 6 = לא מתנייד ברכב פרטי) מתוך הרשימה הבאה, מהם שני הדברים המרכזיים שהביאו אותך להחלטה לוותר על השימוש ברכב פרטי/לא לרכוש רכב פרטי.

[להציג רנדומלית]

(1) שיפור תדירות התחבורה הציבורית.

(2) שיפור קירבת התחבורה הציבורית לאזור מגוריי ולמקום העבודה שלי.

(3) שיפור הקישוריות והסנכרון בין אוטובוסים, רכבות ושבילים לאופניים והולכי רגל.

(4) חיבור שבילי אופניים לערים סמוכות ולמרכזי המסחר והתעסוקה.

(5) זמינות נמוכה של חניה.

(6) העדר כדאיות כלכלית של נסיעה ברכב פרטי

(7) אף אחד מהדברים

(8) אחר, פרט _____

8. א. (מיועד למי שענה 1 עד 3, בשאלה 6 = מתנייד בעיקר ברכב פרטי) מתוך הרשימה הבאה, מהו התמריץ הכספי המרכזי שיגרום לך להפחית את הנסיעה ברכב פרטי בימי שגרה? (לבחור רק 1)

- (1) תמריץ כספי חיובי - קבלת מענק כספי למי שמציג קילומטראז' נמוך
- (2) תמריץ כספי חיובי - הטבת מס או הנחה בביטוחי הרכב למי שמציג קילומטראז' נמוך
- (3) תמריץ כספי שלילי - מס שיוביל לייקור מחירי הדלק או מחירי רכישת ואחזקת רכב.
- (4) תמריץ כספי שלילי - מס גודש שייקר את הכניסה למרכזי ערים בשעות עומס.
- (5) אחר, פרט _____

8. ב. (מיועד למי שענה 4 עד 6 בשאלה 6 = לא מתנייד ברכב פרטי) מתוך הרשימה הבאה, מהו התמריץ הכספי המרכזי שיחזק לך את ההחלטה לוותר על השימוש ברכב פרטי / לא לרכוש רכב פרטי. (לבחור רק 1)

- (1) תמריץ כספי חיובי - קבלת מענק כספי למי שמציג קילומטראז' נמוך
- (2) תמריץ כספי חיובי - הטבת מס או הנחה בביטוחי הרכב למי שמציג קילומטראז' נמוך
- (3) תמריץ כספי שלילי - מיסוי שיוביל לייקור מחירי הדלק או מחירי רכישת ואחזקת רכב.
- (4) תמריץ כספי שלילי - מס גודש שייקר את הכניסה למרכזי ערים בשעות עומס.
- (5) אחר, פרט _____

פרק ד - תפיסות ועמדות לגבי צדק ושוויון

9. במידה ויוטל מס על צריכת דלקים מזהמים (לתחבורה, חשמל, חימום ובישול), מהן שתי המטרות המרכזיות אליהן יש להעביר את ההכנסות?

- (1) מענק כספי ישיר ושווה לכל משקי הבית
- (2) מענק כספי ישיר רק למשקי בית חלשים
- (3) הפחתת המע"מ
- (4) תמריצים למעבר הציבור לצריכת אנרגיות ירוקות יותר (פאנלים סולריים, שדרוג בית לתקן ירוק, רכב ירוק)
- (5) תמריצים לעסקים לפיתוח כלכלה ירוקה וטכנולוגיות ירוקות וחדשניות.
- (6) השקעה ממשלתית בשיפור תשתיות התחבורה.
- (7) השקעה ממשלתית בשיפור תשתיות האנרגיה במשק.
- (8) אחר, פרט _____

10. אם רק משקי בית בעלי אמצעים ישקיעו בפאנלים סולריים, תקן ירוק, רכב חשמלי ובהתאם רק הם ייהנו מחיסכון קבוע בהוצאות החשמל והדלק, האם יש הצדקה לתת תמריצים כספיים לאוכלוסיות החלשות כדי לסייע להן לבצע את ההשקעות הללו?

- (1) כן, יש לתת תמריצים לאוכלוסיות חלשות
- (2) התמריצים הכספיים צריכים להיות שווים לכולם.
- (3) אין כלל הצדקה לתת תמריצים כספיים לכך.
- (4) אחר, פרט _____

11. רכב חשמלי ידידותי יותר לטביבה. אם היית מתכנן לרכוש רכב, מה הדבר המרכזי שיגרום לך לרכוש רכב חשמלי: [להציג רנדומלית]

- (1) פריסה גבוהה של עמדות הטענה חשמלית
- (2) סוללה שמספיקה לפחות שלוש שעות נהיגה רצופה
- (3) מחיר דומה לרכב לא חשמלי
- (4) ארכוש רכב חשמלי בכל מקרה
- (5) אחר: _____
- (6) לא ארכוש רכב חשמלי
- (7) לא רלוונטי עבורי

שאלות דמוגרפיות:

A. (יהודים) איך אתה מגדיר את עצמך מבחינה דתית?

- (1) חרדי
- (2) תורני/חרד"לי
- (3) דתי-לאומי
- (4) מסורתי דתי
- (5) מסורתי לא-דתי
- (6) חילוני

B. מה מינך:

(1) גבר

(2) אישה

C. גיל: בן כמה את/ה? _____

D. מהי השכלתך הפורמלית?

(1) עד 21 שנות לימוד (או פחות)

(2) 21 שנות לימוד, עם תעודת בגרות

(3) השכלה על-תיכונית שאינה אקדמית או לימוד באקדמיה ללא תואר (כולל הנדסאי, טכנאי, חשמלאי וכו')

(4) תואר אקדמי מלא (תואר ראשון ומעלה)

(5) אחר. פרט: _____

E. באיזה אזור מגורים אתה מתגורר?

(1) אזור הצפון

(2) חיפה

(3) תל אביב

(4) אזור המרכז (שאינו תל אביב)

(5) ירושלים וסביבתה

(6) אזור הדרום

(7) יהודה ושומרון

F. מה הייתה רמת ההכנסה ברוטו של משק הבית (כלל המפרנסים בבית) בחודש ממוצע לפני משבר הקורונה?

(1) עד 4,999 ₪ בחודש

(2) בין 5,000 ל-9,999 ₪ בחודש

(3) בין 10,000 ל-14,999 ₪

(4) בין 15,000 ל-24,999 ₪

(5) בין 25,000 ל-39,999 ₪

(6) מעל 40,000 ₪ לחודש

6. מה מצבך התעסוקתי כיום, בתקופת הקורונה?

(1) שכיר עובד כרגיל

(2) שכיר עובד, אך תוך הורדת שיעור המשרה בשל הקורונה

(3) שכיר בחל"ת

(4) עצמאי עובד כרגיל

(5) עצמאי עובד, אך תוך הורדת היקף העבודה בשל הקורונה

(6) עצמאי, העסק סגור בשל הקורונה

(7) מובטל (שכיר שפוטר/לא עובד אך מעוניין לעבוד/עצמאי שנאלץ לסגור את העסק בשל הקורונה)

(8) בפנסיה

(9) אחר, פרט _____

H. בפוליטיקה הישראלית נהוג לדבר על שמאל וימין. היכן אתה היית שם את עצמך בסולם שבו 1 פירושו שמאל, 4 פירושו מרכז ו-7 פירושו ימין?

(1) 1 שמאל

(2) 2

(3) 3

(4) 4 מרכז

(5) 5

(6) 6

(7) 7 ימין

(8) לא יודע/ת

I. לאיזו מפלגה אתה מתכנן להצביע בבחירות הקרובות, שיערכו בעוד כחודש וחצי:

- (1) העבודה בראשות מרב מיכאלי
- (2) מרצ בראשות ניצן הורוביץ
- (3) הליכוד בראשות בנימין נתניהו
- (4) כחול לבן בראשות בני גנץ
- (5) יש עתיד בראשות יאיר לפיד
- (6) תקווה חדשה בראשות גדעון סער
- (7) ישראל ביתנו בראשות אביגדור ליברמן
- (8) ש"ס בראשות אריה דרעי
- (9) ימינה בראשות נפתלי בנט
- (10) האיחוד הלאומי והבית היהודי בראשות בצלאל סמוטריץ'
- (11) יהדות התורה בראשות יעקב ליצמן
- (12) הרשימה המשותפת בראשות אימן עודה
- (13) תנופה בראשות עופר שלח
- (14) הישראלים בראשות רון חולדאי
- (15) עוצמה יהודית בראשות איתמר בן גביר
- (16) מפלגה אחרת. איזו? _____
- (17) פתק לבן
- (18) טרם החלטתי

כאשר אתה מחליט עבור איזו מפלגה להצביע, באיזו מידה עמדות בנושאי הסביבה מרכזיות בעיניך?

- (1) כלל לא
- (2) במידה די מועטה
- (3) במידה די רבה
- (4) במידה רבה מאוד
- (5) לא יודע/ת

דפנה אבירס־ניצן היא מנהלת המרכז לממשל וכלכלה במכון הישראלי לדמוקרטיה. בשנים 2003–2016 הייתה מנהלת האגף למחקר כלכלי של התאחדות התעשיינים. הקימה את היחידה לחקר ההגירה והעלייה במרכז אהרון מאיר לחקר הבנקאות באוניברסיטת בריאילן ומכהנת כדירקטורית חיצונית במגוון חברות.

הילה שואף־קולביץ היא חוקרת בתוכנית לרפורמות בשירות הציבורי, במרכז לממשל וכלכלה שבמכון הישראלי לדמוקרטיה; דוקטורנטית באוניברסיטת תל אביב ובוגרת תואר שני באוניברסיטת אוקספורד. עוסקת במגוון תחומי מחקר בעולם הכלכלה והמדיניות הציבורית, בהם כלכלת בריאות, כלכלת סביבה, מדיניות ציבורית בחינוך, כלכלה התנהגותית ואישוויון בחברה הישראלית.